

גליון

מגן מישון המבוגר

פרשת תורייע

אות ז

פרשת מצורע

אותיות א · ב

דרוש מותך הספר המסוגל 'זדע שמשון' שהבר הרואן המקובל
האלוקי חסידא רבנו **שמעון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני** ולה"ה
מה"ס 'זדע שמשון' ותולדות שמשון'
שהי לפניו כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע
והבטיח שהלומד בחידושיםיו וספריו יזכה לישועות בני חי ומווני
נלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומובואר בתוספת ציונים והארות
ויל' על ידי מוסדות זדע שמשון
שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זדע שמשון



הווערטה הצעת
'זרע שמשון המבוואר'
נתרם
לעילוי נשטער

אבי היין
**אברהם בן אסתר
להן זיל
לב"ע י"ב תשע"פ
תג'בָּה.**

הוקדש ע"י בנו
צמר'ה המחבר ייעוד לו
להצלחה ולברכה
בכל משאלות לנו ובכל ערכיו

לשוחחות של ברכה בכל עת
זוקד זרע שמשון
ארץ ישראל 02-80-500-02
ארה"ב 347-496-5657



הודעה ובקשה!
השותפלנו לחשוך בדברי בנו ובארם סייריא עד הין ששיתני ידיינו, אלכם דברי ריבנו ע██קמים נין ים ואון בכונתנו כל להונדר ולופר שהשנו את עסוק דבורי ויעינוי, ובוא לא ללבונן בחאה פוריש ובורול, ובכון לאל הפלטינס ר"ה, שבאמ' הטעאו בארים שאמא בין וויא פירושים ודרכם יהוד אאיום בהונת דנרי או בראינו קראטינה, ברא לא עלי בעטו קראטינו זי"ע יהוה להלונתכם כי אם עליינו, ובלשוננו טעהה לוי מוחלדים אשור בין וויא פירושים ודרכם יהוד אאיום בהונת דנרי, וביע, אנא סנט שיציא לדרו בעדי שעכל לתקומן ולשלטן בכהויה היבאתן, וזה יהוה גולע עסן מבוכי והבטן, כמו נטעו ללבול העירות ואידאות לשיפורים כלב סוג שהוא לתעלת הולופט, וכו' באם הטעאו טעות ושיאו מבל סוג שהוא, אנא תידיועו אוננו עלך ובזאו על הברכה.



ו"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורה
"זרע שמשון"

לקבתת תולון אן שלוחה ליעיל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב כהנים בינוי אסקעע
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראיל זילברברג
05271-66450

ניזען לשלאה תרומות והתבות
לכובות ולעיגן ללחות תל'ה בהמצאות
והפצתה הגלגולית והסברים.

ניזען להפקור בננק טרכטעל (17) סנק 71713028
מספר טבנן פ"ש צו טבנון,
כמו ניזען לתרומות בברשות אשראוי

זכות הגדרק ודבורי תורה הקודושים יון מל'ץ
צדקה וצמיה, וושפע על האזרחים ועל הטעים
במי חי ומוות ועל טבנה סלה
כברשותה
בקראתת ספ"ר.

פְּרָשַׁת תְּזִירִיעַ

ז

מאקומים ז"ל
צער גוזל היה
לו ולממשה, רק
בבניהם של
אהרן אין
וורה את
הנוגעים ומי^{ללא עוניה}
מן פניו כ"ד
חוננותה הינה

פסק והוקם
אל אהרן
כלכלה

פסק (ויקרא יג, ב) 'וַיְהִיבֵּא אֶל אַהֲרֹן הַפְּנִים'. ציריך טעם, למה הטעמאות והטהרות של הנוגעים תליה ביד ביהן, ולא ביד החכם, כמו שאר דיןיהם חסמא בר חנינא, צער גודול היה לו

זָרָע שְׁמִישׁוֹן הַמְבֹזָר

ז

טעם ראיית הנוגעים על ידי כהן, והשייכות לקבלתו כ"ד מתנות כהונה

התורה, כמו שאר דיןיהם של אפדור וחתר שביבל תורה בלה - דברים שציריך לפסקם בהם הדין אם הם מותרים או אסורים, שהם תלויים רק בהוראותם של חכמי התורה.³

דקוק בזורי המודש שראיית הנוגעים היא לנגד קבלת כ"ד מתנות כהונה

וועוד יש להבין מה דאיתא במדרש סוף פרישה זו (ויקרא ט, ח), אמר רבוי לוי בשם רבוי חסמא בר חנינא, צער גודול היה לו למשה ברבך זה - בימה שטומאת הנוגעים וטהרותם תלואה באהרן ובנוו, שתמה ואמר, וכי בקה

דקוק במסירות טהורת טומאת המצוירע לכהנים כתוב בפסק (ויקרא יג, ב) 'אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׁאת אוֹ סְפִחָת אוֹ בְּהָרֶת וְהַיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגֶע אַרְעַת וְהַבָּא אֶל אַהֲרֹן אוֹ אֶל אַחֲד מַבְנֵיו הַפְּנִים'. ואזיריך לתת טעם, למה אמרה התורה, שהטעמאות והטהרות של הנוגעים תליה ביד ביהן - שציריך שהכהן יראה אותם, ואם הוא אומר שהגע טמא, הרי הוא טמא, ואם הוא אומר שהוא טהור, הרי הוא טהור, ולא מסרתם התורה ביד החכם שידע את דין

ציוונים ומוקורות

צרעת פ"ט ה"ב). ב. ראה מה שכתבו בזה בשפטין כהן (ד"ה והובא), ובספרינו (ויקרא יג, ה) וככלי יקר ובמישח חכמה (בפרשtiny ד"ה והובא). ג. לשון המדרש, אמר רבוי לוי בשם רב חמא ברבי חנינא, צער גודול היה לו למשה בדבר הזה, כך הוא בכבודו של אהרן אחיו להיות רואה את הנוגעים, אמר לו הקדוש ברוך הוא, ולא נהנה ממנו כ"ד מתנות כהונה, במתלא אמריו, ואכל בחדרי קולא, ילקי בחדרי קילא [זההש אל אמרו, מי שאוכל הרך שנמצא סיבוב לעץ הדקל, שנקרוא קורא],ilkah בסרטות מהקהוץים טהור, והוא אומר טהור. וכן פסק הרמב"ם (טומאת

א. זיל הספרא (פרשנתו פ"א א, ח-ט), 'וַיְהִיבֵּא אֶל אַהֲרֹן, אֵין לֵי אֶל אַהֲרֹן עַצְמוֹ, מִנֵּן לְרֻבּוֹת כָּהן אחר, תָּלְמוֹד לְוֹמֵר מַבְנֵי' וכו', ומינן לרובות בעלי מומים, תלמוד לומדר מבני וכו', ומינן לרובות כל ישראל, אם סופינו לרובות כל ישראל, מה חלמוד לומדר או אל אחד מבני הכהנים', אלא ללמד שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן, הא כיצד, חכם שבישראל רואה את הנוגעים, ואומר לכהן אף על פי שטוה, אמרו טמא, והוא אומר טמא, אמרו טהור, והוא אומר טהור. וכן פסק הרמב"ם (טומאת

הנוגעים, ובמו שראינו מקרים על דבר זה, שאם קשיות משה קשיה, תשוכת הקדוש ברוך הוא אינה תשוכבה. ולפי הפשט נוכל לחתה שני טעמים, לפה רואא דין הנוגעים מסור ביד בهن.

למשה בךבר זה, כד בבודו של אהרן אחיו להיות יושב ורופא את הנוגעים. אמר לו הקדוש ברוך הוא, ולא נהנה ממנה כ"ד מтанות בחנה, עכ"ל. והוא תמהה, מה ענין כ"ד מтанות בחנה עם

זרע שמישון המבוואר

מסויים במקורה, ובמו שראינו שהმפרשים מקרים על דבר זה, שאם קשיות משה אל הקב"ה, למזה גור שטהורת וטומאת הנוגעים תהיה על פי אהרן, היא קשיה טוביה, אם כן, תשוכת הקדוש ברוך הוא אליו אינה תשיכה - אין מובן מה השיב לו הקב"ה, שאחרון מקבל המנתנות כהונה ולכך הוא רואה את הנוגעים.

הוא בבודו של אהרן הכהן אחיו, להיות יושב ורופא את הנוגעים, ובודקם לומר עליהם אם הם טהורים או טמאים. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, וכי אהרן לא נהנה ממנה - שמקבל מישראל כ"ד מтанות בחנה, שהם חייבים לתת להננים, ובכBOR זה מצוים אהרן ובנוו לראות את הנוגעים, עכ"ל.

א. ראיית הנוגעים דומה להקרבת קרבנות ולפי הפשט נוכל לחתה שני טעמים, לפה רואא דין ראיית הנוגעים מסור ביד בhn ולא ביד חכם, ולישיב את קושיתינו הראושנה.

ומדרש זה הוא הוא פסוח, שמה ענין - השיקות של כ"ד מtanות בחנה הנtinyim לכחן כשכר על עבודת מקדש, שמצוות נתינתם מוטלת על כל ישראל, עם מה שהוא רואה את הנוגעים שבאו על אדם

ציוונים ומקורות

לשונן המדרש (ויק"ר טז, ז), זכות הכהן ולכך למטהר' וכו', ר' שמעון בן לוי אמר, צפור דדור שאוכלת מפטו ושותה מיומו, והלא דברים ק"ג, ומה אם צפרים שאוכלות מפטו ושותן מיומו מכפרין עליוו, כהן שנגה מישראל בכ"ד מנתנות כהונה על אותה כמה וכמה, במילא אמר, דאל בעדי קווא, ילקה בהדי קילא. וביאר ביפה תואר השלם [והובא בעץ יוסף], שהצפרים מכפרים עליו ע"פ שהם מתים על ידי כן, כל שכן שהכהן יש לו לויוקן או אף שצער הוא לו. והק"י בא להוסף על המפורש בכתב, שאפלו כהן גדול לא ירחק עצמו לומר אפשר באחרים, דכין שהוא נהנה ממן, יש לו להצער בכפרתו. [ומשמע מלשון המדרש, שהכהן בראיתו את הנוגעים מכפר על המזוער]. וראה בה בפירושינו להלן]. וביחדושי הר"ח (להרב יהושע חיים אפשטיין זצ"ל, מצורע טז, ז) ביאר דבריו מדרש אלו, על פי המדרש שהביא רבינו, שטען משה שצער היה למשה מפני כבודו של אהרן, ובמבר המדרש שדין

הנמצאים בדקל, הנקראים 'קילאי'. ד. והם כתובים בסוף פרשת קורח (במדבר ח, ייח-כ). וראה גם בבבא קמא (קי, ב). ה. בפשותו כוונת המדרש הוא, שכשם שהכ"ד מנתנות כהונה הם שכר על עבודת הכהנים במקדש (במדבר ייח, כא), כך הם שכר על מה שהכהנים מצוים לראות הנוגעים. אולם רבנו נתקשה בזזה, ועומק קושיתינו נראה משום שבחרה מבואר מנתנות כהונה הן שכר על העבודה בקרבות, וממן לומר שהן שכר על ראיית הנוגעים. ועוד, שהרי מנתנות כהונה מצוים כל ישראל ליתן, ואילו הנוגעים אינם עתדים לבוא אלא על יחידים שחטאו. אמן בהמשך יבאר ובינו את המדרש באופן אחר וושאין כוונת המדרש על עניין החסר. ג. וראה הערכה קורמת. ז. וראה נחלת עיריאל (להרב עוזיאל אשכנזי זצ"ל, פרשה מצורע ד"ה וע"פ זה) ובגדי אהרן (להרב אהרן תאומים זצ"ל, בפרשתיינו ד"ה ביאר מאמר כל הנוגעים), שהביאו מדרש זה, והקשרו לעליו. ובעיקר קושיתינו רבינו, וראה

(ויק"ר טו, ו), לְפֹהַ נְסֶמֶת קָרְבֵּן לְדָה אֶצְלָ גַּעַם, אָמֵר הָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַנְיָ אָמְרָתִי לְדָה קָרְבֵּן לְדָה, וְאַתָּה לְאַ שְׁיַתְּ בָּן, חִידַּ שֶׁאַנְיָ מְצִירֵךְ לְבָא אֶצְלָ בָּהּן, שֶׁנְאָמֵר יְהוָה בָּא אֶל אַחֲרֵן הַבָּהּן/

דְּבַפְּרָק קְמָא דְּבָרְכֹת (ה, ב) אַמְרִינֵן, דְּגַנְעִים הָוּ מִזְבֵּחַ פְּרָה. וּמְשׁוֹם הַכִּי, מִסְרָר דִּינָם לְפָהָן, דָּאוּן מִזְבֵּחַ וְאַזְן קָרְבֵּן בְּלֹא בָּהּן. **וְעַזְדָּר** יְשַׁׂרְפָּה לְמַרְמָר, דָּאוּרִינֵן בְּמַרְמָר וּבָהּ

זָרָע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

דָּאוּרִינֵן בְּמַדְרָשָׁ רַבָּה (ויק"ר טו, ו), לְטָהָ נְסֶמֶת בְּתוֹרָה, פְּרָשַׁת קָרְבֵּן לְדָה - שְׁחִיבַת הַיּוֹלֶדֶת לְהַבִּיא כְּשַׁנְתָּהָרָת מְטוֹמָאת לִידָתָה, אֶצְלָ פְּרָשַׁת גַּעַם, לְפִי שָׁאָמֵר הָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַנְיָ אָמְרָתִי לְדָה קָרְבֵּן לְדָה אֶצְלָ הַכָּהָן, בְּשִׁבְלֵל אַשְׁתָּר שְׁילְדָה, וְהַכָּהָן יִקְרִיבֵנוּ כְּמַצְוֹתָו, וְאַתָּה לֹא עֲשִׁיתָ בָּן - וְלֹא הַבָּאת אֶת הַקָּרְבֵּן לְכָהָן², חִידַּ שֶׁוּן שְׁבֻועָה, שֶׁאַנְיָ מְבִיא עַלְיָן גַּעַם, וּבְכָךְ אַנְיָ מְצִירֵךְ לְבָא אֶצְלָ הַבָּהּן, כִּדְיַ שִׁירָאָה אֲתָה נְגַעַךְ וַיְפֹסּוּק אָמָתָה טָהָר אוֹ טָמָא. וְמָה שְׁתַּחַבְזָה לִפְנֵי בָּהָה, הָוּ עֲוֹנֵשׁ עַל שְׁלָא הַבָּאת אֶלְיוֹן לְהַקְרִיב אֶת הַקָּרְבֵּן שְׁנַתְּחִיבָה אַשְׁתָּר כְּשִׁילְדָה, שֶׁנְאָמֵר יְהוָה בָּא אֶל אַחֲרֵן הַבָּהּן³,

הַטָּעַם הַרְאָסוֹן בְּדַרְכֵן הַפְּשָׁת, הוּא בְּהַקְדִּים מִהַּדְבָּגָרָא בְּפְרָק קְמָא דְּבָרְכֹת (ה, ב) אַמְרִינֵן, דְּגַנְעִים הָוּ מִזְבֵּחַ פְּרָה - הַמִּכְפְּרִים עַל הָאָדָם מְעוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ הַמִּזְבֵּחַ שְׁמַכְפֵּר עַל יִדֵּי הַקְרָבָנוֹת הַקְרָבִים עַלְיוֹן. וּמִילָּא מִיּוֹשֵׁב הַיִּטְבָּה, דְּמְשׁוֹם הַכִּי מִסְרָר הַקְבִּיה אֶת דִּינָם של הנְגַעִים לְבָהּן, מִשּׁוֹם דְּעַנְעִים הָוּא כְּמַזְבֵּחַ שְׁמַכְפֵּר עַל הָאָדָם עַל יִדֵּי שְׁהַכָּהָן מִקְרִיב עַלְיוֹן קְרָבָנוֹת, וְהָרִי אַזְן תּוּעֵלָה לְמִזְבֵּחַ, וְאַזְן הַקְרָבָת קָרְבֵּן עַלְיוֹן, בְּלֹא בָּהּן.

ב. הַבָּאת הַמְנֻוגָּע לְכָהָן, כְּפָרָה עַל שְׁמַנְעָ מִלְהָבִיא קָרְבֵּן לִידָה **וְעַזְדָּר** יְשַׁׂרְפָּה לְמַרְמָר, וְאַזְן הַגַּעִים נִמְسְרוּ לְכָהָן, בְּהַקְדִּים מִהַּדְבָּגָרָא

צִיּוֹנִים וּמִקְוּרוֹת

דִּינִים בּין הַקְרָבָת הַכָּהָן לְבִין רַאיָתוֹ אֶת הַגַּעִים, וּכְגֹון שָׁגֵם בָּעֵל מוֹם רֹואה אֶת הַגַּעִים, מִכְלָ מִקּוֹם, אָף בְּגַעִים הַצְּרִיךְ הַכּוֹתֵב כָּהָן, מִשּׁוֹם שִׁיסְדָּעָן עַנְיִינָן הָוּא כְּפָרָה בְּקָרְבָּנוֹת]. יָא. לְפִנֵּינוּ בְּמַדְרָשָׁ הָוּא בְּלָשׁוֹן אֶחָר, וּוּלְלָ, רַבִּי אַבְיכָן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹחָנָן אָמָר, כתִּיב (וִיקְרָא יְבָ, ח) יִזְאֶם לְאַתְּמָצָא יְדוֹ דִי שָׁה' [שְׁמַדְרָכָר בְּקָרְבָּן יוֹלְתָה], וְנָהָה כתִּיב בְּתִרְהָה (שֶׁם יְגָ), ב) אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעֹור בְּשָׂרוֹ [שְׁהָיָה תְּחִילַת פְּרָשַׁת גַּעִים], וְכִי מָה עֲנֵנִי זֶה אֶצְלָ זֶה, אָמֵר הָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָנָי אָמְרָתִי לְךָ קָרְבֵּן לִידָה, וְאַתָּה לְאַשְׁתָּר כָּן, חִידַּ שֶׁאַנְיָ מְצִירֵךְ לְבָא אֶצְלָ הַכָּהָן, שֶׁנְאָמֵר יְהוָה בָּא אֶל אַחֲרֵן הַכָּהָן.

הַוָּא שִׁתְּבִזֵּה לְמַעַנוֹ לְרֹאָה נְגַעַוּ, מִפְנֵי שְׁהַכָּהָן נְהָנָה מִמְּנוֹ. ח. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְהַתְּנִיאָ, כֵּל מִשְׁשָׁ בּוֹ אֶחָד מִאֶרְבָּעָה מְרָאוֹת גַּעִים הַלְלוּ, אַינְן אֶלְאַ מִזְבֵּחַ כְּפָרָה. ט. וּרְאָה עַד בְּגַמְרָא (עַדְכִּין טז, א), אָמֵר רַבִּי שְׁמוֹאֵל בְּרַנְחָמָנִי אָמֵר רַבִּי יְהוֹחָנָן, עַל שְׁבָעָה דְּכָרִים גַּעִים בָּאַזְן, עַל لְשׁוֹן הָרָעָה, וְעַל שְׁפִciות דִּמְיָם, וְעַל שְׁבֻועָה שָׁוֹא, וְעַל גִּילְוּי עֲרוּות, וְעַל גִּסּוֹת הָרוֹת, וְעַל הָגָול, וְעַל צְרוֹת הָעֵינִים. י. כָּל עֲבוֹדָת הַקְרָבָנוֹת, מִקְבָּלָת הַדָּם וְאַלְיכָן, אַינְהָ כְּשִׁירָה אֶלְאַ בְּכָהָן, כִּמְבוֹאֵר בְּזָכְחִים (לְבָ, א), וּבְעַד מִקְומֹת, וְהַיּוֹת שְׁעַנְנִין הַגַּעִים הָוּא כְּפָרָה בְּקָרְבָּנוֹת, לְכָךְ הַמִּשְׁבָּחִים כְּעַנְנִין הַעֲבוֹדָה, וְכָל עֲנֵנִים נִשְׁׁהָרָה רַק עַל יִדָּי כְּהָנִים. כְּדָרִי רַבִּינוֹן, כָּתֵב בְּשִׁפְתִּיחָה הַכְּפִים (בְּרָכוֹת שֶׁם דָּה מְרוֹאָת), שִׁישַׁ לְהַבִּיא טָעַם לְגִזְוּת הַכּוֹתֵב שֶׁאָין טָמֵא גַּעִים מִתְּהָרָת אֶל עַפְפָה כָּהָן, לְפִי שְׁגַעִים וּלְמוֹזֵחַ כְּפָרָה לְאַגְשָׁל כָּהָן. וּאַפְּ שִׁישָׁנִים חִילּוּקִי

הוֹרָת הַמְצֻרָע' (ויקרא י, כ), הַמּוֹצִיא שֵם רֹעַ. וְמֵי שְׁמוֹצִיא שֵם רֹעַ עַל חֶבְרוֹן, בָּרוּדָא שְׁשָׁמְנִין פֶּסֶול יִשְׁ בּוֹ, בְּרָאָמָר שְׁמוֹאָל בְּפֶרַק ד' רַקְדוֹשִׁין (ע, א), בֶּל הַפִּסְלָל פֶּסֶול, וּבָמוֹמוֹ פֶּסֶל. בַּיְהִי דְּבָרָקְיוֹ בְּנֵי מְעָרְבָא, בַּיְמָנוֹצָו תְּרִי

עכ"ל. מוכח מפואן שְׁהַגְּנִיעִים בָּאוּ בְשִׁבְיל שְׁהַבְּחֹן הַפְּסִיד קָרְבָּן לְדָת.

וְעוֹד יִשְׁ לֹמֶר טָעַם אַחֲרֵי, וּבּוֹ יַתְרֵץ אָף מִרְשֵׁשׁ הַגְּלָל, שְׁחָרִי עֲקָר הַגְּנִיעִים בָּאים עַל לְשׂוֹן הַרְעָ, בָּמוֹ שְׁאָמְרוּ זֶל (עריכן טו, ב), 'זֹאת תְּהִיה

רְבָוחָינוּ וְזֶל בָּגְמָרָא (עריכן טו, ב), שְׁדָרְשׁוּ מַה שְׁכָתוּב (ויקרא י, ב) 'זֹאת תְּהִיה תְּוֹרָת הַמְצֻרָע', כָּאֵלֹו כַּחֲזָב 'זֹאת תְּהִיה תְּוֹרָת הַמּוֹצִיא שֵם רֹע'" - שְׁהַמְּדָרָב עַל חַבְירָוּ לְשׁוֹן הַרְעָ, יִבּוֹאוּ עַלְיוֹ נְגִיעִים בָּעֲבוּרָו זֶה, וְמֵי שְׁמוֹצִיא שֵם רֹעַ עַל חֶבְרוֹן - וְאָמָר שֵׁישָׁ בּוֹ פֶּסֶול מִשְׁפָחָה, בָּרוּדָא שְׁשָׁמְנִין - פָּגָם וְדוֹפִינִין פֶּסֶול מִשְׁפָחָה יִשְׁ בּוֹ בָּעַצְמוֹ, בְּרָאָמָר שְׁמוֹאָל בְּגָמָרָא בְּפֶרַק ד' רַקְדוֹשִׁין (ע, א), בֶּל הַפִּסְלָל - המּוֹצִיא שֵם עַל אַנְשִׁים אֶחָרִים וְאָמָר שֵׁהָם פְּסָולִים, סִימָן הָוָא שָׁהָוָא עַצְמָוָ פֶּסֶול, וּבָמוֹמוֹ פֶּסֶל - בָּפֶסֶול שֵׁישָׁ בּוֹ, בָּזָה עַצְמָוָ הָוָא פֶסֶול אֶת אֶחָרִים, וְלֹכֶן, מֵי שְׁפָסֶול אֶחָרִים בָּפֶסֶול מְסוּסִים, חֹשֶׁשִׁים שְׁמָא יִשְׁ בּוֹ פֶסֶל ?' וְעוֹד אָמְרוּ בָגְמָרָא (עא, ב), שָׁאָמָר רָב הַיּוֹדָה לְעֹלָא, שִׁיּוֹכֵל לִידְעַ אִיזּוֹ מִשְׁפָחָה

עכ"ל. מוכח מפואן, שְׁהַגְּנִיעִים בָּאוּ עַל הָאָדָם בְּשִׁבְיל שְׁהַבְּחֹן הַפְּסִיד קָרְבָּן לְדָת, שָׁאָם הִיָּה מַבְיאָו, הִיָּה הַכֹּהֵן זָכוֹה בְּבָשָׂר הַחֲטָאת לְאַוְלָלוֹ. וְעַל כֵּן, גּוֹרָה הַתּוֹרָה, שְׁטָהָרָת וְטוּמָאת הַגְּנִיעִים יִהְיֶה עַל פִּי הַכֹּהֵן, כִּי שָׁאָדָם זֶה שְׁהַפְּסִיד אֶת הַכֹּהֵן, וְלֹא הַבִּיא לוֹ קָרְבָּן לִיְדָה שְׁנַחְחִיבָה אֶשְׁתָּו, יִתְבֹּזֶה עַל יָדֵי הַכֹּהֵן וַיַּחֲפֹר בְּכָךְ.

ג. הַכְּהִנִּים צְרִיכִים לְהַכִּיר הַמְּנוּגָעִים לְפִי שְׁאָים מִיחָסִים לֹא יַתְהִנְנוּ עָם

וְעוֹד יִשְׁ לֹמֶר טָעַם אַחֲרֵי דָרְךְ דָרְושׁ, בַּמְּה שְׁטָהָרָת הַגְּנִיעִים וְטוּמָאתָם נִמְسְרוּ רָק לְכָהִנִּים, וּבּוֹ - בְּטָעַם וְהָ, יַתְרֵץ אָף הַמִּרְשֵׁשׁ הַגְּלָל, שְׁהַכְּהִנִּים נִצְטוּ לְרֹאֹת אֶת הַגְּנִיעִים מִשּׁוּם שָׁהָם מִקְבְּלִים כִּידְמָנוֹת כְּהֹונָה. בַּהֲקָדָם מִהְשָׁחָרִי עֲקָר - רֹוב הַגְּנִיעִים בָּאים עַל עַוּן דִּיבּוֹר אוֹ שְׁמִיעַת לְשׂוֹן הַרְעָ, בָּמוֹ שְׁאָמְרוּ

צִוְנִים וּמִקְרוֹרוֹת

ית. ראה אַיּוֹב (ד, יב) וּרְמַבְ"ן שְׁמוֹת (לב, כה). יט. לשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְתַנִּין, כָּל הַפּוֹסֶל, פֶסֶול, בְּמָמוֹ פֶסֶול. בְשַׁבְּחָא לְעוֹלָם. וְאָמָר שְׁמוֹאָל, בְּמָמוֹ פֶסֶול. כ. זֶל הַרְמַבְ"ס (אַיסְטוּרִי בְּיַהְוָת הַיּוֹ"ז), וְכֵן הַפּוֹסֶל אֶת אֶחָרִים תְּמִיד, כָּגֹן שְׁנוֹתָן שְׁמַץ בְּמִשְׁפָחָה או בְּיִיחִידִים, וְאָמָר עַלְיהָן שְׁהָן מְמוֹדִים, חֹשֶׁשִׁין לוֹ שְׁמָא מְמוֹדָה הָוָא, וְאָמָר לְהָן שְׁהָם עֲבָדִים, חֹשֶׁשִׁין לוֹ שְׁמָא עֲבָדָה הָוָא, שֶׁכָּל הַפּוֹסֶל, בְּמָמוֹ פֶסֶול. הַמְּאָרִי (קִידּוֹשִׁין שֵם) בְּיַאֲרָה, שְׁהָוָא כְּחַושֵּׁד עַצְמָו וְפֶסֶול אֶת אֶחָרִים מִשְׁמָשָׁם שְׁמַתִּירָא עַלְיהָם שִׁידְעָו בּוֹ שְׁמַץ פֶסֶול וַיְודַעַו הָוָא, וְהָיָה הָוָא עַשְׂתָּה כְּמִקְדִּים לְפּוֹרֻעָנוֹת שְׁתַבּוֹא עַלְיוֹ מֵהֶם. כא. לשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמָר לְהָיָה

שְׁהַלְּדִיה הָוָא עַנִּין טָבָעִ, וְהָרִי לְפִי האָמָת לוֹלָא השְׁגָחַת הָיָה לֹא הִי נָעָשָׂה כֵּן, וְלֹכֶד דִּינָו לְבָאוֹ אֶל הַכֹּהֵן שְׁהָוָא שְׁלִיחָה הָיָה, וְעַל יְדֵי כֵן יַשְׁתַּعְבֵּד הָאָדָם אֶל בּוֹרָאוֹ. וְרָאָה עוֹד בְּכִיאוֹר דְּבָרֵי הַמִּדְרָשׁ, בְּשַׁלְלָד דָוד (ויקרא יב, ח). יד. לשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמָר רִישׁ לְקִישׁ, מִאי דְכַתְּבֵי 'זֹאת תְּהִיה תְּוֹרָת הַמְצֻרָע', זֹאת תְּהִיה תְּוֹרָת הַמְצֻרָע' שְׁמַרְיָה, וְעַל. טו. לשׁוֹן הַתְּוֹרָתָה שְׁלִיחָה שְׁמַרְיָה. טז. לְפִי שְׁהַנוֹתִירִיקָן שֶׁל 'מְצֻרָע' אֶל הַפְּגָן'. טז. לְפִי שְׁהַנוֹתִירִיקָן שֶׁל 'מְצֻרָע' הוּא שְׁמַרְיָה, ח"א שָׁמָ ד"ה זֹאת, שְׁדָרְשׁוּ כֵן, לְפִי שְׁלָא כַּחֲזָב 'הַצְרוּעַ', אֶל 'הַמְצֻרָע'. יז. ע"פ רְמַבְ"ס (דָרְעַת פ"ז ה"ב).

ברוך הוא משרה שכינהו, אין משרה אלא על משפחות מיחסות שבישראל, שנאמר וכו'.

וחרמֶב"ם פְּסָק בְּפְרָק ו' מְהֻלְבּוֹת תְּרוּמוֹת (halacha b), תרומה של תורה, אין אוכל אותה אלא בהן

ברברי תדרי, חוץ כי מיניהם דקרים ושתיקת אמר, הא מיחם טפי. אמר רב, שתיקותא דבבל הינו יחסותא (שם עא, ב).

יעוד אמרין הרם (ע, ב), אמר רבי חמָא בר חנִיא, בשהקדוש

ויעוד יש להקדים מה דאמרין בגמרה החטם (ע, ב^ט), אמר רבי חמָא בר חנִיא, בשחקדוש ברוך הוא משרה שכינהו בעולם הזה כי, אין משרה אותה, אלא על משפחות מיחסות שבישראל - שידוע שיחסום כשר, וראוי להתחנן עמם, שנאמר וכו' (ירמיהו ל, כה) 'בעת ההיא נאם כי אקיה לאלהים לכל משפחות ישראלי והמה יהיו לי לעם', לכל ישראל' לא נאמר, אלא לכל משפחות, והיינו משפחות שהם ישראלים גמורים^ט.

ויעוד נקדים, שחרמֶב"ם פְּסָק בְּפְרָק ו' מְהֻלְבּוֹת תְּרוּמוֹת (halacha b^ט), תרומה של תורה - שחיבים להפריש אותה מן התורה^ט, אין אוכל אותה - אין רשיין להינו יחסותא - היא הוכחה ליחסום השר.

צינויים ומקוורות

ישראל, לכל ישראל לא נאמר, אלא לכל משפחות. בג. ראה עון יעקב (קידושין שם ד"ה אין משרה) בכוונת השרתת השכינה על המשפחות. וראה בהערה להלן דברי האלון בכוטה. כד. הגمرا דורותה כן, לפי שלשון 'משפחות', הוא מלשון ייחוס של דוד. מהרש"א (ח"א ד"ה אין). כד. לשון הרמב"ם, תרומה של תורה אין אוכל אותה אלא כהן מיחס, אבל כהני חזקה ואוכלין בתרומה של דבריהן בלבד, ותרומה תורה בין כהן תרומה בין מושר בין של תורה בין של דבריהן, אינה ניתנת אלא להן תלמיד חכם, מפני שאסור לאכול תרומה טמאה, וכל עמי הארץ בחזקת טומאה. לפיכך נוטנין תרומה טמאה לכל כהן שריצה. כב. והיינו התרומה שהורמה מיחסות שבישראל, שאמר (ירמיהו ל, כה) בעת ההיא נאם כי אקיה לאלהים לכל משפחות

רב יהודה לעולא], היכי נעבד [היאך נברר אייזו משפחה היא מיחסת, וראוי להתחנן עמה], אמר זיל בת שתיקותא [ברר לך אשא שתקונית], כי האי דברקי בני מערבא [כמו שהיו בודקים אם נשא תרי בחדרי], כי מינצ'ו כי תרי בהדי הדרי [כשננים היו הרבה בינו לבין מערב], וזה שמקדים לשתוות, ולנותר, ומונע את עצמו מלבות את חברו, ובכך הוא מפסיק את המריבה, הרי הדבר סימן שהוא מיחס יותר מחבירו. ואמר רב, שתיקותא דבבל - השתקה של אנשי בבל, הינו יחסותא - היא הוכחה ליחסום השר.

בְּמִשְׁפְּחָתוֹ, כִּי שִׁיטְרָהָקָו הַפְּהָנִים מִמֶּנָּה, שְׁחוֹאֵיל שְׁחוֹא מַחֲרָחָר רַיב, אַינוּ מִיחָם.

וּבָזָה אַתִּי שִׁפְּרִיר תְּשׁוּבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, בְּשִׁיחָה מַצְטָעָר שְׁלָא הִיה בְּבָדָר שְׁלָא אַחֲרָן וּכְוּ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַדְרָבָא, שְׁבָח הוּא לוֹ, שְׁבָזָה יְכֹל לְשִׁמְרָה קָרְשָׁת יְחֻסָּו, וַיְהִי רָאוּי לְקַבֵּל כָּל הַכָּ"ד מִתְנוֹתָה

מִיחָם, עֲכָ"ל. וּמְבֵל שְׁבָן קְרָשִׁים, שְׁאַיִן אַוְכְּלִים אֹתָם אֶלָּא מִיחָסִים, בְּגַרְאָה מִפְּפָרִי (סְפִּרְיָו וּזְטָא פְּרָשַׁת קָרָה יִת, ט) הַוּבָא בְּגַלְקָוָת סּוֹפְּרָשַׁת קָרָה (רָמו תְּשִׁנְיָה). וְלֹבֶן רְצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁפָמָאת הַגְּנָעִים תְּתִיחָה מִסּוֹרָה בַּיד הַפְּהָנִים, כִּי שִׁידְעָיו מִי הַוָּא הַמְּנַגְּעָ, שְׁהָוָא סִימָן שְׁחוֹצָיא שְׁמָרָע, וְאַם בָּן, בְּזָדָאי שִׁישׁ פְּסָול

זָרָע שְׁמַשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

מִמֶּנָּה וְלֹא יִשְׂאַר אָשָׁה מִשְׁפָּחָה זוֹ, שְׁחוֹאֵיל שְׁהָוָא מַחֲרָחָר רַיב - מַרְיָב עַם אֲנָשִׁים וּמוֹצִיאָה עַלְיָהָם שְׁמָ רַע, אַינוּ מִיחָם, וְאַינוּ רָאוּי לְהַתְחַתֵּן עָמוֹ, לְפִי שׂוֹרְעָו לֹא יִהְיֶה מִיוֹחָס, וְלֹא יִהְיֶה כָּשָׁר לְאַכְּל קְדָשִׁים וּטוֹרָה.

וּבָזָה אַתִּי שִׁפְּרִיר תְּשׁוּבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, בְּשִׁיחָה מַצְטָעָר שְׁלָא הִיה בְּבָדָר שְׁלָא אַחֲרָן וּכְוּ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַדְרָבָא - אַינוּ צָעָר לוֹ לְרֹאָות אֶת הַגְּנָעִים, אַלא שְׁבָח הוּא לוֹ - יְדוֹיחָה לְעַצְמוֹ בְּכֶن, שְׁבָזָה הוּא יְכֹל לְשִׁמְרָה אֶת קָרְשָׁת יְחֻסָּו - יְחֻסָּו הַכָּהָנוֹה, וְלֹא לְהַתְחַתֵּן עָם מִי שְׁאַיִן מוֹחָס^ט, וַיְהִי זָרָעוּ רָאוּי לְקַבֵּל כָּל הַכָּ"ד מִתְנוֹתָה בְּהַנְּזָה, וְלֹא יְהִי

לְאַוכְּלָה, אֶלָּא בְּהַנְּזָה מִיחָם - שְׁהָוָא בּוֹדָאי כִּשְׁר, שְׁבָא מִשְׁפָּחָת כָּהָנוֹם מִיחָסִים,^ט עֲכָ"ל. וּמְבֵל שְׁבָן קְרָשִׁים - בַּשְּׁר הַקְּרָבּוֹת, וְהַמְּנַחָות, שְׁמַפּוֹרָשׁ בָּהָם הַדִּין בְּחַזְ"ל, שְׁאַיִן אַוְכְּלִים אֹתָם אֶלָּא כָּהָנוֹם מִיחָסִים, בְּגַרְאָה מִהְפָּפָרִי (סְפִּרְיָו וּזְטָא פְּרָשַׁת קָרָה יִת, ט), חַוָּבָא בְּגַלְקָוָת סּוֹפְּרָשַׁת קָרָה (רָמו תְּשִׁנְיָה).^ט

וְלֹבֶן, רְצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁפָמָאת הַגְּנָעִים וְתְּהָרָתָם, תְּתִיחָה מִסּוֹרָה בַּיד הַפְּהָנִים, בְּדִי שִׁידְעָיו הַכָּהָנוֹם מִי הַוָּא הַמְּנַגְּעָ - שִׁישׁ בָּו נְגָעָ טָמָא, שְׁהָוָא סִימָן שְׁחוֹצָיא שְׁמָ רַע עַל אֲנָשִׁים אַחֲרָים, שְׁלָכָךְ נָעַשְׂנָשׂ שְׁבָאוּ עַל יְוָיָה נְגָעִים, וְאַם בָּן, בְּזָדָאי זָה סִימָן שִׁישׁ פְּסָול בְּמִשְׁפְּחָתוֹ, וְהַיָּינוּ בְּדִי שִׁיטְרָהָקָו הַפְּהָנִים

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

כח. נראה שכונת רבינו, למה שכוחוב בספרי ובגלווקוט שם, 'ברית הוּא' בודאי ולא בספק, ע"כ. ופירשו, שהקדושים ניתנים רק למי שהוא כהן ודראי ומוחס, ולא למני שהוא רק ספק כהן. זומנה שכחוב רבינו כל שכן קדושים, פירשו כוונתו, מחמת זהה מפורש בחז"ל ובודאי שלא ניתן אלא לכחן מוחס. ולכאורה אין כוונת רבינו דהוי כל שכן מהמת שהקדושים חמורים מן התורמה, שהרי בספרי מבואר שאין לומר ק"ז זה, ללימוד קדושים מתורמה]. בט. והיינו

ישראל [או רוכס] גרים בתוכה, כמבואר ברמב"ם (תרומות פ"א ה"א, ה"כ"). ונהלכו הראשונים, אם רק י"ג תירוש ויזכר ח"בם בתורמתה מן התורה, או גם שאר פריות העץ הי"בם בה מן התורה, ראה רשי". (ברכות לו, א ד"ה גב), רמב"ם (שם פ"ב ה"א). כי. וככתב הרמב"ם (איסורי ביאה פ"כ ה"ב), אי זה כהן מוחס, כל שהעידו לו שני עדים, שהוא כהן בן פלוני הכהן, ופלוני בן פלוני הכהן, עד איש שאינו צריך בדיקה, והוא הכהן ששימש על גבי המזבח.

וּבַדָּרְךָ אַחֲרֵי עֹז יְשַׁלֵּם, שִׁידּוּעַ מֵה
שָׁאָמְרוּ זַיְל (ב"ר י"ח, א),
שַׁחֲקָדוֹשׁ בָּרוֹךְ הוּא תָּקִין אֶת חֻווָּה בְּכָ"ד
תְּכִשִּׁיטֵין, וְאַחֲרֵי כֵּד הַבִּיאָה אֶל הָאָדָם,
בְּמַנְנֵן 'וַיַּבָּא' הָאָדָם' (בראשית ב, כב),
דְּכִתְבֵּחַ חָסֵר (וּחוֹר ח"א מ"ה, ט). וְהַגְּחָשׁ בְּלִשׁוֹן
הַרְעָה שָׁלוֹ הַפְּקֵד אֶת הַתְּבָה וְעַשְׂתָּה

בְּהַנְּהָה, וְלֹא יְהִי בּוֹ חָלִילִים וּפְסָולִים. מֵה
שָׁאַיִן פָּנָם הִיה נֹשָׂא אֲשָׁה פְּסָולָה, לֹא
הִתְהַשֵּׁה שָׂוֶה הַשְׁכִּינָה בְּזַוּגְהַוְא, וְלֹא
יְהִי נֹלְדִים בְּנִים תַּלְמִידִי חֲכָמִים, וְאֶם
יְהִי עַמִּי הָאָרֶץ, אֲמְרִין בְּרִישׁ פָּרָק י"א
דְּסִנְתְּרִין (א, ב), שָׁאַיִן נֹתְנִין מִתְּנָה לְכָהָן
עַם הָאָרֶץ.

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

תְּכִשִּׁיטֵי הָהָרָה נִתְקַלְּלוּ עַל יְדֵי הַלְשׁוֹן הַרְעָה שֶׁאָמַר הַנָּחָשׁ
וּבַדָּרְךָ אַחֲרֵי עֹז יְשַׁלֵּם, לְפִי מֵה שִׁידּוּעַ
מֵה שָׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַיְל (ב"ר י"ח, א^ל),
שַׁחֲקָדוֹשׁ בָּרוֹךְ הוּא תָּקִין - קִישְׁט אֶת חֻווָּה
בְּכָ"ד תְּכִשִּׁיטֵין - תְּכִשִּׁיטֵי כְּלָה, וּרְקָא אַחֲרֵי כֵּד
הַבִּיאָה אֶל הָאָדָם הַרְאָסָון שִׁתְּנִשָּׂא לוֹ,
וְהַכָּ"ד תְּכִשִּׁיטֵין הַם בְּמַנְנֵן - גִּימְטְּרִיאָה שֶׁל
תִּבְתְּ 'וַיַּבָּא' הָאָדָם' (בראשית ב, כב^ל),
דְּכִתְבֵּחַ חָסֵר בְּלִי יוֹד שְׁנִיה (וּחוֹר ח"א מ"ה,
ב^ל), וְהַגְּחָשׁ בְּלִשׁוֹן הַרְעָה שָׁלוֹ שְׁדִיבָּר עַם הָהָרָה
נֶגֶד צִוִּי הַקָּבָ"ה, הַפְּקֵד אֶת הַאוֹתּוֹת שֶׁל

בּוֹ חָלִילִים - בְּנִים שְׁנוֹלְדוּ מִכָּהָן שְׁנָשָׂא אֲשָׁה
מְפָסָולִי כְּהֻונָּה, וּפְסָולִים - וּפְסָולִי קְהָל
כְּגֹון מְזֻורִים^ל.

מִה שָׁאַיִן בָּנָ, אֶם הִיה נֹשָׂא אֲשָׁה פְּסָולָה
מִמְשָׁפָחָה שָׁאַיִנָּה מִיּוֹחָסֶת, לֹא הִתְהַשֵּׁה
הַשְׁכִּינָה בְּזַוּגְהַוְא, לְפִי שָׁאַיִן הַשְׁכִּינָה שָׂוָה
עַל מִשְׁפָחָה שָׁאַיִנָּה מִיּוֹחָסֶת, וּמִמְילָא לֹא יְהִי
נֹלְדִים מְזֻזָּוְגְּזָה בְּנִים תַּלְמִידִי חֲכָמִים^ל, וְאֶם
יְהִי בְּנָיו עַמִּי הָאָרֶץ, הָרִי אֲמְרִין בְּגַמְרָא בְּרִישׁ
פָּרָק י"א דְּסִנְתְּרִין (א, ב^ל), שָׁאַיִן נֹתְנִין מִתְּנָה
- מִתְּנָה כְּהֻונָּה, לְכָהָן עַם הָאָרֶץ^ל.

צִוּנִים וּמִקְרוֹרוֹת

הַרְמָבָ"מּ לְעַיל בְּסָמוֹק. לְד. בַּיאָור דְּבָרִי וּבְנִינוּ
נִרְאָה שֶׁמוֹסִיף עַל עַנִּין הַנְּגָל, שְׁמַלְבָּד מֵה שְׁבִנּוּ לֹא
יָכוּ בְתְּרוּמָה, מַאֲחָר שָׁאַיִם אֲיַהָה מִיּוֹחָסֶת, וּמִמְילָא
גַּם הַמָּס לֹא יְהִי מִיּוֹחָסֶם, גַּם מִצְדָּעַצְמָם לֹא יְקַבֵּל
מִתְּנוֹתָה כְּהֻונָּה, מִפְנֵי שְׁלָא הָיָה תַּלְמִידִי חֲכָמִים, וְאֶם
לֹא יְדַעַּשׁ אַיִלָּם מִיּוֹחָסֶם, מִכְלָמָדָם לֹא יְקַבֵּל מִתְּנוֹתָה
מִחְמָתָה שְׁלָא יְהִי תַּלְמִידִי חֲכָמִים. לֹה. לְשׁוֹן
הַמְּדֻרְשׁ, אָמַר רַבִּי חָמָא בָּרְנִינָא, אֶת סְכָוָר שְׁמַתָּחָת
חָרוֹב אַחֲרֵי שְׁקָמָה אֶחָת הַבִּיאָה לוֹ, אֶלָּא מִשְׁקִישָׁתָה
בְּכָ"ד מִינֵּי תְּכִשִּׁיטֵין אַחֲרֵי כֵּד הַבִּיאָה לוֹ, הַדָּה הוּא
דְּכִתְבֵּחַ (יְהֹוקָאֵל כְּח, יג) בְּעֵדָן גַּן אֶלְהִים הַיִּתְּכָל אֶבֶן
יִקְרָה מִסּוּכָּתָן אֶודֶם פְּטֹהָ וְגוֹ. לֹה. לְשׁוֹן
הַפְּטוּק, עַזְבָּן הָאָלְקִים אֶת הַצְּלָע אֲשֶׁר לִקְחָמָן הָאָדָם
לְאֲשָׁה וַיַּבָּא אֶל הָאָדָם^ל. לֹה. לְשׁוֹן הַזָּהָר, תָּא
חוֹזֵי, בְּקָדְמִיתָא כְּתִיב (בראשית ב, כב) 'וַיַּבָּן הָאָלֹקִים
אֶת הַצְּלָע', דָּבָא וְאֶמְאָתָקֵינוּ לָה בְּכָ"ד קַשְׁוטִין,

שָׁאַף אֶחָד מִבְנֵי מִשְׁפָחָתוֹ לֹא יִתְחַתֵּן עַם בְּן מִשְׁפָחָתוֹ
שֶׁל הַמְּצֹרוּעַ, שָׁאַיִנָּה מִשְׁפָחָה מִיּוֹחָסֶת.
ל. שָׁאַם
הַמְּצֹרוּעַ הוּא חָלָל, גַּם בַּתוֹּה הִיא חָלָלה וּפְסָולָה כְּהֻונָּה
כְּמוֹ שְׁנָנוּ בְקִידּוֹשִׁין (עז, א), וְגַם בְּנִיהָיָה חָלָלִים.
לֹא. שָׁאַם הַמְּצֹרוּעַ הוּא מְזֻזָּר, גַּם זְרוּעָ אַחֲרֵי הָיָה
מְזֻזָּרִים עַד עֲוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנָנוּ בִּיכְמָות (עו, ב).
לֹב. שְׁהַרְאָתָה הַשְׁכִּינָה בְּזַוּגְהַוְא, הִיא הַגּוֹרָתָה לְהַלּוּדָת
בְּנִים תַּלְמִידִי חֲכָמִים. וּרְאָה עוֹד בָּאַלְוָן בְּכֹות (לְהַרְבָּה
בְּנִמְיָן וּוּתְאֵלִי וְצַלְלָה, תְּהִלָּם כְּבָחָ), שְׁעַל יְדֵי שַׁהְקָבָ"ה
מִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עַלְיהָן, אִירְאִיכְוּ יִמִּים וּוּרְאִיכְוּ בְּנִים
לְבִנְיָהָם. לֹג. לְשׁוֹן הַגּוֹמָא, אָמַר רַבִּי שְׁמוֹאֵל בְּרִ
נְחָמִין אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, מַנְיָין שָׁאַיִן נֹתְנִין מִתְּנָה
עַם הָאָרֶץ, שְׁנָאָמַר (דְּבָרִי הַיּוֹם ב', ל, ד) זַיְאָמַר לְעַם
לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָם לְתַחַת מִנוֹת הַכָּהָנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן
יִחְזֹקּוּ בְתּוֹרַת הָאָרֶץ, כָּל הַמְּחֹזִיק בְתּוֹרַת הָאָרֶץ, יִשְׁלֹׁם מִןְתָּא.
וְאֶמְנָיו מְחֹזִיק בְתּוֹרַת הָאָרֶץ, אַיִל יְלִי מַנְתָּא. וּרְאָה לְשׁוֹן

וְכֹל בְּנוֹתָנוּ בַּעֲסֵק הַתּוֹרָה הוּא לְבַטֵּל
פֶּחָז שֶׁל אָלוּ הַכ"ד שָׁבֵר הַנְּחַשׁ
הַטְּיִלּוּם בְּחֻווָה וּבְעוּרָה. וּמוֹ שְׁמַשְׁמָר
הַשְּׁבָתָה, נִצְׁול מַהְם, שְׁהָרִי בְּאֹתוֹ הַיּוֹם
שְׁבָתוֹ הַפְּיוֹקִין מִן הַעוֹלָם, בָּמוֹ שָׁאַמְרוּ

'אִיבָה', וַיְהִי 'אִיבָה אֲשִׁית', וּכ"ו' (שם ג'
טו), וְקָלְקָל בְּאוֹתָם הַכ"ד תְּכַשִּׁיטִין, שְׁחוֹן
בְּגַנְגֶר כְּדַר צִירּוֹפִי אַדְנוֹתָה, וּבְחַטָּא זֶה
נִתְגַּבֵּר הַנְּחַשׁ בְּכ"ד זַיִן דְּמָסָאָבוֹתָא,
בְּדָאִיתָא בְּזַהֲרָה (ח"ג עט, א).

זָרָע שְׁמַשְׁוֹן הַמְּבוֹאָר

הַתּוֹרָה הַשְׁבָתָה מַבְטִילִים אֶת הַטּוֹמָאָה וְהַמְּזִיקִים
וְכֹל בְּנוֹתָנוּ בַּעֲסֵק הַתּוֹרָה הוּא, לְבַטֵּל
פֶּחָז שֶׁל אָלוּ הַכ"ד מַיִן טוֹמָאָה, שָׁבֵר
הַנְּחַשׁ הַטְּיִלּוּם בְּחֻווָה וּבְעוּרָה^ט, וּמוֹ שְׁמַשְׁמָר
אֶת הַשְּׁבָתָה נִצְׁול מַהְם - מִכֶּל כְּדַר מַיִן
הַטּוֹמָאָה, שְׁהָרִי בְּאֹתוֹ הַיּוֹם - יּוֹם הַשְׁבָתָה,
שְׁבָתוֹ הַפְּיוֹקִין - שָׁהָם כְּחוֹתָה הַטּוֹמָאָה, מִן
הַעוֹלָם, בָּמוֹ שָׁאַמְרוּ רְבוֹתָינוּ זַל בְּמַדְרָשָׁה
תְּהִלִּים צְבָה^{טט}, עַל הַפְּסָוק (שם צב, א) 'מַזְמוֹרָה'

הַתּוֹבָה 'וַיְבָאָה', וּעַשְׂתָה - וּעַשְׂתָה
'אִיבָה' - שְׁנָאָה, וַיְהִי מַה שְׁנָעַנְשׁ עַל כֵּן
כְּכַתּוֹב (שם ג, טו)^{טטט} 'וַיְאִיבָה אֲשִׁית בִּינְךָ וּבֵין
הָאֲשָׁה' וּבָוּ, וְעַל יְדֵי דִּיבּוֹרָוּ עַם חֽוֹה קָלְקָל
הַנְּחַשׁ בְּאוֹתָם הַכ"ד תְּכַשִּׁיטִין, שְׁחוֹן בְּגַנְגֶר כְּדַר
צִירּוֹפִי אַדְנוֹתָה - כְּדַר אַוְפְּנִי צִירּוֹפִי הַאוֹתִיות
שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אַדְנִי^{טטטט}, וּבְחַטָּא זֶה נִתְגַּבֵּר
הַנְּחַשׁ בְּכ"ד זַיִן דְּמָסָאָבוֹתָא - בְּכ"ד מַיִן
טוֹמָאָה, בְּדָאִיתָא בְּזַהֲרָה (ח"ג עט, א)^{טטטט}.

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

ח"ג ג, א), וְהַנְּחַשׁ [חַסְרָא אַיוֹה תִּכְבוֹת] הַאֲהַבָּה וְנַתְּחַפֵּף
לְאִיבָה^{טטטט} ח"ו, וְהַוּ מַדָּה בְּנֶגֶד מַדָּה. וְאִיבָה, מַנִּין כְּדַר
קִישׁוּטִין שְׁמָנָע, בִּינְךָ וּבֵין הָאֲשָׁה' וּכ"ו, צָא נָא וְחוּשָׁב
זְאִיבָה אֲשִׁית^{טטטט} בִּינְךָ וּבֵין הָאֲשָׁה' וּבֵין^{טטטט} צְעַד^{טטטט},
בְּגִימְטְרִיאָא אַלְפִ' תְּקַסְ"א, מַנִּין כְּדַר צִירּוֹפִי אַדְנִי^{טטטט} עַם
הַכּוֹלֶל, ע"כ. וּבְפִנְׁיָה דָוד (לְחַזְדִּיאָא), פִּשְׁתָה חַיִי שָׁרָה
אָוֹת יְדִי כְּתָב בְּשֵׁם רְבִינוֹ אָפָרִים וּמַל, זְיָבָה יְצַחֵק
הַאֲהַלָּה^{טטטט} (בְּרָאשִׁית כְּד, ס), זְיָבָה^{טטטט} גִּימְטְרִיאָא כְּדַר
שְׁהַלְבִּישָׁה כְּדַר תְּכַשִּׁיטִילָה, בְּנֶגֶד כְּדַר אֲוֹתִיות^{טטטט} חַתְּנָה
יְכָהֵן פָּאָר וּכְכָלָה תְּעִדָה כְּלִיה^{טטטט} (יְשִׁיעָהו סא, י) וּכ"ו,
וְעַל דָּרְךָ הַאֲמָת הַם בְּנֶגֶד כְּדַר צִירּוֹפִי אַדְנִי^{טטטט}, ע"כ. וְעוֹד
כְּתָב (שם) בְּשֵׁם יְדָרוֹת כְּדַר לְהַרְבָּה מַכְתָּבָה
שְׁמָרוּרִים, שְׁפִירָה^{טטטט} זְיָבָה יְצַחֵק הַאֲהַלָּה שָׁרָה, וְיָבָה
לְתַהְקֵן זְאִיבָה אֲשִׁית^{טטטט}, כְּמוֹ שְׁתַקְנָה שָׁרָה. מ. לְשׁוֹן
הַזּוֹהָר, תְּאָנָא, מַאי דְכִתְבֵּי זְאִיבָה אֲשִׁית בִּינְךָ וּבֵין
הָאֲשָׁה', אַרְבָּעָה וּעֶשֶׂרֶן זַיִן מִסְאָבוֹתָא אַטְלִי חַוִּיאָ
בְּנוֹקְבָּא כְּדַר אַתְחָבָר עַמָּה [עִשְׂרִים וְאוֹבָעָה מַיִן
טוֹמָאָה, הַטִּיל הַנְּחַשׁ בְּאָשָׁה חֹוה, כְּשַׁהַתְּחָבָר עַמָּה]
חַהְשּׁוּבָן זְאִיבָה^{טטטט}. מָא. רָאה מַגְלָה עַמָּקּוֹת^{טטטט} (אָפָן
קָרְבָּה, רָחָה), שַׁלְעַדְיִי כְּדַר מַיִן הַטּוֹמָאָה קָלְקָל הַנְּחַשׁ אֶת
הַכְּדַר שְׁעוֹת שְׁבִוּם וּבְלִילָה, וְעַל יְדִי לִימּוֹד הַתּוֹרָה
בְּכְדַר שְׁעוֹת, נִתְהַן זְהָמָת הַנְּחַשׁ. מָב. לְשׁוֹן

זְיָבָה^{טטטט} בְּגִימְטְרִיאָא כְּדַר. לְשׁוֹן הַפְּסָוק
זְאִיבָה אֲשִׁית בִּינְךָ וּבֵין הָאֲשָׁה וּבֵין זְרַעַךְ וּבֵין
הָוּיְשָׁפֵךְ רַאשׁ וְאַתָּה קְשׁוּפֵן עַקְבָּךְ. וְהַיְנוּ שְׁמָחָתָ
שְׁגָרָם לְחֽוֹה אִיבָה שְׁעַל יְדֵי כְּרָקְלָבָן כְּדַר תְּכַשִּׁיטִין
שְׁלָה, לְכָךְ נִעַשׂ מַדָּה בְּמַדָּה שְׁנָעַשָּׂה לוֹ אִיבָה בִּינְךָ
לְבִנְהָה. לְפָנָיו שְׁנִיתָן לְסִדּוֹר אֲוֹתִיות הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ אַדְנִי^{טטטט}, בְּכְדַר אַוְפְּנִים. שָׁם הָאוֹת אַלְפִ' הָיא
הַרְאָוֹנָה, נִתְהַן לְסִדּוֹר שְׁאַר הַאוֹתִיות בְּשָׁשָׁה אַוְפְּנִים.
אַדְנִי, אַדְנִי, אַדְנִי, אַדְנִי, אַדְנִי, אַדְנִי. וּבְכָל
אַחַת מִשְׁלַשְׁת הַאוֹתִיות הַנְּשָׁוֹרָתָה, שְׁלָכָל אַחַת מֵהֶן,
כַּשְּׁהִיא הַרְאָוֹנָה, יְשַׁהַה צִירּוֹפִים, נִמְצָא שְׁבִיחָד
הַסְּמָפָנִים. פָּלָח הַרְמִינוֹן לְהַרְמִינוֹן עַזְלָל (שַׁעַר כָּא
סּוֹפְגָן). וּרְאָה זַהֲרָה (ח"ג רָצֶג, א) סְפָר יְצִירָה (פְּדַי
מַטְזָה^{טטטט}) עַזְלָל (שַׁעַר מַד פְּגַח) לִקְשֹׁוֹת תּוֹרָה (לִפְרָשָׁת
תְּרוּמָה, סו, א). וּכְעַזְלָעַדְיִרְבִּי רְבִינוֹן, כְּתָב בְּאָגָרָא
דְּפָלָה (לְהַרְבִּי צְבִי אַלְיָמָלְךָ מַדְיָנוֹבָן זְצִילָבָן בְּעַל הַבְּנִי
יְשִׁכָּרָה, פְּרָשָׁת בְּרָאשִׁית דָה וְזְיָבָה אֲשִׁית) וּזְלִיל,
זְיָבָה אֲשִׁית וּכ"ו. לְהִיוֹת מַאֲמָרָס זְלִיל זְיָבָה אֲלִיל
הָאָדָם, שְׁקַשְׁתָה בְּכְדַר קִישׁוּטִי כְּלָה כְּמַנִּין זְיָבָה^{טטטט},
הָוּ נִגְדָּר כְּדַר צִירּוֹפִי אַדְנִי^{טטטט}, שְׁגָרָם הַחִיכָּה
כַּשְּׁמַתְקִשְׁתָה הַשְּׁכִינָה וְאוֹמְרָת [לְהַקְבִּיחָה], חֹוי בְּמַאי
בְּרָא אַתְּנָא לְקָמָךְ [רָאה בְּאַיוֹה בְּנָא בְּאַתְּיָלְפְּנִיךְ] (זַהֲרָה

(עלין ט, א), וכתיב (במדבר י, ל'): 'וְפָגְרִיכֶם אֲתֶם יִפְלֹו בְּמִדְבָּר הַזֶּה', ראשי תבות 'יאכֶב'ה'. ובשביל לשון הרע נמי חרב הבית (וימא ט, כ), וזהו (אייה א, א) 'אי'כה ישבה בְּדֶد הַעַיר', ראשי תבות 'יאכֶב'ה. עין במלחה עמקות באפן ל'ט, 'יאכֶב'ה'. עין במלחה עמקות באפן ל'ט,

ויל' (מדרש שוחר טב) על 'מָזָמָר שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבָת' (תהלים צב, א). וזהו ש्रמו הכתוב (שמות לא, ט) 'וַיִּשְׁמַרְוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבָת', ראשי תבות 'יאכֶב'ה'.

ובן מצינו, שבשביל לשון הרע נור על אבותינו במדבר שלא יוכנסו לארץ

זרע שמשון המבוואר

וראשי תבות של פסוק זה, הוא 'יאכֶב'ה', וזה מרמז, שעל ידי חטא זה, נעשה אייבה וחזרו למקוםן הכך מני טומאה שהטיל הנחש בחווה. ובשביל לשון הרע נמי, שנגרמה מהשנאת חנם שהיתה ביןנו, תרב הבית המקדש השני, מבואר בגמרא (וימא ט, ב), וזהו מה שכותב (אייה א, א) 'אי'כה ישבה בְּדֶד הַעַיר', שראשי תבות של התבאות הללו, הוא 'יאכֶב'ה', וגם זה מרמז, שמחמת השנאת חנים שהיתה ביןיהם, שגורמה לעוזן לשון הרע, חזורה למקומה 'ה'אי'כה' והשנאה שהטיל הנחש בחווה, והיינו שנגרכו הכך מני טומאה^{טט}. עין

שיר ליום השבת. וזהו מה ש्रמו הכתוב (שמות לא, ט) 'וַיִּשְׁמַרְוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבָת', שהראשי תבות של תיבות אלה, הוא 'יאכֶב'ה', לרמז, שעל ידי שמירת השבת, מתבטלים 'ה'אי'כה' וכוחות הטומאה, שהטיל הנחש בחווה^{טטט}.

מן הלשון הרע לא נכנסו ישראל לארץ ונחרב המקדש ובן מצינו במשנה (ערכין טו, א), שבשביל לשון הרע שדרבו המרגלים על ארץ ישראל, נגער על אבותינו במדבר שלא יוכנסו לארץ ישראל, ובtrib בחתא המרגלים (במדבר יד, ל'): 'וְפָגְרִיכֶם אֲתֶם יִפְלֹו בְּמִדְבָּר הַזֶּה'

ציוונים ומקורות

שכונת הגمراה היא על לשון הרע גם כן, שיוצאת מצד השנאה. ועיי' 'שהוכחים כן', ממה שהגمراה שם בהמשך מביאה את המירא שהיו 'דוקרים' זה את זה בחברות שלשלנות, והיינו לשון הרע. ואראי נבי (להרבה מקווילוב צצ'ל, פרשת שלח) כתוב, שחתא לשון הרע הוא אחד עם שנאת חנים, וכיין שפורסם כן באיגרת הקודש (בסוף ספר התניא). וכבר כתוב כן בעל הילוי יקר' בספר עיר גמורים (שער המדות סימן ג) שבית שני נחרב בעז שנאת חנים הדינו לשון הרע. אולם ראה בספר אברם את עינוי (להרבה אברם פאלאג'י צצ'ל, יומא ט, ב ד"ה למדך) שמחلك בינויהם, שננאת חנים היינו ללא דיבורו, וככזה לא תנסה את אחיך בלבך', ואני גרווע קלשון הרע שהוא דברו. מי לשון הפסוק, 'אי'כה ישבה בְּדֶד הַעַיר וְבָתֵּה עַם הַקָּתָה בְּאַלְמָנָה וְבָתֵּה' מה. וכן כתוב בגוים שרתי במידיניות קיתה למס'.

המדרש, דבר אחר, 'מָזָמָר שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבָת', מג. לשון הפסוק, יישקרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרכם ברית עולם. מוה. בלב אריה (להרב יהודה אריה לייב האשקי זצ"ל), פרשת בראשית אותן יד) הרחיב לבאר עניין תיקון השבת שניתן לאדם הראשון כעשה תשובה. מה. לשון המשנה, נמצוא האומר בפי חמור מן העושה מעשה, שכן מציינו שלא נתחטם גור דין על אבותינו במדבר, אלא על לשון הרע, שנאמר (במדבר ד, כב) 'זינסו אותו זה עשר פעמים' וגגו. מוה. לשון הגمراה, מקדש ראשון מפני מה הרב, מפני שלשה דברים שהיו בו, עבודת דורה, ולגי עיריות, וسفיכות דמים וכו', אבל מקדש שני, שהיה עוסקין בתורה ובמצוות ווגilities חסדים, מפני מה הרב, מפני שהיתה בו שנהת הגם. ועיין חפץ חיים (בקהדרמה ד"ה אך לבסוף) שבאי,

מ"ג, ור"ח, **שְׁהָאֲרִיךְ קָרְבָּה בְּעֲנִינִים וְעַזְׂדָּא אָמְרוּן בְּמַדְרָשָׁ** (בר' מא, ב, ויק"ר ט), א), כ"ד **מִינִי שְׁחִין הַם.** ו**הַפְּנִים** אללו.

זרע שמישון המבוואר

אכילת הכהנים אתבשר הקרבנות, מבטלת הכל"ד זיני דמסאותתו
ובעוד יש להקדמים, מה **דָּאָמְרוּן בְּמַדְרָשָׁ** (ויק"ר ט, א), בעניין פרשת הנגעים, שב"ד
מיini שׁחין הַם, ויש לבאר שהם כנגד כ"ד מינִי הטומאה שהתחברו לעיל^א. ועוד
מצינו, **שְׁהַבְּנִים** הם מחולקים לכב"ד

במנילה עמקות באפָן ל"ט, מ"ג, ור"ח, **שְׁהָאֲרִיךְ**
הרביה בענינים אלל"ט. ומבוואר, שעון לשון
הרע, מעורר את החזרות הכל"ד כוחות
הטומאה, שהטיל הנחש בחווה. ולכן לוכה
בנגעי צרעת, שעל ידי כן מתדבקים בו כוחות
הטומאה.

ציוונים ומקורות

אדם הראשן, שהטיל הנחש בחווה כ"ד זיני
דמסאותתו, כמו שכח בזוהר אחריו מות, על פסוק
যাইবা' אשית, **כִּמְנִין יָאִיבָה'** הטיל הנחש זהה
שמתחילה קישט הקב"ה לחוה בכ"ד קישוט
הכשיטי כללה, כמו שדרשו חז"ל על פסוק י'יאבה אל
האדם, מלמד שקיישט הקב"ה לחוה בכ"ד תשיטים,
ולמדו חז"ל מלמת י'יאבה' שהוא י' אחר ב', שהוא
בחשבון כ"ד. ואלו האותיות של י'יאבה' וכו',
כ"ד תשיטים, הפק הנחש ועשה מהם י'יאבה' וכו',
וכשיישראל עמדו על הר סיני, או פסקה והמתן וכו',
בטלו כ"ד זיני דמסאותתו. וכן בשעת שבירת
הלוותות, חזוה זההמת נחש למקומו כ"ד זיני דנחש,
ולבן בסוף כ"ד דורות נגביה חוב של עגל, כאן כ"ד
דורות כנגד כ"ד זיני אלו שגרמה הנחש, ואין לך
פרקידה שאין בה חלק כ"ד בהכרעה ליטרא של עגל
(סחדדין קב, א). גם במרגלים נרמזו, כמו שכתוב
(במדבר יד, ל'ב) י'ופגרכם אתם יפלו במדבר הזה'
ר'ת י'יאבה', ע"ב. ג. לשון המדרש, אמר רבנן
שמעון בן גמליאל, פעם אחת היהי מ halo ברוך
מטבריא לצפורי, מצאנו ז肯 אחד ואמר לו, כ"ד מיני
שׁחין הַן, ואין לך קשה לאמשיש המטה חוץ מבעל
ראtan בלבד. אמר רב פdet, וכו' לך פרעה. לפיכך
היה משה מזהיר את ישראל **יעאת** תהיה תורה
המצווע, המוציא שם רעה. והוא מדרש אותיות דברי
עקיבה (אות סד), שהן ששה מיני שחין, ובכל אחד
מהם יש ארבעה מינין כנגד ארבעה יסודות - חום
לח קר יבש. נא. בעניין כל ח' (כתבות עז, ב'
ד"ה עשרים) כתוב בכיאור דברי הגמara כ"ד מיני
שׁחין, שהם כנגד כ"ד מיני טומאה שהטיל נחש
בחווה.

בשל"ה (שער האותיות אות הקו"ף, קדושת האכילה
אות קע). וזה לשון הזוהר החדש (מדרש איכה קיא,
ב), רבי לוייטס חווואה פתח, י'יאבה אשית ביןך ובין
האשה ובין זרעה, דבכו סגי הוה מן יומא דאתברי
עלמא על עליה דעיטה דנחש נשנה גודלה היהת,
בין הקדושה והסתרא אחרא מיום שנבראו העולם, על
סיבת עצת הנחש, שייעץ והחטיא את אדם הראשון
וכו'. וכך ביש נטר לה מן יומא דאתברי עלמא
[שנאה רבה שומר לה הנחש לקדושה, מיום שנבראו
העולם], עד שתברר לה בתבוריו לMSCב לעפרה נעד
שшибיר אותה בשכירה בחורבן בית המקדש,
להשכיבה בעפר הגולות]. י'יאבה ישבה בדור העיר
רבתיה עם היהת, אסתכל באתוון דרשי כל תיבת
ותיבת נתקבל באותיות שבראש כל תיבת ותיבת[ה],
ותשכח נתירו דבכו בישא דאתנטרא [ותהמציא את
שמירת השנאה הרעה ששומר הס"מ להשכינה], עד
דאתחרוב ב מקדשא, איב"ה רע"ה בריש' אתוון
[בראש האותיות הנזוכרות], אנתניר לה לההייא אשית
חיל בתבוריו דב כי מקדשא לMSCב לעפרה [שהשנאה
שמורה לה לאשת חיל, שהיא השכינה, בשבירת
וחורבן בית המקדש, ולהשכיב את השכינה לעפר,
דיהינו שחילן לגולות]. ועינן עוד בשל"ה (מסכת
הענית, פרק תורה אור אותן קפה), ע"ב. ודברי
רבינו ממשמע, שرك חורבן בית המקדש השני, שהיה
מחמת שנאת חם ולשון הרע, נרמז בר"ת י'יאב"ה/
שיזוא מהפטוק י'יאבה ישבה בדור העיר רבתיה. אולם
מדברי השל"ה, ומדברי המגלה עמווקות שיבוא
בஸמרק, משמע שגן החורבן הראשון נרמז בר"ת
מן. זה לשון המגלה עמווקות (אופן רוח),
אללה. רצתה משה להמניק וכו' הקלקל הגדול שבא מהטה

וענין הפעלה הוא לבטל אתו כ"ד זני דמסאבותה. ומושום הבי, דוקא עלייו מטל לראות הנגעים, לבטל טמאת הנחש.

היו כ"ד משמרות, והפחן יש לו להקריב הקרבנות ולאכלן, כמו שאמרו (פסחים נט), הכהנים אוכלים ותבאים מטבחרין,

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאֵר

דמסאבותה שגרמו לאדם לחטא". וכמו כן, ניתנו לכהן הכ"ד מתנות כהונה, כדי של ידיהם יתבטלו הכהן מיני טומאה וכדלהן.

ראית הכהן את הנגעים מבטלת את הכהן זני דמסאבותה ומושום הבי - שאנו למדים שעבודת הכהנים לבטל את הכהן מיני טומאה, ולכן גם בענין הנגעים דוקא עליו - על הכהן, מפל לראות הנגעים, כדי לבטל בכך, טמאת הנחש - הכהן מיני טומאה שבאו מחמת

משמרות, שכל משמר היה עובד בבית המקדש שבוע אחד, והפחן יש לו להקריב הקרבנות - לשוחטן ולהקטר האימורי על גבי המזבח, ולאכלן - ולأكل אתבשר הקרבנות, כמו שאמרו בגמרא (פסחים נט), הכהנים אוכלים את הקרבנות, ועל ידי כן התבאים מטבחרין במה שהביאו". וענין הפעלה, הבהאה מלחמת אכילתبشر הקרבנות על ידי הכהנים המחולקים לכ"ד משמרות, הוא לבטל אתו כ"ד זני

ציוונים ומקורות

ישראל בשעת העגל וכור, וכן בא שמואל ותיקן בגנו כ"ד משמרות לתיקן כ"ד זני מסאבות, ובאותה עתה להחפלה והתחל בשם של אנדי שהוא סוד כ"ד צרופי אנדי, לתיקן אותה בכ"ד משמרות כהונה לוויה וישראל, ע"ב. והנה בדברי רビינו ישנס שינויים מנוסח המגלה עמווקות, שהמגלה עמווקות כתוב, שוגם משמרות לוויה וישראל מסיעים לבטל את הכהן זני דמסאבותה, ואילו בדברי רビינו משמע, שדוקא הכהנים מבטלים אותן. ועוד, שמדובר רビינו משמע, שבדוקא על ידי אכילת הכהנים מטבחלים הכהן טומאות. נה. בມילה עמווקות (פרשת קrho ד"ה נתן) כתוב, שלל ידי הקמת המשכן היה נשלם רוח ובייעת של העולם והוא מטבחלים כל המזיקים, וקורחו גרים בחטאו שלא יתוקןvr, וכותב יודע שכ"ד זני דמסאבותה גרים נחש להטיל בהוה, גם זו האשה רעה אולת בידת התרסה, רצח לומר, מהרסת העולם שנברא בביית וכו' אשתו של קרוח הרסה בית של בראשית וכו' וכמו שבזום הביראה גרמה חזה כ"ד זני דמסאבותא, כן אשתו של קרוח גרמה באותו פרק שירדו חיות שאולה, ראשתי תיבות ח'ש' של נחש, שהם חמוץ שור' שצייתה התורה לאחרוש בשור וחמור, לנו נון הקב"ה כ"ד מוגנות נגד כ"ד זני מסאבותא.

nb. ראה חעניטה (כו, א), אמר רב גורי אמר רב, משה תיקן להם לישראל שמוונה משמרות, ארבעה מלאעד וארבעה מאיתמר, בא שמואל והעמידן על שש עשרה, בא דוד והעמידן על עשרים וארבעה. וזה הרמב"ם (כל המקדרש פ"ד ה'ג), משה רビינו חילק הכהנים לח' משמרות, ארבעה מלאעד, וארבעה מאיתמר, וכן היו עד שמואל הנביא, ובימי שמואל חילקם הוא ודוד המלך לארכעה וערשים ממשמר, ועל כל משמר ומשמר ראש אחד ממונה, ועלין לירושלים לעובודה משמר לכל שבת, ומימים השבת ליום השבתzon ממלחפין, משמר יוצא והאחר שהוא אחורי ונכנס, עד שיגמור וחזרין חלילה. נג. לשון הגمرا, וכמה דכהנים לא אכליبشر, בעליים לא מתכפרי, דתניתא יאכלו אוטם אשר כפר בהם (שםות כת, לג), מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרי. נד. ראה במילה עמווקות (אורפן לט) וזה, ראה משה שמואל הנביא שיבוא ותיקן כ"ד משמרות של כהונה, כ"ד משמרות של לוויה, וכ"ד מעמדות. רצח משה ליכנס לארכין ישראל לתיקן אותם. זה נרמז בפסק רשות ר' ואתנן"ז אל' ה' בע"ת ההייא", שהם סוד יואב"ה אשית ביןך ובין האשאה, שהם כ"ד זני דמסאבותא שהביאה הנחש בשעה שקללה בנפש אדם באכילת עץ הדעת, וחזרו ונערו

שְׂהִיר דָּוד שְׂהִיר מֶלֶךְ, תְּהִя אָוֹםֶר (שמואל ב ו, כט) 'וַיַּקְلְתִּי עַד מִזְאָת'. וַיֹּאמֶר, יְהִי מֶלֶכְלָכוֹת בָּרֵם וּבְשִׁפְרָר וּבְשִׁלְיאָ, בְּרִי לְקִים מִצְוֹתוֹ שֶׁל מִקּוֹם (ברכות ה, א). אֶלָּא, שְׂהִיר חֹשֶׁשׁ לְקַרְשָׁתוֹ וּלְתַהְרָתוֹ שֶׁל

מִעְתָּה, מִתְחָלָה הִיה לוּ צַעַר גָּדוֹל לִמְשָׁחָת, שָׁאַהֲרָן שְׁהָוָא קָדוֹשׁ וְתָהָר, יְהִיה מֶטֶל עַלְיוֹ לְרֹאֹת הַנְּגָעִים הַפְּאִים מִפְּטָרָא דְּמִסְּאַבּוֹתָא, לֹא שְׂהִיר חֹשֶׁשׁ לְבָזָד עַצְמָוֹ שֶׁל אַחֲרָן, חַם וּשְׁלוּם,

זָרָע שְׁמִישׁוֹן הַמְבוֹאָר

הִיְתִּי עוֹד מִכּוֹבֵד וְלֹא מִבּוֹזָה, הַוְאֵיל וּעֲשִׂיתִי אֶתְחָמָת לְכֻבּוֹד הָאָרוֹן וְהַתּוֹרָה שְׁבָה. וַיֹּאמֶר, שִׁירְיוֹן של דָוד, הִי מֶלֶכְלָכוֹת בָּרֵם של טוֹמָא, וּבְשִׁפְרָר - כִּמֵין עוֹר שְׁהָנִשִׁים הַפְּילּוּוֹן, וּבְשִׁלְיאָ - כִּמֵין לְבּוֹשׁ שְׁהָוָל שְׁוֹכֵב בְּתוֹכָה, שְׁהַפְּילּוּוֹן הַנְּגָעִים^ט, וְהִי דָוד מַזְלָזֶל בְּכֻבּוֹד וּמַלְכָלֶן אֶת יְדֵי בָּהָם, כִּי לְבּוֹדְקָם וּלְרֹאָות אֶת נְטָמָאת הָאָשָׁה מִחְמָת הַדָּם, הַשְּׁפִיר וּשְׁלִיאָ שִׁיצָאוּ מִמְנָה אוֹ לֹא^י, בְּרִי לְגָנָם מִצְוֹתוֹ שֶׁל מִקּוֹם - לְהַוּרוֹת הַאַיִן יִקְיִימּוּ הַדִּינִים בָּזָה^א. וּמַבּוֹאָר מְכַךְ, שְׁהָוָא כֻּבּוֹד לְחַכְמִי יִשְׂרָאֵל, לַזְלָזֶל בְּכֻבּוֹד מִשּׁוּם כֻּבּוֹדוֹ של הַקְּבָ"ה, וּכְבּוֹוד מִשּׁוּם של יִשְׂרָאֵל. וְאַם כֵן, בּוֹדָאי שְׁמָה רַבִּינוּ לֹא הִי מַצְטָעָר, עַל מָה שְׁהִי אַהֲרֹן חִיבָּר לַזְלָזֶל בְּעַצְמוֹ לְרֹאָות אֶת הַנְּגָעִים, כִּדְיַיְקִים בְּכָךְ מִצְוֹתוֹ של הַקְּבָ"ה.

מִשָּׁה הַשְׁשׁ שְׁגָרָתָה אָהָן לְטוֹמָאת הַמִּצְוָעָר
תְּדַבֵּיק הַטוֹמָאה בָּנו

אֶלָּא לְכָךְ הִיה מִשָּׁה מַצְטָעָר, מִפְנִי שְׂהִיר חֹשֶׁשׁ לְקַרְשָׁתוֹ וּלְתַהְרָתוֹ שֶׁל אַחֲרָן

הַנְחָשׁ. שְׁכַשְׁמָ שְׁעַל יְדֵי אֲכִילָת בָּשָׂר הַקְרָבָנוֹת עַל יְדֵי הַכְהָנִים הַמְחֻולְקִים לִכְ"ד מִשְׁמָרוֹת, מִתְבְּטָלִים הַכְ"ד מִינִי טוֹמָא, כִּי יִשְׁתּוּלְעָתָל עַלְיוֹ בִּיטּוֹל הַטוֹמָא אוֹ הַרְחַקָּתָה מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, עַל יְדֵי שְׁהָם רְוָאים אֶת הַנְּגָעִים [שְׁהָם כִּי דִין מִינִי שְׁחִין] וּמַטְהָרִים אוֹ מַטְמָאִים אֶתְהָם, וּכְדַלְלָה לָן.

וּמִעְתָּה מוּבָן הַמְדָרָשָׁה הַנְּלָא, שְׁמַתְחָלָה הִיה לוּ צַעַר גָּדוֹל לִמְשָׁחָת, שָׁאַהֲרָן שְׁהָוָא קָדוֹשׁ וְתָהָר, יְהִי מֶטֶל עַלְיוֹ לְרֹאֹת הַנְּגָעִים הַפְּאִים מִפְּטָרָא דְּמִסְּאַבּוֹתָא - מִצְדָּה הַטוֹמָא, לֹא מִפְנִי שְׂהִיר מִשָּׁה חֹשֶׁשׁ לְבָזָד עַצְמָוֹ שֶׁל אַחֲרָן, חַם וּשְׁלוּם, וְהִי מַצְטָעָר עַל שְׁמוֹטָל עַלְיוֹ לְזַלְזֵל בְּכֻבּוֹד וּלְבּוֹדֵק אֶת הַנְּגָעִים, שְׂהִיר דָוד שְׂהִיר מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, לֹא הִי חֹשֶׁשׁ לְכֻבּוֹד עַצְמוֹ, וּכְשָׁהִי מַרְקֵד לְפָנֵי הָאָרוֹן (שְׁמוֹאֵל ב ו, כט) תְּהִя אָוֹםֶר 'וַיַּקְלְתִּי עַד מִזְאָת' - אֲפָגָם הִיְתִּי עֹשֶׂה מְעוֹשָׁה קְלֹות, עוֹד יוֹתֵר מִמְהָ שְׁעָשִׂיתִי, הַרִּי שְׁעָם מְעָשִׁים כָּאֵלה,

צִיּוֹנִים וּמִקוּדּוֹת

נְטָמָאת הָאָשָׁה שְׁהַפְּילָה אֶתְהָמוֹ, כִּמְבּוֹאָר בְּנֵה (כו, א). ס. רָאָה בְּנֵה (יט, א), אֶלָו דִמִים של אֲשָׁה טְמָאִים, וְאֶלָו טְהָרוֹתִים. וּלְעֵנִין הַשְּׁפִיר^ט מִבּוֹאָר שֵׁם (כט, ב), שְׁמַטְמָאָר רָק אֶסְמָ כִּבְרָה תְּרִקְמָה בּוֹ צְוָת הַוְלָד, אֶכְל אֶסְמָ הַוְאָ מַלְאָ רָק בְּמִים אוֹ בְדִים, אַיִנה חֹשֶׁת שְׂהִיר וְלֹד בְּתוֹכוֹ, וְאַיִנה טְמָאָה מִחְמָת לִיְהָ זֹה. וְהַשְּׁלִיאָ מַטְמָאָר רָק אֶסְמָ יְשָׁבָעָר טְפָח, כִּמְבּוֹאָר שֵׁם (כו, א). ס. א. בְּכִיאָר לְשׁוֹן הַגְּמָרָא לְטָהָרָה אֲשָׁה לְבָעֵלה, רָאָה עַזְיָסָף וּבָנִין יְהִוּדָה וּשְׁפָטִי הַכְּמִים

נו. כְּשַׁהְעָלָו אֶת הָאָרוֹן מִבֵּית עַוְדָר אֶדְום הַגְּתִי עַד עִיר דָוד, הִיְהָ דָוד הַמֶּלֶךְ מַרְקֵד בְּכָל כּוֹחוֹ לְפָנֵי הָאָרוֹן לְכֻבּוֹד, וּמִיכֵל בַּת שְׁאָל אֲשָׁתוֹ מִתְחָחָה בָו, עַל שְׁמַבּוֹה אֶת עַצְמוֹ. אָךְ דָוד אָמַר שְׁאַנְנוּ מַתְבִּישָׁ בְּכָךְ, לְפִי שְׁאַדְרָבָה, כִּי רָאוּי לוּ לְכַבּוֹד עַצְמָוֹ לְכֻבּוֹד הָאָרוֹן. נ. לְשׁוֹן הַפְּסָוק, 'וַיַּקְלְתִּי עַד מִזְאָת עַם אֱבָרָה' בְּעִזִּים וּבְעִמּוֹת הַאֲמָהָוֹת אֲשֶׁר אָמְתָה עַם אֱבָרָה. נֶת. רְשָׁ"י (ברכות ד, א ד"ה וּבְשִׁפְרָר). נֶת. וְהִי דָוד הַמֶּלֶךְ בָוֹדֵק אֶסְמָ יְשָׁבָעָר טְפָח, שְׁבָכָן

וְהַשִּׁיב לוּ תְקֻדֹּשׁ בָּרוּךְ הוּא יְלֵא
נְהֵנָה מִפְנֵי כ"ד מִתְנוֹת/
שַׁהוּא אָכְלָם בָּרִי לְהַחֲלִישׁ הַבָּר וַיַּיְ
מִתְמָאָה, אָם בָּן, אָף אָם יְתַעַפֵּק לְפָתָר
אֶת הַמְצָעָה, עֹשֶׂה תְקוּן לְאָוֹתָן
הַמִּתְמָאוֹת וּמְחַלֵּישׁ בָּנָן. וּבְשַׁמְטָמֵא אָוֹתָן

אַחֲרֵן, שְׁעָלֵיו וְהֵיה מַטָּל לְטָמֵא אֵת
הַמְצָעָה. שָׁהָרִי קָדֵם שַׁהְבָּהָן גַּוְרָעָלֵי
שַׁהְוָא טָמֵא, אֵין כֵּם לְרוֹחֹות הַטָּמָא
לְשַׁלְטָת עַל אָוֹתָהָרָם בְּפִי חַשְׁקָם וּרְצָוָנָם.
אָמֵנָם בְּשִׁיקְרָאָנוּ טָמֵא, אוֹ שְׁוֹלְטִים עַלְיוֹ
בְּכָל פָּחָם, וּגְמַצָּא שַׁהְבָּהָן גַּוְרָם זֶה.

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

תשובה הקב"ה שאהרן חיליש הטומאה או ירחיקנה ממנה
וְהַשִּׁיב לוּ תְקֻדֹּשׁ בָּרוּךְ הוּא, שאין
לחושש לכך, והראיה, וכי לא נְהֵנָה מִפְנֵי
אהרון הכהן כ"ד מִתְנוֹת, כלומר שהוא
אוכלים - את מתנות הכהונה, בָּרִי
לְהַחֲלִישׁ בְּכָךְ הַבָּר וַיַּעֲשֵׂה טָמָא, ואין אנו
חוששים שמא ידבק בו מן הטומאה,
היות שהוא עוסק להחלישם. ואם בָּן, אף
אם יְתַעַפֵּק לְפָתָר אֶת המְצָעָה^ט, לא תדבק
הטומאה בו, אלא אדרבה, הוא עוֹשֶׂה
בְּכָךְ תְקוּן לְאָוֹתָן הַמִּתְמָאוֹת שֶׁרצונן הוא
לשנות על האדם בכל כוחם, וּמְחַלֵּישׁ
את בָּנָן שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל האדם, כמו

שלא יפגעו, שָׁהָרִי עַלְיוֹ וְהֵיה מַטָּל לְטָמֵא
ממש את המְצָעָה, שָׁהָרִי קָדֵם שַׁהְבָּהָן גַּוְרָעָלֵי
עַלְיוֹ שַׁהְוָא טָמֵא, איןנו טמא, אף על פי
שמראה הנגע שיש בו הוא טמא^{טט}, ואין כֵּם
לְרוֹחֹות הַטָּמָא, של הַכִּיד מִינֵּי טומאה,
לְשַׁלְטָת עַל אָוֹתָהָרָם בְּפִי חַשְׁקָם וּרְצָוָנָם -
שהיו רוצחים לשנות עליו מפני העבירות
שעשה שמחמתם באו עליו הנגעים^{טטט}.
אָמֵנָם בְּשִׁיקְרָאָנוּ הַכָּהָן טָמֵא, שאו נטמא
הַמְצָעָה, וּשְׁוֹלְטִים עַלְיוֹ כּוֹחֹות הטומאה
בְּכָל פָּחָם, וּגְמַצָּא שַׁהְבָּהָן גַּוְרָם זֶה. ועל כן
חשש משה, שמא מתווך שיגרום טומאה
למצורע, תתדבק הטומאה גם בו.

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

וְהַרְמָבָס (טהרת מצורע פ"ט הי"א) כתוב, גנווע שבא
לכהן לאוותון, לא יאמר לו לך ושוב, אלא נזק לו
מיד. ובשפטוי כהן (פרשת מצורע י"ד ד) היביא דבריו
וכותב, שלא יהיה על הכהן לטורח, וילך חוץ לשתי
מחנות לטהר המצורע, וכמבואר במדרש (ויקיר טז,
ז), שיש לכחן למלמוד קל וחומר, ומה צפירים
שאוכלים מפטו ושותין מיימי מכפרים עלייו, כהן
שננהנה מישראל בעשרים וארבע מתנות, על אחת
כמה וכמה. וכותב השפטוי כהן, שכן הוא בפרט אם
הוא מדלה העם, כי כל אחד ואחד מישראל הוא
חשוב לפני הקדוש ברוך הוא הרבה, כמו שאמרו חז"ל
(מכילתא יתרו בחודש ד') על פסוק (שמות יט, כא)
זניפל ממוֹנוּ רבּ, כל מה שיפול ואפילו הוא חייר,
חשוב לפני כרבּ.

(ברכות שם). סב. שָׁהָרִי כָּל טומאה וטהרת
המצורע, היא רק על פי הכהן, מבואר בספרא
(נעגים א, א, ט), וברש"י (ויקרא יג, ב).
סג. רבני בהי (ויקרא יד, ז) כתוב, זה טעם טומאה
מצורע מפני רווח הטומאה שפרחה עליו מכחות כחوت
הטומאה הנאנצלות מן הנחש הקדרמוני אבי אבות
הטומאה, שהוחזיא שם רע על בוראו, ומצורע זה
נענס על שלחן בדורכו והוחזיא שם רע ונחתמה לו,
ועל כן הקיש המצורע למת שהוא אבי אבות
הטומאה. והראנגי (שם יג, ב) כתוב, טעם פרטני
המצווה זו לא יובנו רק לירודע כחوت הטומאה
הנספעים מהנחש הקדרמוני, והבן זה היבט.
סד. הלשון 'להתעפס' שקטן רבניו, יש לפרשו
שמוטל על הכהן לטrho בזה בשבייל לטהרו,

מֹשֶׁה מוֹהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל 'זאת תְּהִיה תּוֹرַת הַמְּצֻרָּע' הַמּוֹצִיא שֵׁם רֵעַ. וְשֵׁם בְּסֶמוֹה, מִפְּמַאי הָיוּ, תְּנִינָא, הַקְיוּ דָם וְשִׁמְשׁ מַטָּהוֹ, תְּנִיּוֹן לְיהָ בְּנִים נְכֹפִין, עֲבָל.

וְקַשְׁתָּה טוּבָא, אֶם הַגְּנַע הָיוּ אַינוּ בָּא מַחְמָת לְשׁוֹן הַרְעָא אֶלָּא מַחְמָת

הוּא מְרַחֵק הַטְּמֵאָה מִן הַקְרָבָה, שְׁתַרְיָה בְּדַרְיָה יִשְׁבֵּן וּבְכִי' (וַיְקֹרֵא יְהֹוָה, מו.).

וּבְדַרְךָ זֶה, יִבְנֵן מִדְרָשׁ הַמּוֹתָה (וַיְקֹרֵא ט, א) עַל פְּסָוק 'זאת תְּהִיה תּוֹרַת הַמְּצֻרָּע' (שם ז, ב), כ"ד מִינֵּי שְׁחִין הַמָּ, וְקַשְׁתָּה שְׁבָכְלָן, בָּעֵלִי רַאֲתָן וּבְכִי', לְפִיכָּךְ

מְאַקְרָם זָל
כ"ד מִינֵּי
שְׁחִין הַמָּ וּבְכִי'
לְפִיכָּךְ מִלְּשָׁה
מִזְרָח אֶת
יִשְׂרָאֵל זֶה
תְּהִיה תּוֹרַת
הַמְּצֻרָּע
תְּהִיה תּוֹרַת
הַקְּפָצָע
מִמְּצָא שְׁמָ

הגורם של כל נקיי האדם יהיו מקולקלים וכו', לְפִיכָּךְ מִשְׁאָה רְבִינוּ מוֹהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל 'זאת תְּהִיה תּוֹרַת הַמְּצֻרָּע', שׂודרים את הפסוק כאילו כתוב 'זאת תְּהִיה תּוֹרַת הַמּוֹצִיא שֵׁם רֵעַ, שְׁמַה רְבִינוּ הוֹזֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁלָא יַצִּיאוּ מִפְּהָם לְשׁוֹן הַרְעָא, כְּדִי שְׁלָא יַלְכוּ בְשָׁחַנְיָן'. וְשֵׁם בְּסֶמוֹה כתוב במדרש, מִפְּמַאי הָיוּ - מִמְּה נָהִיתָ מִכְתָּ רַאֲתָן, תְּנִינָא - שְׁנִינוּ, שְׁעַל יִדְיֵי שָׁדָם הַקְיוּ דָם - הַוֹּצִיאוּ מִמְּנוּ דָם לְצַוְרָךְ רְפּוֹאָתוֹ, וְהָוָא נָחַלְשׁ בְּכֶךָ, וְשִׁמְשׁ מַטָּהוֹ מִיד אַחֲרָ כֶּךָ, תְּנִיּוֹן לְיהָ - נְוָלָדִים לוֹ בְּנִים נְכֹפִין - חֻולִים בְּמַחְלַת הַנְּפִילָה. וְאֶם הָאִישׁ וְהָאָשָׁה שְׁנִיהם הַקְיוּ דָם וְשִׁמְשׁוּ, נְוָלָדִים לְהָם בְּנִים שְׁחוּלִים בְּמִכְתָּ רַאֲתָן^{טט}, עֲבָל.

וְקַשְׁתָּה טוּבָא - יִשְׁלַׁחְתָּה הַרְבָּה עַל דְּבָרֵי הַמְּדָרָשָׁ, שָׁאָם הַגְּנַע הָיוּ שֵׁל רַאֲתָן, אַינוּ בָּא מַחְמָת לְשׁוֹן הַרְעָא, אֶלָּא מַחְמָת

צִוְנִים וּמִקְרוֹרוֹת

יִשְׂרָאֵל 'זאת תְּהִיה תּוֹרַת המְצֻרָּע', המּוֹצִיא שֵׁם רֵעַ. תְּנִיא, אָמֵר רְבִי יוֹסֵי, שֶׁל יִזְקַן אֶחָד מִאֱנָשֵׁי יְרוּשָׁלָם, כ"ד מִינֵּי שְׁחִין הָן, וּכְלֹן אָמָרוּ חַכִּים, תְּשִׁמְישׁ הַמְּתָה קְשָׁה לְהָן, וּבְעַלְיָה קְשָׁה מְכֻלָּן, מִפְּמַאי הָיוּ, תְּנִינָא, הַקְיוּ דָם וְשִׁמְשׁ מַטָּהוֹ, בְּנִים נְכֹפִין וּכְיָ. סֶחָה. כְּךָ הָא פִּירּוֹשׁ הַפְּשׁוֹת שְׁלַׁהְיָה. אָמַן בְּמַשְׁךְ מִבְּאָרְךָ רְבִינוּ אֶת הַמְּדָרָשָׁ בְּאָפָן אַחֲרָה. סֶט. כִּמְבָאָר בְּנְדָה (יז, א). עֲפָ'

סֶה. לְשׁוֹן הַפְּסָוק, כְּלַי יִמְיָ אֲשֶׁר הַגְּנַע בּוֹ טַמָּא הָוּא בְּדַרְיָה יִשְׁבֵּן מִחְוֹן לְמַתָּה מּוֹשְׁבָוֹ'. סֶ. כָּמוֹ שְׁכָתוֹב (שם יג, מה) יְצַטְאָ טַמָּא יְקֹרָא. וּפִירּוֹשׁ רְשָׁיִ, מִשְׁמִיעַ שְׁהָוָא טַמָּא וַיְפִירּוֹשׁ מִמְּנוֹ. סֶ. לְשׁוֹן הַמְּדָרָשָׁ, אָמֵר רְבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלַיאֵל, פָּעָם אֶחָד וּמְאַרְבָּה, כ"ד מִינֵּי שְׁחִין הָן, וְאַיִן לְקַשָּׁה לְתַשְׁמִישׁ הַמְּתָה חֹזֵן מִבְּעַלְיָה קְשָׁה בְּלִבְדֵּן, אָמֵר רְבִי פְּרַת, וּבוּ לְקַה פְּרַעָה, לְפִיכָּךְ הִיא מִזְהֵר אֶת

בַּיּוֹם טְהִרְתּוֹ שֶׁבֶר נֶרְפָּא מֵהָצְרָעָת.
וּבָמָה שְׁבַתְבָנָנוּ אֲתִי שְׁפָר, שַׁעַתָּה
שֶׁבֶר נֶרְפָּא, בְּרוּ שִׂיחָר
מִחְבָּד זִינִי דְּמַסְּאָבוֹתָא שְׁבָאוּ מְחֻמָּת
לְשׁוֹן הָרָע שֶׁל הַנְּחַשׁ, שְׁלָא יְחוּרוּ עַלְיוֹ
הַגְּנָעִים פָּעֵם אַחֲרָת, בָּא הַכְּתוּב וְנַטֵּן לוֹ

הַקְּיוֹן דָם וּכְוֹ, אִם בֵן מַהוּ לְפִיכָךְ מֹשֶׁה
מוֹהִיר וּכְוֹ, דָמָה עֲנֵין זה לִזְהָה. וְעוֹד, דָוַה
הַלְּשׁוֹן שֶׁל זֹאת תְּהִיה תּוֹרַת הַמְּצָרָעָ, אַינוֹ
נֶרְאָה לְשׁוֹן אַזְהָרָה, אֶלָא סְפָר בְּעַלְמָא.
וְעוֹד, שְׁחִיה לוֹ לְהַבְּתוּב לְתַנֵּן אַזְהָרָה וּזְ
בְּתִחְלַת פָּרָשַׁת הַגְּנָעִים, לֹא עַתָּה דְּמִירִי

זָרָע שְׁמִישׁוֹן הַמְּבֹזָאָר

נֶרְפָּא מֵהָצְרָעָת, וְאַין שִׁיקָעַן אַזְהָרָה עַל
הַגְּנָעִים, מִפְרָשַׁת טְהָרָת המְצָרָעָ.

עַל המְצָרָע שְׁנָתָר מוֹטֵל לְזֹכוֹר שׂוֹרֵשׁ הַגְּנָעִים
 מְהֻנָּחָשׁ, וְלִשְׁמֹר שְׁהַטּוּמָה לְאַתְּחַזּוּ עַל
וּבָמָה שְׁבַתְבָנָנוּ שְׁהַגְּנָעִים בָּאוּ לְעוֹלָם
 מְחֻמָּת לְשׁוֹן הָרָע שָׁאַמֵּר הַנְּחַשׁ אֲתִי
שְׁפָר, שָׁאַכְנֵן כְּתָבָה הַתּוֹרָה עֲנֵין זֶה דָרְךָ
 סְפָרָה וְאַין כָּאן אַזְהָרָה לְאַדְמָן, אֶלָא
 שְׁכוּוֹנָת הַתּוֹרָה לְרָמוֹז כָּאן אַתְּ שׂוֹרֵשׁ עֲנֵין
 הַגְּנָעִים שְׁבָאוּ לְעוֹלָם עַל יְדֵי הַנְּחַשׁ
 שְׁהַזְּבִיא שֵׁם רָע, שַׁעַתָּה שֶׁבֶר נֶרְפָּא
 מִחְבָּד זִינִי דְּמַסְּאָבוֹתָא, אֶזְיִי בְּרוּ שִׂיחָר
 מִינִי שְׁחִין, שְׁבָאוּ לְעוֹלָם מְחֻמָּת לְשׁוֹן הָרָע
 שֶׁל הַנְּחַשׁ שְׁדִיבָר גָּדוֹל הַקְּבָ"ה^ש, וַיְזַהֵר
 הָאָדָם לְאַלְמָד לְשׁוֹן הָרָע שְׁלָא יְחוּרוּ
 עַלְיוֹ הַגְּנָעִים פָעֵם אַחֲרָת, שְׁהַמְּצָרָע שְׁכָבָר
 הִיה תְּחִת הַשְּׁלֹטָנוֹ שֶׁל כּוֹחוֹת הַטּוּמָה,
 רֹוֹצָח וְצַרִיךְ לְהַזְהָר בַּיּוֹתֶר שֶׁלֹּא יְחוּרוּ
 עַלְיוֹן^ע, לְכָךְ בָּא הַכְּתוּב וְנַטֵּן לוֹ רְמֹן וּזְהָרָה.

הַקְּיוֹן דָם וּכְוֹ, אִם בֵן, מַהוּ זֶה שָׁאַמֵּר
 הַמְּדָרָשָׁה, לְפִיכָךְ מֹשֶׁה מוֹהִיר וּכְוֹ אֶת
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יְדַבֵּרוּ לְשׁוֹן הָרָע, כִּי שֶׁלֹּא
 יְלַקּו בְּרָאַתְּן, דָמָה עֲנֵין זה לִזְהָה, שְׁהָרִי שְׁחִין
 זֶה שְׁהַזְּכָר בְּמִדְרָשָׁה אַינוֹ בָא מְחֻמָּת לְשׁוֹן
 הָרָע, אֶלָא מְחֻמָּת שְׁהַקְּיוֹן דָם וּשְׁיִשְׁמַשְׁ.

וְעוֹד יִשְׁלַח הַקְּשׁוֹת עַל הַמִּדְרָשָׁה, דָוַה
הַלְּשׁוֹן שֶׁל זֹאת תְּהִיה תּוֹרַת הַמְּצָרָע, אַינוֹ
נֶרְאָה שְׁהָוָא לְשׁוֹן אַזְהָרָה - שְׁהַתּוֹרָה
 מִזְהָרָה אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לְדִבָּר לְשׁוֹן הָרָע
 כִּי שֶׁלֹּא יְלַקּו בְּגָנָעִים מִכְּאָן וְלִהְבָא, אֶלָא
 סְפָר בְּעַלְמָא, שְׁהַתּוֹרָה מִסְפָּרָה וּמִלְמָדָנוֹ
 דִּינֵי המְצָרָע שְׁעַתָּה נְתָהָר.

וְעוֹד יִשְׁלַח הַקְּשׁוֹת, שְׁחִיה לוֹ לְהַכְּתוּב לְתַנֵּן
אַזְהָרָה וּבְתִחְלַת פָּרָשַׁת הַגְּנָעִים הַמְּתָמָאִים
 שְׁבָרְשָׁתֵינוּ, וְלְהַזְהִיר שְׁהַמִּדְבָּר לְשׁוֹן הָרָע
 יְבָאָו עַלְיוֹ הַגְּנָעִים שִׁיחְפְּרוּ שְׁבָרְשָׁוּ בְּפִרְשָׁה
 דְּלַהֲלָן, וְלֹא עַתָּה - בְּתִחְלַת פָּרָשַׁת מִצְרָעָה,
דְּמִירִי בַּיּוֹם טְהִרְתּוֹ שְׁלַמְּצָרָע, שֶׁבֶר

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

הַזְּבִיא שֵׁם רָע^ע, וְנַרְמֹז עֲנֵין הַנְּחַשׁ בְּדֹרֶשׁ הַמִּדְרָשָׁה
 יִזְהָר תּוֹרָת המְצָרָע המְזֹזִיא שֵׁם רָע^ע, הַיִּנוּ, אַוְתוֹ
 מְזֹזִיא שֵׁם רָע שְׁמָנוֹ שׂוֹרֵשׁ הַגְּנָעִים, שָׁהָם בָּאוּ
 מְחֻמָּת הַלְּשׁוֹן הָרָע שֶׁל הַנְּחַשׁ שְׂהָרָה גָּרָם אֶת כָּל
 הַטּוּמָות. וּלְפִי זֶה, אַין הַכּוֹנָה בְּדֹרֶשָׁה זֶה לְהַזְהִיר
 אֶת הָאָדָם, אֶלָא הַכּוֹנָה לְלִמּוֹד אֶתְנוֹ מַהֲכִין תְּחִילָת
 עֲנֵין הַגְּנָעִים בְּעוֹלָם. עַב. וּבָזָה מִבּוֹאָר, לִמְהִ

ע. בְּסִפְרַן חָנָן טּוֹבִיה הַלְוִי וְצִילָּל, פָּרָשַׁת
 מִצְרָע דָה וַיְדַבֵּר) תְּמָה עַל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשָׁה, וְזֶה שָׁוֹנוֹ
 עַתָּה בְּיּוֹם טְהִרְתּוֹ מַזְכִּיר עֲוֹנוֹ שֶׁבָּא לֹו הַצְּרִעת עַל
 שְׁהַזְּבִיא שֵׁם רָע, וְאַין כֵּן מִקּוֹמוֹ, אֶלָא בְּתִחְדִּיל דִּינֵי
 הַגְּנָעִים, שֶׁסִּבְטוּ לְוֹמֶר עַל מָה הָם בָּאים, אֶלָא בְּיּוֹם
 טְהָרָתָה. וְכַן תְּמָה בְּפִיה עַיִנִים (לְהַרְבָּ שְׁמָאוֹל יִפְּהָ
 וְצִילָּל, פָּרָשַׁת מִצְרָעָה סִימָן ה.). ע. שְׁהָוָא

וְאַתִּי שָׁפֵיר, שֶׁהָם כ"ד מִינִי שְׁחִין,
שֶׁבְשְׁחִין' יִשְׁ אֹתִי'וֹת נְחַ"שׁ/
דְּהַנְּגָנוֹ נְחַשׁ הַקְּרָמוֹנִי.

רְמוֹזָה וְהָ, שְׁעַל יְדֵי זְבִירָה זֹו יְזַהַר בְּעַצְמוֹ
וַיַּגְּזֵל מַפְלָם, בְּשִׁיחַשְׁבָ שְׁבֵל פָּרֵשָׁת
הַגְּנָעִים לֹא בָּאָה אַלְאָ מִחְמַת הַזְּכָאת
לְשֻׁוֹן חֶרֶעֶת שֶׁל הַנְּחַשׁ הַקְּרוּםָוּ.

זרע שמשון המבוואר

שְׁמַנִּי הַשְּׁחִין בָּאוּ מִחְמַת כ"ד מִינִי
הַטּוֹמָאָה שָׁבָאוּ עַל יְדֵי הַלְשׁוֹן הַרְעָה שְׁדִיבָר
הַנְּחַשׁ, מִתְבָּאָר יִפְהָה מֵהַ שְׁחִין - הַגְּנָעִים
קְרוּםִים כ"ד מִינִי שְׁחִין", שְׁבִתִּיכְתָּה שְׁחִין, יִשְׁ אֹתִי'וֹת
נְחַשׁ/נְחַשׁ/, דְּהַנְּגָנוֹ שְׁרוֹמוֹן לְחַשׁ
הַקְּרָמוֹנִי, שְׁהַחֲטִיא אֶת חֹוה, וְהַטִּיל בָּה כ"ד
מִינִי הַטּוֹמָאָה, שָׁהָם גּוּרְמִים לְכ"ד מִינִי
גְּנָעִים, לְרָמוֹן שְׁכוֹלָם בָּאוּ מִחְמַת הַנְּחַשׁ.

שְׁהַשְּׁחִין בָּאָ מִחְמַת הַלְשׁוֹן הַרְעָה שְׁהַזְּכִיא
הַנְּחַשׁ, שְׁעַל יְדֵי זְבִירָה זֹו, יְזַהַר בְּעַצְמוֹ, מַלְשׁוֹן
הַרְעָה, וְשַׁלָּא לְעַשּׂוֹת הַדְּבָרִים הַמְּבָיאִים
לְמִכְוֹת הַשְּׁחִין, וַיַּגְּזֵל מַפְלָם, בְּשִׁיחַשְׁבָ שְׁבֵל
פָּרֵשָׁת הַגְּנָעִים לֹא בָּאָה אַלְאָ מִחְמַת הַזְּכָאת
לְשֻׁוֹן חֶרֶעֶת שֶׁל הַנְּחַשׁ הַקְּרוּםָוּ, שְׁעַל יְדֵי כָּן
הַטִּיל בָּהָוָה כ"ד זִנִּי דְּמָסָאָבּוֹתָא.

וְאַתִּי שָׁפֵיר - לְפִי מָה שְׁנַתְּבָאָר בְּדָבְרֵינוּ,

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

שְׁהָוָה מִחְמַת שְׁהַקְּיוֹן דָם וּכְוֹ, שְׁבָהְחִילָה נַתְּכוֹנוֹ
לְוָמֶר עַל שְׁוֹרֶשׁ עַנִּין הַגְּנָעִים שָׁבָאוּ לְעוֹלָם מִחְמַת
הַלְשׁוֹן הַרְעָה שָׁאָמַר הַנְּחַשׁ. וְכֹן אֵין בָּוָה שָׁוֹם
אַזְהָרָה, אֶלָּא עַנִּין סִיפּוֹר דְּבָרִים מַהֲיכָן בָּאוּ
עַנִּין הַגְּנָעִים לְעוֹלָם, וְלֹכֶךָ אֵין קַוְשִׁיא אַיִּיךְ יַחֲנֵן
לְפָרֵשׁ אֶת הַכְּתוּב לְעַנִּין אַזְהָרָה, כַּשְׁנַכְתֵּב בַּמְקוּם
שְׁנַרְאָה כּוֹנֶת הַתּוֹרָה כְּסִיפּוֹר דְּבָרִים. וְכֹן נַתְּיַשֵּׁב
מָה שְׁלָא נַכְתֵּב הַזְּהָרָה בְּתַחְלַת פְּרִשָּׁת הַגְּנָעִים,
כִּי אֵין זֶה מִשְׁמַר אַזְהָרָה לְאָדָם, אֶלָּא סִיפּוֹר דְּבָרִים
לְרָמוֹן לוֹ וְלְהַזְכִּירוֹ שֶׁלֹּא יַחֲזֹר עַלְיוֹ פְעַם אַחֲרָת
וְשִׁיכּוֹל לְהַיְשָׁר בְּתַהְרָתוֹ, וְכֹיְן שְׁכֵר נַצְרָעָר פְעַם
אַחֲת, עַלְלוּ הוּא לְהַצְרֹעָה שָׁוֹב, וּבְדוּאי מַבְקֵשׁ עַזָּה
הַאִיָּקָר לְהַיְשָׁר בְּתַהְרָתוֹ. זֶה וּדֹוֹ, שְׁבָשָׁעָת טוֹמָאָתוֹ
עַסְׁוֹק לְטַהָר עַצְמָוֹת הַטּוֹמָאָה שְׁכֵר בָּאהָ עַלְיוֹ,
וְאַזְנָה הַעַת רָאוִיהָ כִּי לְסִיפּוֹר דְּבָרִים שְׁמוּעָלִיל לוֹ
שֶׁלֹּא יָבֹאוּ עַלְיוֹ גְּנָעִים, וְלֹכֶךָ אֵין רְמוֹזָה הַתּוֹרָה
כֶּךְ בְּתַחְלַת פְּרִשָּׁת הַגְּנָעִים]. עַה. שְׁלָכָאָרָה
הִיא רָאוִי לְכַתּוֹב שֶׁהָם כ"ד מִינִי עֲגָעִים'.

עַי. תִּמְצִיתָה הַדּוֹרוֹשָׁא: אַתְּהָאָרוֹן דִּתְעַמְּדָם לְמִתְרָה
הַתּוֹרָה אֶת טָהָרָת וְטוֹמָאָת הַגְּנָעִים בְּיַדְיֵי הַכְּהָנִים.
א. שְׁהַגְּנָעִים הָם כְּמוֹ מִזְבֵּחַ כְּפָרָה, וְכַשֵּׁם שְׁהַכְּהָנִים
מִקְרִיבִים אֶת הַקְּרָבָנוֹת, כְּךָ רָאוִי לְהָם לְרָאָות אֶת
הַגְּנָעִים. ב. שְׁהַגְּנָעִים בָּאים מִפְנֵי שְׁלָא הַבִּיא
לְכָהָן קְרָבָן לִידָה עַבְורָ אֲשָׁתוֹ, וְהַפְּסִיד אֶת הַכְּהָנִים

שְׁרָמָה תְּהַזֵּבָה שְׁעַל מַזְוֹעָר, אֶלָּא כּוֹנוֹת הַתּוֹרָה לְסִפְר
שְׁוֹרֶשׁ הַצְּרָעָת וְהַגְּנָעִים נִגְרָמוּ מִחְמַת הַנְּחַשׁ שְׁהַזְּכִיא
שְׁמָ רְעָ. וּמִימְלָא לֹא קַשְׁאָה קַוְשִׁיאָת רְבָנוֹ מִהְרָא
כְּסִטוֹרָה בְּדָבְרֵי הַמְּדָרָשָׁ, שְׁבָהְחִילָה אֶמְרוּ שְׁהַצְּרָעָת
בָּאהָ מִחְמַת שְׁמוֹצִיאָה שְׁמָ רְעָ, וּמִיד בְּסָמוֹךְ אֶמְרוּ

צִוְנִים וּמִקּוֹרוֹת

שמה חSSH שמא על ידי ראיית הנגעים תרבך הטומאה באחרון, והקב"ה השיב לו, שادرבה על ידי שיטחה רנו הכהן ייחלו כוחות הטומאה, וכך אם יטמאנו, כשיישב בדור תרחק הטומאה מהקדושה. ב. דרשת המדרש יאת תורה המצורע' - החוצה שם רע, היינו שבשעת טהרת המצורע יש לרומו שמקורו ושורש הנגעים הם מהטומאות שנהייו על ידי הנחש, דברי המדרש, שראיית הנגעים על ידי הכהנים, היא מחמת הכהן מתחנות כהונה שהם מקבלים מישראל. בסקיל שכך זכור הנטהר מהחזרעה, להיזהר שלא ישבו אליו הנגעים, וישאר בטהרטו, וזה מתאים יותר להודיעו בשעת טהרטו, שմבקש עצה להישאר בכך, כי בעת טומאתו עדין עוסק באופן הטהרה ואין העת כ"כ לטיפור דבריהם זה.

מהקרבן, ועל כן ציריך המנוגע לבוא לכהן ולהתבוזות לפניו. ג. שהגעים באים מחמת חטא לשון הרע, והמדובר לשון הרע אינו מיותס, והכהנים צריכים לשמור על יהוסם, כדי שיהיו ראויים לקבל מתנות כהונה, על כן הם צריכים להכיר את המנוגעים, כדי שייפרשו מהם. ובזה מבואר דברי המדרש, שראיית הנגעים על ידי הכהנים, היא מחמת הכהן מתחנות כהונה שהם מקבלים מישראל. ד. שכשם שמוטל על הכהנים לבטל את כוחות הטומאה על ידי אכילתם אתבשר הקרבנות והכ"ד מתחנות הכהונה, כך מוטל עליהם לבטל את כוחות הטומאה על ידי ראיית הנגעים. ביאור חדש הנייל,

פָּרִשְׁת מֵצֹרָע

א

פרק ג' הערךין (ט, א), אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי אחינו מעשי, כי אהנו מעשי, אותו יוחנן, על שבעה דברים נגעים באים, על נגעים עלייה. כי לא אהנו מעשי, מעיל לשון הרע וכו'. ומקשה חותם, ומתרاز,

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמִּבְזָאָר

א

תקנת המצויר בכותת תפילת הרבנים, ובוכות הгалות המכפרת

האדם נגעים כדי לכפר על עונן זה. ומתרץ הגمرا, לא קשיא, הא - מה שבאים עלי נגעים, הוא באופן דאהנו - שהועלו מעשי - שהלשון הרע שלו נתקבלה אצל בני אדם ונגרם מכך שהם יריבו ביניהם? והא - מה שאמרו שהמעיל מכפר, הוא באופן דלא אהנו - לא הועלו מעשי - שהלשון הרע שלו לא גרמה לרביב. כי אהנו מעשי, אותו באים נגעים עלייה - על המדבר לשון הרע, בשביב לכפר על הקלקול שנגרם מדיבורו, שאין בכוח המעיל לכפר על כך. ואיל לא

אם להסביר שהמספר לשון הרע אין לו תקנה הנגעים מכפרים

אמרו בגמרא פרק ג' הערךין (ט, א), אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוזנן, על מפני שבעה דברים - מני עבירות, נגעים - נגעי צרעת באים על האדם, ואחד מהם הוא, על עונן לשון הרע - שהמדובר לשון הרע, לוכה בנגעי צרעת וכו'. ומקשה חותם הגمرا³, מה שאמր רבי ענני בר ששון, שהמעיל שהכחן גדול לובש, מכפר על לשון הרע. ואם כן, אין צורך שיבאו על

ציוונים ומקורות

קשיא, הא דאהנו מעשי, הא דלא אהנו מעשי, اي אהנו מעשי, אותו נגעים עלייה, כי לא אהנו מעשי, מעיל מכפר. ופירוש רשי" (ד"ה אהנו מעשי), שנתקוטטו על ידו. ג. בבחוץ חיים (הכלות לשון הרע,obar misim chayim kall g'sak") כתוב, שדברי רשי" הם לעניין רכילותות, וגם בלשון הרע שיקר אהנו מעשי, או אפילו אם לא ראיינו ממש שנתבהה השומעים, והוא מוכיח אם לא ראיינו ממש שנתבהה בעניין השומעים, אך זה ראיינו שקבלו השומעים את הדבר, וגם הם החיכלו לדבר עלייו שאין הדבר עמו בעניין פלוני, כמו שאמר במספר עלייו, וזה הוא אותן גמור שאהני מעשה המספר.

א. לשון הגمرا, אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוזנן, על שבעה דברים נגעים באין, על לשון הרע, ועל שפיקות דמים, ועל שבאותו שוא, ועל גiley עיריות, ועל גסות הרוח, ועל הגול, ועל צרות העין, על לשון הרע דכתיב (תהלים ק, ה) 'מלשני בסתר רעהו אותו אצמית'. ב. לשון הגمرا, אני, והוא אמר רבי ענני בר ששון, למה נסכמה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות, לומר לך, מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין, כתנות מכפרת על שפיקות דמים וכו', מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא, יבא דבר שבkill [הפעמוניים שבמעיל] ויכפר על מעשה הקול [לשון הרע], לא

קָשָׁת, דְּהָא לְעֵיל בְּסֶמוֹךְ (שם טו, ב), רבי
תקנה, שַׁבְּבָר בְּרָתוֹ דָוד בָּרוֹחַ הַקְדָשָׁ, שְׁנָאָמָר
(ההלים יב, ב) יְבִרְתָה ה' בֶּל שְׁפִתִי חֲלֻקֹת' וּכְיוֹן).

קָשָׁת, דְּהָא לְעֵיל בְּסֶמוֹךְ (שם טו, ב), רבי
אָבָא בָּרְבִי חֲנִינָא אָמָר, סְפִרְתָה, אַיִן לו'

זֶרֶע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

כלומר, שכבר ראה דוד ברוח הקודש, שמי שמספר לשון הרע, לא תהיה לו כפירה, אלא יכרת מן העולם, **שְׁנָאָמָר** בספר תהילים (יב, ד) על ידי דוד י'ברת ה' ב'ל - מי שהוא בעל שפתי חלוקות ו'כו' לשון מדברת גללות' - שפטיהם המדברים במרמה ולשון המדברת בגדלות ובגבהות, ככלומר, שמדובר לשון הרע על אחרים, תכרתמן העולם. ומשמע שאין לו תקנה כלל, אף לא על ידי נגעים.

אַהֲנוּ מַעֲשָׂיו - שלא נעשה ריב בין האנשים מפני דברו, מועל מכך - יש בכוח המועל לכפר על דברו הלשון הרע, ע"ל.

קָשָׁה - יש להקשות על המבוואר מדברי הגמרא, שיש כפירה לעזון לשון הרע על ידי נגעים, דְהָא אמרו בגמרא עצמה לְעֵיל בְּסֶמוֹךְ (שם טו, ב), רבי אָבָא בָּרְבִי חֲנִינָא אָמָר, מי שכבר ספר לשון הרע, אַיִן לו תקנה - אין תקנה וכפירה לעזונו, שַׁבְּבָר בְּרָתוֹ דָוד בָּרוֹחַ הַקְדָשָׁ,

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

נבואה על העתיד לא דרך בקשה, עכ"ל. אמונם בדברי רבינו בהמשך, נראה שפירש שודד אמר כן בדרך תפילה וקלה, והיינו שקיים את בעל הלשון הרע, שהקב"ה יזכיר אותו, והקב"ה קיבל את בקשתו, ועיי"ש. ו. מדברי רבינו מבוואר, שהוא שאמרו בಗמרא שאין לו תקנה, הינו שדינו להכרת, ובחיותו אין לו כפורה, ועל פי זה הקשה סתירה עם דברי הגמרא שהנוגעים מכפרים בחיו. אמונם מצינו במפרשים שביארו כוונת הגמרא, שעל מה שאמר רבינו חמא שיעטוק בתורה ויתכפר לו, נחלק רבינו אחא ואמר שהעסק בתורה לא יעיל לו. אמונם מודה רבינו אחא שהנוגעים מכפרים, וכמובואר בדברי הגמרא שהנוגעים באים על עזון לשון הרע, והיינו שמכפרים עליו. וראה מראה בchan (זבחים פח, ב בתוס' ד"ה מכפרים), שהוא שאמרו ספר אין לו תקנה, הינו כשהאהנו מעשיו, וממשם מדבריו שהוכונה שיש לו תקנה רק בונגעים. בכתי הנפש (להמהזר' זצ"ל, פרשת מצורע ד"ה תוו אקרדים) בשם ראשית הביכורים, ובשפת הים (ח"ג דרוש לש"ג ד"ה אך בעיר) שעמדו בסתירה בין כפרת הנוגעים לבין מה שאמרו שאין לו תקנה, וכתבו לישיב, שהנוגעים באים לעורר את האדם לחזור בתשובה על הלשון הרע שדריב, ולרבוי חמא יש לו תקנה בתורה ללא הנוגעים, ולרבוי אחא כבר ברכות דוד ברוח הקודש, שהוכונה שמי' כבר שכרתו דוד ברוח הקודש, אומר שהוא ברוח הקודש. אלא הכוונה דהיה סלקא דעתך לומר, דזה דורך בקשה, אם כן לא היא זה בכלל רוח הקדש, שהרי אין זה נבואה על העתיד, וכן אמר דזה נאמר ברוח הקדש, הינו

ד. לשון הגמרא, אמר רב כי חמא ברבי חנינה, מה תקנות של מספרי לשון הרע, אם תלמידי חכם הוא יעסוק בתורה וכו', ואם עם הארץ הוא ישפfil דעתו וכו', רבאי אחד ברבי חנינה אומר, ספר אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקודש, שנאמר (תהלים יב, ד) י'ברת ה' כל שפתי חלוקות לשון מדברת גדלות', אלא מה תקנתו שלא יבא לידי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, ואם עם הארץ הוא ישפfil דעתו שנאמר (משל טו, ד) יוסלף בה שבר רוח. ראה אכן ערוא ורד"ק (בתהילים שם), שפירשו שפסוק זה נאמר, בדרך נבואה, או בדרך תפילה. אמונם בדברי הגמרא נראה שביארו שהוא דורך נבואה. ואה נפש החיים (ש"ד פ"ב). וזה ש"ו"ת ה' צבי (אר"ח סימן קיז), ד"יכורת' יש לו שני פירושים, לשון הוה, שכן מדרתו של הקדוש ברוך הוא, ולא לשון עתיד לשון תפלה. ומדאן לבקש ורמאן מפלתון, מוכח דעל כרחך דהכונה היא על פירוש השני, דכך היא המדה שיכורתם השם. ולכן ספר אמרין שכבר כרתו הקדוש ברוך הוא וכו'. ואמרתי להוספה, דבחנן"ל יש לבאר דקדוק הלשון שהרי 'כבר כרתו דוד ברוח הקודש', וכי בכל דוכתי שמציר כרתו דוד ברוח הקודש, אומר שהוא ברוח הקדש. אלא הכוונה מספר תהילים, אומר שהוא ברוח הקדש. אלא הכוונה דהיה סלקא דעתך לומר, דזה דורך בקשה, אם כן לא היא זה בכלל רוח הקדש, שהרי אין זה נבואה על העתיד, וכן אמר דזה נאמר ברוח הקדש, הינו

לו תקנָה, שְׁבֵבָר בְּרָתוֹ דָּוָד בְּרוּם הַקְּרָשָׁ, תְּיוּ בָּמוֹ גָּוָר דִּין חֲתוּם, וְצִירָּךְ תְּפָלָת הַרְבִּים לְבָטְלָו. וְזֹהוּ 'אַיִן לוּ תְּקָנָה', ל'וּ לְבָדוּ דְּתָחוּ בָּמוֹ יְחִידָה.

וְגָוָר דִּין רַצְבוֹת, אַפְּ עַל פִּי שְׁנָחָתָם, מַתְקָרָעַ, בְּדָאִיתָא בְּפָרָק קְפָא דָרָאַשׁ הַשְׁנָה (יח. א). וְעוֹד, 'בָּה'

וַיַּשׁ לְוֹמֶר, דָאִיתָא בְּפָרָק קְפָא דָמֹועֵד קְפָן (ה. א), תְּנִיא, 'וְטַמָּא טַמָּא וְקָרָא' (וַיֹּאמֶר, מֵה), צִירָךְ לְהַזְׂדִיעַ צָעָרוֹ לְרַבִּים, וּרְבִּים יְבַקְשׁוּ עַלְיוֹ רְחָמִים. וְקַשָּׁה, לְמַה בְּחָלִי זֶה שֶׁל נְגֻעִים אָמָרָה תֹּרֶה צִירָךְ שְׂיוֹדִיעַ וּכְוּ).

אַלְאָ וְדָאִי הַטּוּם הוּא, שְׁהֹאַיל שָׁאַין

הַנְּגֻעִים חָלוֹק הוּא מִשְׁאָר הַחֲלוֹאִים, וְאַיִן לוּ תְּקָנָה, מִפְנִי שְׁבֵבָר בְּרָתוֹ דָוָד בְּרוּם הַקְּרָשָׁ, כָּאָמָר בְּגַמְרָא (עֲרֵנִין שׁ), תְּיוּ בָּמוֹ גָּוָר דִּין חֲתוּם - שְׁנָחָתָם עַל יְדֵי הַקְּבָ"הּ, שְׁלָא יְתַרְפָּא, וְצִירָךְ דָוָקָא תְּפָלָת הַרְבִּים לְבָטְלָו - לְבָטֵל אֶת גָּוָר הַדִּין, מִפְנִי שְׁתְּפִילָת הַיְחִידָה, אַיִינָה יְכוֹלָה לְבָטָלה. וְזֹהוּ 'אַיִן לוּ' תְּקָנָה, כְּלָוָרָם, ל'וּ' כָּשָׁהָוָא לְבָדוֹ - אֶם רַק הַוָּא לְבָדוּ יְתַפְּלֵל, אַיִן לוּ תְּקָנָה, מִשּׁוּם דְּתָחוּ בָּמוֹ יְחִידָה, שָׁאַין בְּכָוחוֹ לְבָטֵל גָּוָר דִּין הַחֲתוּם. אַבְלָא אֶם יְבַקֵּשׁ מִהָּרְבִּים שִׁתְפְּלָלוּ עַלְיוֹ, הַרְבִּי זֶה כָּמוֹ שְׁהַרְבִּים מִתְפְּלִילִים לְבָטֵל גָּוָר דִּין עַל צִיבָּר, וְגָוָר דִּין רַצְבוֹת - עַל אֲשֶׁר יָרַע לְצִיבָּר, אַפְּ עַל פִּי שְׁנָחָתָם, מַתְקָרָעַ - יָכֹל הַוָּא לְהַחֲבָטֵל, עַל יְדֵי תְּפִילָת הַרְבִּים וְתוֹבָתָם, בְּדָאִיתָא כָּמוֹ שָׁאָמָרָו בְּגַמְרָא בְּפָרָק קְפָא דָרָאַשׁ הַשְׁנָה (יח. א). וְעוֹד, 'בָּה' שְׁהַפְּסָוק 'בָּה' אַלְהָנָנוּ בְּכָל קְרָאָנוּ אַלְיוּ' -

אין 'לוּ' תְּקָנָה לְבָדוֹ, רַק עַל יְדֵי תְּפִילָת הַרְבִּים וַיַּשׁ לְוֹמֶר, בְּהַקְדִּם מִה דָאִיתָא בְּגַמְרָא בְּפָרָק קְפָא דָמֹועֵד קְפָן (ה. א), תְּנִיא בְּכָרִירִיאָה, שְׁמַהְפְּסָוק הַכְּתוּב בְּעַנְנִין הַמְצּוּרָע (וַיֹּאמֶר, מֵה) "וְטַמָּא טַמָּא וְקָרָא" - שְׁהַמְצּוּרָע חִיבָּה לְהַשְׁמִיעַ לְשָׁאָר הָאָנָשִׁים שַׁהְוָא טַמָּא, וּמְבָאוֹת הַבְּרִירִיאָה, שְׁתָעַם דָבָר זֶה הַוָּא, מִפְנִי שְׁהַמְצּוּרָע צִירָךְ לְהַזְׂדִיעַ צָעָרוֹ לְרַבִּים, וּרְבִּים כַּשְׁיִשְׁמְעוּ אֶת צָעָרוֹ, יְבַקְשׁוּ עַלְיוֹ רְחָמִים - יְתַפְּלָלוּ עַלְיוֹ, שִׁתְרָפָא מְצּרָעָתוֹ, וְתְּפִילָת הַרְבִּים תַּחֲקִבָּל לְפָנֵי הַקְּבָ"הּ, וְהַוָּא יְתַרְפָּא.

וְקַשָּׁה - יִשׁ לְהַקְשָׁות, לְפָהָ דָוָקָא בְּחָלִי זֶה שֶׁל נְגֻעִים, אָמָרָה תֹּרֶה צִירָךְ שְׂיוֹדִיעַ וּכְוּ' צָעָרוֹ לְרַבִּים, וְלֹא אָמָרָו כַּן בְּשָׁאָר הַחֲלוֹאִים, שְׁלָכָאָוָה אָפְּ בְּהָם שִׁיְּקָרְבָּן שְׁהַרְבִּים יְבַקְשׁוּ עַלְיוֹ רְחָמִים שִׁתְרָפָא מְהֵם.

אַלְאָ וְדָאִי הַטּוּם הוּא, שְׁהֹאַיל שָׁחֹולִי

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

פְּרָמִים וּרְאָשׁוֹן יְהִיה פְּרוּעָה וְעַל שְׁפָט יְעַטָּה וְטַמָּא טַמָּא יְקָרָא'. ט. כִּן הַקְשׁוּ בְּאַבְתָּת יְהוָנָתָן (פָּרִשְׁתּוֹ מִצּוּרָע) תְּרוּעַ דִּין הַוְּצְרוּעַ וּבְלִיקּוֹת הַאֲוֹרִים (שָׁם), וּפְרִישָׁוּ עַל פִּי דְבָרֵי הַוְּהֹרָה (ח' ג, א), שְׁלָכָק נְקָרָא הַמְצּוּרָע מִסּוּגָר, כִּי סְגוּרִים לְפָנֵי שְׁעִיר תְּפָלָה. וְאַם, כֵּן, הַמְצּוּרָע אַיִן יוּכָל לְבָקֵשׁ רְחָמִים עַבְורָעַצְמוֹ, וְלֹכֶן יְדָרִיעַ צָעָרוֹ לְרַבִּים וְהָם יְבַקְשׁוּ עַלְיוֹ רְחָמִים. יְהָה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמָר רַב שְׁמוֹאֵל בְּרִאַנְיָה מִשְׁמִיהָ דָרָב, מַנִּין לְגֹזֶר דִין שֶׁל צָבָר וּכְרִי, אַפְּ עַל

בְּעַבְדָּת הַגְּרָשִׁי (פָּרִשְׁתּוֹ מִצּוּרָע) שְׁהַבִּין בְּכּוֹנָנוֹת הַגְּמָרָא כְּדָבָרִי רַבִּינוֹ, שְׁאַיִן לוּ תְּקָנָה אָפְּ בְּנְגֻעִים. וְעַיִן עַיִן אֲבוֹת (עֲרֵנִין שֶׁם דִּין רַי אַחֲא) וְחַפֵּץ חַיִם (בָּאר מַיִם חַיִם סּוּף כָּלְלָד, דְשָׁמְרָתָה לְלַשׁון וִישׁ שָׁעַר הַתּוֹרָה). ג. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, כְּדָתְנִיא יְתָמָא טַמָּא יְקָרָא, צִירָךְ לְהַזְׂדִיעַ צָעָרוֹ לְרַבִּים, וּרְבִּים מַבְקִשִּׁין עַלְיוֹ רְחָמִים. וּבְשַׁבְתָּה (סּז, א) הַגִּירָסָא יְבַקְשָׁרָא עַלְיוֹן, וּכְמוֹבָא בְּלַשׁׁוֹן רַבִּינוֹ. וּרְאָה עַיִן יְעַקְבָּר (מוֹעֵק שֶׁם). ח. לְשׁוֹן הַפְּסָוק, וְזָהָרָע אָשָׁר בּוּ הַגְּנָעַ בְּגַדְיוֹ יְהִי

מַאֲקָרָם ז"ל
וְטַמָּא טַמָּא
יְקָרָא, צִירָךְ
לְהַזְׂדִיעַ צָעָרוֹ
לְרַבִּים וּכְרִי

אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאָנוּ אֱלֹהֵי (דברים ה, ז), **וַעֲזֹד אִמְרֵינָן** (ברכות ג, א), **קָלַת חַבָּם אֲפָלוּ** **עַל חַגָּם הַיָּא בָּאָה.** וְתַקְנָה לְיהָ לִילָּךְ

מִירִי בָּצְבּוֹר (ר'ה שם).

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

טמא', והרבנים יתפללו עליו, ואז יתוקן ויתרפא".

הgalot بيיציאתו מהחנה למחרה מכפרת עון כמו מיתה

יעוז יש ליישב את הסתירה באופן אחר, והוא בהקדם מה דאמירין בגמרא (ברכות ג, א), קלהת חכם - הקלהה שהחכם מקלל בה את האדם, אפילו אם קללו על חכם - ללא סיבה מוצדקת, ה'יא באה - מתיקיימת", ואם קללו החכם שימותות. ותקננה ליה - שלא תתקיים הקלהה

שהקב"ה קרוב אלינו ומקבל תפילהינו בכל עת צרה (דברים ד, ז), מירי בתפילת האבור".

ונמצא, שאף אמר רבי אבא ברבי חנינא שאם ספר אין לו תקנה, אין הכוונה שאין לו תקנה כלל, אלא הכוונה היא, שהמצורע עצמו אינו יכול לגורם לעצמו תיקון על ידי תפילתוו, אלא הוא זוקק לתפילות הרבים. ועל כן באים עליו נגעים, שאז יתפרנס הדבר ויצוරן לקרוא 'טמא'

ציוונים ומוקורות

פרשת דרכים (דרוש יג) שכתב, שכחיחיד מתפלל על ציבורו, הרי זה הנחשב כציבור. [וקצת ממשע שלא רבניו, אלא הדבר תלוי על מי התפילה, ולא מי מתפלל]. י"ד. ומה שאמרו בגמרא שבאופן שלא הוועילו מעשי, המועל מכהר, אף שאין זה גורם שייתפללו הרבים עליהם ויתבטל גור דין. הינו מושום שיש לומר שהוא שמאר ספר אין לו תקנה, הינו רק על אופן שהועילו מעשי. וכמו שכותב במראה כדין (זבחים פח, ב כתוס ד"ה מכהרים), שהובא בהערה לעיל בסמוך. טו. לשון הגמרא נהגרא עוסקת בבר הדיא שפרט לרבע את הלוותתו לרעה, ומכללים שתמותתו אשתו שהיתה בת רב הסדא, ועובד זה קללו רבא שמסר למילכות שלא הרחם עליהם ומותם, וכי שכך אירע לו לבסוף], אמר [בר הדיא] Mai עבדי מה עשה] גמירי רבעה דקללה חכם אפילו בחנוך היא באה, וככל שכן רבא בדינא קא ליט' [שבדין קלני]. אמר, איקום ואגלי, דאמר מר גלות מכפרת עון. טז. בריטיב"א (מכות יא, א "ה"ה קללה) פירש, שחינם לאו דוקא, אלא הכוונה שיש במתකל ריק מקצת אשמה, אלא שלא היה ראוי לקללה מחמתה. יי. אפשר שכוכונת רבניו, שכזון שיש כפра לה למצורע, על ידי המעל או על ידי הנגעים, וכחייב הגמרא, אם כן מה שקהלו דור שלא היה לו תקנה, הינו קללה בהינן, ובכל מקום, היא חלה על האדם, ומתוך כך ראוי שימות מפני קללה דור, והгалות

גב שנחמת נקרע שנאמר (דברים ב, ז) 'כה' אלוקינו בכל קראנו אלוי, והכחיב (ישעיהו נה, ז) 'ירשו ה' בהמצו' [ומפסוק זה ממשע, שドוקא בזמן שה' נמצא וקרוב לאדם, והיינו בעשרות ימי תשובה, תפילה נשמעת], החט ביחיד, הכא בצבור, ע"כ. וראה עוד בגמרא שם, שיש סוכרים שגס לגור של דין של יחיד, מועילה תפילה וצקה בטלה. יא. נרא כוונת רבניו, שמלהון הגמרא שגור דין של ציבור שנחמת, נתקרע, היה אפשר לפירוש שהוא משום כח הרבים וכוכותם, ולא מפני כח תפילת הרבים. ומוסיף רבניו, שבודאי התעם שהגור דין מתפרק הוא מפני תפילה הרבים וכדומוכת מהפסוק, ואם כן, זה שירן כן אף כשהם מתפללים על יחיד. וראה בויה בהערה להלן בסמוך. יב. לשון הפטוק, כי מי גוי ג' גדול אשר לו אליקים קרבנים אלוי פה 'אלקנינו בכל קראנו אלוי'. יג. והיינו שאף לאו דין קראנו אלוי. יג. והיינו שאף גור דין דרכים זולא תלהה ביטול הגזירה בתפילת הרבים, מחמת שבאופן הרגיל האבור מתפללים כישיג גזירה עליהם. וכן כתוב בהעמק שאללה (סימן סו סק") לבאר בדעת השאלות (שם) שהכל תלוי במתפללים, שתפילה הרבים מועילה לעולם לבטל גור דין שנחמת, אף כשהם מתפללים על יחיד. וראה

לִילָך בְּגָלוֹת, בְּדָד יִשְׁבַּט מְחוֹזָן לְמִתְחַנָּה
מוֹשָׁבָו" (ויקרא י"ג, טו), וְהִיָּא לָיה בְּפִרְרָה.

בְּגָלוֹת, דָּאָמֶר מֶר, גָּלוֹת מִכְפְּרָת עֹזָן.
וּמְשִׁים חֲכִי, אֲתוֹ נְגָעִים עַלְיהָ שִׁיחָה מִכְרָה

זרע שמישון המבוואר

ולא ימות בחטאו. והיינו, שהנוגעים עצם
איינס מכפרים, אלא הם גורמים הכוונה
שתבוא על ידי הגלות^ט.

ולפי פירוש זה, מיושבת הסתירה בין
שתי המימרות, לפי שמה שאמר רביABA
ברבי חנינא סiffer אין לו תקנה, היינו מפני
שנתקלל על ידי דוד שימות, והוא קללה
חכם, ואין לו תקנה להמלט מהקללה,
שבודאי היא תתקיים, ותקנתו היא רק
שיגלה, לפי שהгалות תיחס לו כמיתה,
ולכן הוא לוקה בנגעים, כדי שיגלה מוחוץ
למיתה ויתכפר לו^ט.

ולא יموت, היא לילך בְּגָלוֹת, דָּאָמֶר מֶר,
הילכת האדם ממקומו לגלות במקום אחר,
הרוי היא מבפרת על עוזן שעשה, ומבוואר
שם, גם כשה"ז נגור על האדם גזירת
מוות, יכול הוא להחכפר על ידי גלות^ט, לפי
שהгалות נחשבת כמיתה^ט.

ומושום חכמי, מי שישפר לשון הרע,
שנתקלל על ידי דוד המלך שיכרת מן
העולם, והוא קללת חכם^ט, אֲתוֹ נְגָעִים
עליה, כדי שיחיה מכרח לילך בְּגָלוֹת -
ולשבת מוחוץ למיתה, כמו שכותב בדד
ישב מוחוץ למיתה מוֹשָׁבָו" (ויקרא י"ג, טו^ט),
וְהִיָּא לָיה בְּפִרְרָה - שהгалות מכפרת העוזן,

ציוונים ומקורות

זה מכפר על אם נגור עליו הדבר. ולפי שכאשר הוא
גולת הוא מקבל שני מגז אור בגוףו, מחמת שניינו
המוגז שאינו במקומו, ולכן מכפר הגלות, אם נגור
עליו החרב שנשנה גפו למורי. וגם הгалות מכפר על
הרבב, לפי ששחווה בגלות אין פרנסתו כראוי,
ועיני". ב. הינו לפי הפירוש שהווכר בהערה
לעיל, שכרכחו דוד' ברוח הקודש, היינו שבקש
בפסק זה שה'יענש בעל הלשון הרע, ובקשתו
נחשבת כללה על כל דבריו לשון הרע. ויתכן עוד,
שה אין כוונת רבנן ליחס את הקללה לדוד ושהוא גורם
עווש זה, אלא כי פירוששאר המפרשים, שדוד
נתנברא כך ברוח קדשו, ועייר כוונת רבנן הוא ורק
לסוף דבריו הגמורא, שלגוט ממכפרת ומצליח גם מעונש
מיתה, ולכן אף כל המדבר לשון הרע שראויל למיתה,
הנוגעים שמבאים אותו ליריד גלות, מצילים אותו
/mitah/. כא. לשון הפטוק, כל ימי אשר הגע
בו יטמא טמא הוא בדד ישב מוחוץ לפלחה מוֹשָׁבָו".
כב. בברכת מועדיך לחתים (להרב חיים פאלאגני זצ"ל,
ח' ב' ד' רוש ד' לשבת הגדול) הביא את דבריו בירינו,
וכותב שכברדי ריבינו שגוזית הгалות על האדם היא
כמו נגע צערת, מכואר בתיקוני זוהר (תיקונים
הנוספים תיקון ה' קמג, ב) וזה לשונו, ובין נגע לנגע
במה דאוקומה 'איכה ישבה בדד' דאייה חשיבה

מכפרת במקום מיתה, כדלהלן. י"ה. וכן מבואר
גם בסנהדרין (לו, ב), שהгалות עומדת במקום גזירת
מוות, שאמרו שם ז"ל, אמר ר' יודה, גלות מכפרת
שלשה דברים, שנאמר (ירמיהו כא, ט) ('כה אמר ה'
וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובבדר,
והויזע ונפל אל הכהדים הצרים עליכם יחיה, והיתה
לו נפשו לשלל'. י"ט. הרקאנטי (במדבר ה, ו-ז)
כתב לבאר, שילך למקום שאין מכירין אותו ויכורת
מקוםomo, דוגמת עונש כורת הנפש הנכורת משרשיה,
מדהה כנגדמדה, וירפא מחליו וימצא צרי למכתו
בקבollo בגוףו וברצונו דוגמת העונש הרואי לנשתחו,
מאהבה. וז"ל מהר"ל (חדושים אגדות סנהדרין שם
ד"ה גלוות), דעת, כי ראוי הгалות לכפרה, באשר הгалות
נחשב לאדם קצת הסורה מן העולם הזה, וזה כי כל
הרבנים יש להם קיום במקום וכוי, והמקום נתן
קיים לדבר שהוא בא מקום וכוי, וכאשר גלה ממקומו
וכאילו בטל קיומו, וכמו שהמיתה מכפרת על האדם,
כך הгалות שהוא בטול דבר שהוא קיומו מכפר, ע"ב.
 ועוד כתוב שם ד"ה ור' יהודה), שהרב בר הוא נתילת
הנפש, ובשביל זה בא הפסד ובביטול לגוף, והחרב
הוא להיפך, שהוא הפסד הגוף, ובזה מגיע ביטול
לנפש. והרבע הוא ביטול לגוף ולנפש. ולכן הгалות
מכפרת שלשתן, כי כאשר הוא גולה אין לנפש מנוח,

מְדָרֵשׁ רַבָּה (בראשית כב, י) על פסוק (בראשית ה, ט) 'יִשְׁם ה' לְקֹנוֹ לֵיהּ רַבִּי נְחֶמְיהּ, לְאוֹתוֹ רְשֵׁעָהּ מְוִירָה אָזֶת', רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי נְחֶמְיהּ, רַבִּי לוֹ גָּלְגָּל חֶמֶת. אַלְאָ, מַלְפֵד שְׁהָרוּם לוֹ

מְאַקְרָם ז"ל
וְשֵׁם ה'
לְקֹנוֹ אֶת,
הַרְוִי תְּלִי
גָּלְגָּל מְפֻהָה,
הַרְוִי תְּלִי
אֶת מְקֻרְעָת

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

שייכות תיקון חטא קין ברכיתת הכל, עם הורחת השימוש או הורחת צרעת

של זרחת המשמי, והאריך את שעות זרחת השימוש באוטו יומם, ועל ידי כן ידעו כל הבריות, שהקב"ה אינו חפץ להרוג את קין בשליל שהרג את הכל, ותלה את דיןוי. אמר ליה - הקשה לו רבי נחמה לרבי יהודה, וכי לאותו רשע - קין, שהרג את אחיו, היה הקב"ה מוריית לו את גלגול החמה, שהוא דבר הנעשה רק לצדיקים^{טט}. אלא צrisk לפרש, שהפסוק מלמד שהקב"ה הורית לו - הצמיה בו את הארעutta, וזה היה

דקדוק בדעת רבי נחמה
שהצרעת הצללה את קין מהmittah

איתא במדרש רבָה (בראשית כב, יב^{טטט}) על הפסוק (בראשית ד, ט)^{טטט} הכתוב אחרי שהרג קין את הכל, 'יִשְׁם ה' לְקֹנוֹ אֶת' - הקב"ה שם בשליל קין סימן כדי שלא יהרגו, שנחלקו רבי יהודָה ורַבִּי נְחֶמְיהּ מהו הסימן שם הקב"ה בשלילו, רַבִּי יְהוּדָה אומר, הקב"ה הורית לו - האיר בשלילו את גלגול החמה, ככלומר, החזיר למונו את המעלות

ציוונים ומיקורות

יגף. כי. כמו שמצוינו אצל חזקיהו המלך (מלכים ב', כ, ט-יא), שנתן לו הקב"ה את השתרפה מהלינו, بما שהחזיר את הצל עשר מעלות, ועל ידי זה נתולבה וויתרת השימוש עשר שעות. כה. על פי רישי (על המדרש). וביפה תואר השלם (ב"ר שם, כז) ביאר, שההורחת השימוש היא סימן שהקב"ה נחצחה לו. והובא בעין יוסוף משמו. וע"ש ביפה תואר, שביאר כוונת המדרש בכמה דרכיהם. בפירוש מהרו"ז ביאר, שרבי יהודה סבור שקין עשה תשובה גמורה. בחושב מוחשבות (להרב רפאל עמנואל חי ריקי זצ"ל, בראשית שם) ביאר, שההורחת השימוש היא סימן שלא רצה הקב"ה שימושו שני אחים כאחד, שעיל ידי כך החמה לוקה (סוכה כת, א). ולרבי נחמה, כיון שלא עשה תשובה שלימה, ורק הודה שھטא, אין ראוי שתוחה לו השימוש, אולם אף מיתתו לא הייתה בפועל אלא בכח, שהמצורע חשוב כמת. וראה בסוף נחר (פרשנה נשא ד"ה והנה מצינו) שרבי נחמה מוסיף, שההורחת השימוש הייתה לדעתו בשליל שיויכל לראות את גגעו ולטמאו. וראה עוד, כי יקר בראשית ד, ט). כת. ביפה תואר השלם (ב"ר

שכינה בגלוות כמצורע, דאטמר בה' בדריך יש מחוון למחנה, ודאי דא גלוותה דאייה לבר מארעה דישראל, דהיא מותבה דאותה ה', והיא מקורה לא יכול למפתח לי' וכוכב, מיד אפתחת מקורה ואתדריכת שכינתה ורוזא דמללה 'מקורה ה' מושיעו בעת צרה', מושיעו ודאי ההוא דמקרוא דמקורה ביראה. הרוי מבודר כי ענין הгалות בכללות בכל מקום שהיה הוא במקום נגע צרעת ממש. כת. גם לפירוש זה צריך לומר, שמה שאמרו אין לו תקנה, היינו דוקא באחני מעשי. שהרי בלא אהני מעשי המועל מכפר, ומהueil אין עומד במקום גלות או מיתה. כד. לשון המדרש, 'יִשְׁם ה' לְקֹנוֹ אֶת', רבי יהודָה ורַבִּי נְחֶמְיהּ. אמר רבי נחמה, לאותו רשות הרים. כה. לשון הפסוק, 'זֶרַע' לו ה' לְפָנָן כל הרג קין שבעתים 'יִשְׁם ה' לְקֹנוֹ אֶת' לבלטני הכותו אותו כל מזאו'. כו. שהיא נקראת 'אות', כתוב בראשית א, יד) 'זה היו לאותות'. יפה תואר השלם, וע"ז (בראשית א, יד)

מִילְתָּא דְקֹשְׁיָא טוֹבָא, שָׁאָם יֵשׁ בּוֹ הַצְּרָעָת, וְהוּ אֹתֶ שְׁחִיבָּ עַל הַרִּינָת הַכְּלָל, שֶׁעָל שְׁפִיכוֹת דָּמִים בְּאַהֲגָעָה, בְּדָאָמְרָנוּ בְעַרְבֵּין (ט, א), וְאוּ יהָיו סְנוּרוֹם מִפְּנֵנוֹ אֹזּוֹת הַעֲלִיוֹנִים, וְהִיה בֶּל מֹצָאָו יַהֲגָהוּ, בַּיְ בְּרֵד יִשְׁבּ.

אֶת הַצְּרָעָת, כַּמָּה דָתֶ אָמְרָת (שְׁמוֹת ה, ח), זֶה אָמַינוּ לְקָל הָאָתֶ הַאֲחָרוֹן/, עַכְ"ל.

וְהַוָּא תִּימָא, רַבִּי נְחַמִּיה מִקְשָׁה קֹשְׁיָא גְּדוֹלָה לְרַבִּי יְהוֹדָה, וְאַחֲרֵי כֵּד רַבִּי נְחַמִּיה גּוֹפִיה קָאָמֵר

גּוֹפִיה - עַצְמוֹ, קָאָמֵר מִילְתָּא - אָומֵר פִּירּוֹשׁ דְקֹשְׁיָא טוֹבָא - שִׁישׁ לְהַקְשֹׁת עַלְיוֹן הַרְבָּה יוֹתֵר, שָׁאָם יֵשׁ בּוֹ בְּקִין הַצְּרָעָת, אַיִן זֶה סִימֵן שְׁנַכְּפָר לוֹ הַטָּאוֹ, אֶלָּא אֲדֹרָבָא, וְהוּ אֹתֶ שְׁהָוָא עֲדִין חִיבָּ עַל הַרִּינָת הַכְּלָל, שְׁכַּן עַל עֲוֹן שְׁפִיכוֹת דָּמִים - רַצְחָה, בָּאַהֲגָעָה בְּדָאָמְרָנוּ בְגַמְרָא בְעַרְבֵּין (ט, א^ט, וְאוּ - כִּשְׁתַּנְגָּעָה, אֲדֹרָבָא, יְהָיו סְנוּרוֹם מִפְּנֵנוֹ אֹזּוֹת הַעֲלִיוֹנִים, הַמְּאִירִים עַל הָאָדָם, וְשׁוּמְרִים עַלְיוֹן הַכְּלָל, וְהִיה בֶּל

סִימֵן שַׁהְקָבָ"ה אַיְנוֹ חָפֵץ שַׁהְהָרְגוּ אֶת קִין/. הַצְּרָעָת נִקְרָאת 'אֹתֶ', כַּמָּה דָתֶ אָמְרָת בְּמַשָּׁה, כַּשְׁנַצְּטָרָעָה יַדָּו עַל יְדֵי הַקְּבָ"ה, לִסְימֵן לִיְשָׂרָאֵל שַׁהְקָבָ"ה שַׁלְחוּ לְגַאלָם (שְׁמוֹת ד, ו-ח) זֶה אָמַינוּ לְקָל הָאָתֶ הַאֲחָרוֹן/, הַרִּי שַׁהְצָרָעָת נִקְרָאת אֶת עַכְ"ל.

וּמְדֻרְשׁ וְהוּא תִּימָא - תִּמְוֹהָ, דָהָרִי רַבִּי נְחַמִּיה מִקְשָׁה קֹשְׁיָא גְּדוֹלָה לְרַבִּי יְהוֹדָה - הַיָּאָךְ יַתְכִּן לִוּמָר, שַׁהְקָבָ"ה יִזְרִיחָ אֶת הַשְּׁמֶשׁ לְאָתוֹ רְשָׁע, וְאַחֲרֵי כֵּד רַבִּי נְחַמִּיה

צִוְנִים וּמִקְוּרוֹת

פְּשָׁלָגָן, וַיָּאָמַר הַשָּׁב יָרָךְ אֶל חִיקָּךְ וַיַּשְׁבַּב יָדוֹ אֶל חִיקָּוֹ וַיַּוְצַּא מִתְּקוֹן וַיַּהַנֵּה שְׁבָה כְּבָשָׁרוֹ, וַיְהִי אֶם לֹא יָאָמַינוּ לְךָ וְלֹא יָשְׁמָעוּ לְקָל קָאת הַרְאָזוֹן וְהָאָמַינוּ לְקָל קָאת הַאֲחָרוֹן/. לְבָב. לְשׁוֹן הַגְּמָרָה, אָמֵר רַבִּי שְׁמוֹואֵל בֶּן נְחַמִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹנָנָן, עַל שְׁבָעה דְבָרִים נְגִיעִים בָּאַיִן, עַל لְשׁוֹן הַרְעָה, וְעַל שְׁפִיכוֹת דָמִים, וְעַל שְׁבוּעָת שְׂוֹא, וְעַל גִּילְיָה עֲרוּיוֹת, וְעַל גִּסְוָת הָרוֹת, וְעַל הַגָּל, וְעַל צְרוֹת הַעַיִן כֵּי, עַל שְׁפִיכוֹת דָמִים דְכַתְּבִּים (שְׁמוֹואֵל ב', ג, כט) וַיָּאֵל יִכְתָּב מִבֵּית יוֹאָב וּבְמַצְרוֹעָ וְגַוְרָה. לְגַ, לְשׁוֹן הַזּוֹהָר (ח'ג, מז, א), צְרָעָת כְּתָרְגּוּמוֹ, אָמֵר רַבִּי יְהוֹדָה, מַאי כְּתָרְגּוּמוֹ, סְגִירָוּ, דְסִינָר וְלֹא פָתָח, וְכָד סְגִיר הָאָוָל וְלֹא פָתָח, נְגַע הָאָוָל דָאָקְרָבִי, רַבִּי יוֹסֵי אָמֵר, דְלֹא מִסְתְּפִקְיָן אַבְהָן כֵּן שְׁכַּן בְּנִין, וְהַיָּינוּ בְּהַרְבִּיב עַגְעָל צְדִיעָת כִּי תַּהֲיָה בָּאָדָם, בָּאָדָם מִמְשָׁ, וּמְכָאן נְחִיתָה לְמִן דְנִיחָתָה, אַשְׁתָּחָחָנָה גַּעַגְעָל מְהַהְוָא סְגִירָוּ, וּבְפִירּוֹשׁ הַסּוֹלְבָב, נְגַע צְרָעָת, הַרִּי הַעִירָוּ הַחֲבָרִים, אֶכְל צְרָעָת, פִּירּוֹשׁ כְּתָרְגּוּמוֹ, אָמֵר רַבִּי יְהוֹדָה, מַהְוָ כְּתָרְגּוּמוֹ. כִּי סְגִיר אֹורָה הַעֲלִיוֹנִים וְאַיְנוּ פּוֹתָח, וְכַשְּׁהָוָא סְגִירָוּ, וְאַיְנוּ פּוֹתָח נִקְרָאת גַּעַגְעָל. רַבִּי יוֹסֵי

שְׁמֶד"ה לְאָתוֹן בִּיאָר, שָׁאָף שָׁב בְּחַשּׁוּבָה, דִיה הַלְשׁוֹבָה שְׁתַכְפָּר עַל הַרְצִיחָה, אֶבֶל אַיִן רָאוּ שִׁיעָשָׁה בְּעַבְוּוֹן דָבָר גָּדוֹל כֹּוה, אֶבֶל יָמַן לְיִוּ אֶת גַּבְעָה כְּצָרָעָת אוּ כְּלָב וּכוֹ. וְכָנְךָ שַׁתְשַׁבְּתוּ אַיִנָה שְׁלִימָה, אֶבֶל מִרְיאָת הַעוֹנוֹשׁ, וּבְצָאתָו יָצָא כְּגַוְונָכָ דַעַת עַלְוָונה, כְּמַבּוֹאָר בְּמַדְרָשָׁ (שְׁמָ), וְכָנְךָ לְהַסּוּבָר בְּסַנְהָרִין (קָא, ב) שָׁבָא בְּעַלְילָה נְשָׁלָא בָא לְבַקֵּשׁ לְפָנֵי הַקְדָשָׁ בְּרוֹךְ הוּא בְּתַפְילָה, אֶבֶל שָׁאָמֵר דִבְרִים שְׁלִצְחָוֹן שְׁאַיְן לְהַמְּשָׁבָחָה, שְׁאַיְן כָּאן עֲשִׂיתָה תְשָׁוֹבָה כָּלָל. אֶבֶל רַבִּי יְהוֹדָה לְאָהָוקָה לוּ כֵךְ, שְׁהָאָסָר שָׁב בְּחַשּׁוּבָה, וְכָנְךָ שָׁכַן הַפְּלִיאָה הַקְבָּ"ה לְעַשְׁוֹת עַמּוֹ. לְשָׁכִין שָׁרָאוּ כְּולָם שְׁנַצְּטָרָעָה, וְהַרִּי הָאָוָה שְׁכָבָכְתָּ, יְשַׁבֵּה סִימֵן שָׁכַבְרִי קִיבָּל עַלְגָּוֹנוֹ, וְאַיְן לְהָרְגוּנוּ. עַזְיָסָף בְּשָׁמֶן נָרָה הַקְדָשָׁ. בִּיהְ פְּנַחַת הַקְדָשָׁ (בְּג' שְׁמֶד"ה) הַזְּרוּחָה, מִבְּנָה וּמְאָרָה הַשָּׁלָמָן (בְּג' שְׁמֶד"ה) בְּיַאֲרָ שָׁלָל יְדֵי הַצְּרָעָת הַיְהָה מִצְוִין וּמִכְרִים בּוֹ, וְהַיָּה אֶחָתָה רָעוֹת וְעַדְעָה מִצְדָּמָה לְגַופָּו, כִּי כֵן רָאוּ לְשָׁרָעָה זְהָהָה חִיבָּ מִתְהָ וּמִצְרָעָה שְׁכָבָכְתָּ. לְאָ. לְשָׁון הַפְּסּוּקִים, זֶה אָמַר הָאָ 'לוּ עַזְרֵה הַבָּא נָא יָרָךְ בְּחִיקָּךְ וּבְאַדְוָה בְּמִתְקִיּוֹן וּוּצְאָה וַיַּהַנֵּה יָדוֹ מִצְרָעָת

הוא למשה, הורחת השם לשופץם. והטעם דמカリ' זירית שמש', ציריך לומר, לפי שמי שחוטא גורם שיסתתקל

ויש לומר, דאיתא בפרק ב' דמכוות אי', א' או יבדיל משה שלוש ערים' וכו' (דברים ר, מא), אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, יפה עשית بما שהתקנת ערי מקלט, שבכך חורחת - הארת את השם לשופץם, שינצלו שם מהגואל הדם, שלא יוכל להרוגם. והטעם דהתקנת ערי המקלט, מカリ' זירית שמש', ציריך לומר, שהוא לפי שמי שחוטא, גורם שיסתתקל מעליו

זרע שמשון המבזאר

בפרק ב' רמבות י, א', על הפסוק ודברים ד, מא' לא' או יבדיל משה שלוש ערים' וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, יפה עשית بما שהתקנת ערי מקלט, שבכך חורחת - הארת את השם לשופץם, שינצלו שם מהגואל הדם, שלא יוכל להרוגם. והטעם דהתקנת ערי המקלט, מカリ' זירית שמש', ציריך לומר, שהוא לפי שמי שחוטא, גורם שיסתתקל מעליו

מויצאו יהרגהו', כי 'בדיד ישב' - לבדו ישב מחוץ למ沉נה, בלי שום שמירה עליה. ונמצא שאות זה של צרעת, לא רק שלא יועל לו להצילו שלא יכו אותו, אלא אדרבה, זה עצמו יגורם שכוחו, כל זמן שהגע עליו וקדום שיתכפר על ידי הנגע'.

ורי מקלט דומים ליום שאין בו שלิตת המזיקן
ויש לומר, בהקדם מה דאיתא בגמרא

ציונים ומוקורות

המוניין. ונמצא שפירשו של רבינו נחמה קשייא טובאי, כולם, שעילו קשה יותר מעל פירשו של רבבי יהודה, שלרביו היה מוכן לפחות, שהאות של הורחת המשם הצילתו שלא יכוו, ורק לא מוכן היאך עשה הקב"ה אותן זה לרשות. אך לרבי נחמה קשה יותר מזו, שהאריך בכלל העוילה אותן הצרעות להצילו, שלא אדרבה, זה מראה לכלום שפשע בהרגנת אחיו, שכן נטרד והואפקר להמכים אותן. וראה בלב אריה (פרשת בראשית אותן יד) שוג'ן הקשה על דברי המדרש, מהו מורה זה האות על מהילה, וכמו זו נחשב. וענין שם שהאריך לבאר דברי המדרש. לנו לשון הגمرا, דרש רבינו שמלאי, מידי דכתיב, אז יבדיל משה שלוש ערים בעבר הירדן מזרחה ממש', ايכא דарамי אמר ליה, זירפה עשית, ומה שתיקנת להם, על ידי שתתקנן להם ערי מקלט, כדי שינצלו מהגואל הדם, וגמ תcin להם שם כל צרכי חיותם, ايכא דарамי הפוסק, אז יבדיל משה שלוש ערים בערך הירדן מזרחה שמש'. לנו, וראה לשון המדרש (דבר' פרשת אהרן ב, ל), "אל הקדוש ברוך הוא למשה, הורחת שמש לשופץ ונתקנת לו מקלט, שיבכך] הורחת שמש לשופץם. לנו, לשון הפוסק, אז יבדיל משה שלוש ערים בערך הירדן מזרחה שמש".

כתב, וזה לשונו, אם היה מצורע מוחולט, אויל לו כי בדר ישב מחוץ למאה מושבו 'בדיד' עללה עשרה, רצה לומר, חוץ לעשר ספריות, מקום החיצונית, וטמא יקרה שנ מסר ביד מחלבים בשדה, ונקרו 'שדה' על שם שדים, חלק איש יודע ציד איש שדה, כי משם חלקו של עשו, רחמנא לשיזובן. לנו, כיון שסגורים ממנה האורות העליגוניות, נמצא שאין לו שום שמירה וכיול להינזק ולמות עיי'

מעלייו צלם אללים, ובפרט בעזון את הארץ' (בראשית ט, ו), ואנו הוא מוכן שפיקות דמים 'בְּבָצֵלָם אֱלֹהִים עֲשָׂה ליהוֹת נֹזֵק מִהְמַזְיקִין הַשׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם,

זֶרַע שְׁמַעַן הַמְבוֹאָר

פוגם בצלם אלוקים לעלה. ובודאי שעבור זה ישתקל גם מעליו הצלם אלוקים שעליו מדחה במדה, ואנו - כשים התקל ממנו הצלם אלוקים, הוא מוכן להיות נזוק מהמזיקין השולטים בעולם, **בָּמוֹ שְׁבָתוֹ בְּגֹור** (זהר ח"א עא, א^ט על

הצלם אללים שעליו, ובפרט מי שהוטה בעזון שפיקות דמים - רציחה, שפוגם בזה בצלם אלוקים, וכמו שכחוב (בראשית ט, ו) 'שְׁפָךְ דָם הָאָדָם בְּאָדָם קָמוֹ יָשְׁפָךְ בְּבָצֵלָם אֱלֹהִים עֲשָׂה אֶת הָאָדָם', ודרשו בזוהר (ח"ב צ, א^ט) שההורג את הנפש,

ציוונים ומיקורות

קמי מאיריהון ולא עברין על פקוריו אוריתא, יוו דיוקנא דלהון לא אשתי מיחיו דיוקנא עלאה, וכל בריין דעלמא זען וドルין קמיה, ובשעתא דבניא הערין על פתגמי אוריתא, אתחלף דיוקנא דלהון, וכלהו זען וドルין מקמי בריין אחרני, בגין דאתחלף דיוקנא עלהה ואתה עבר מניינו, וכדין שליט בהו חיות ברاء, דהא לא חמו בהו הוה דיוקנא עלאה כדחוין. ובזוהר (ח"ג כג, א) כתוב זה לשונו, ובגין דכלא אהברי בהאי צולמא דעל כל ישראל דאייה צידיק ולפיו לכל החיות והעופות נבראו על ידי המלכות, שהוא צלם אלקים השורה על כל צדיקי ישראל], אמר בהון [לך נאמר בהםן] זמוראכם וחתכם יהיה אמר בהון זלך נאמר בהםן זמוראכם וגו' נשבולם על כל חית הארץ ועל כל עוף השמיים' אשר יש על יש להם פחד מורה מצדייק ישראלי אשר יש על פניהם צלם אלקים וכו', וכל אלין למה מתפছין מהאי דיוקנא דאיון מתחנן אתריאו, אלא משום דשם ידו"ר שריא עליה זוכל אלו החיות והעופות למה הם מפחדים מהצלם אלקים שעיל האדם שמנו נבראו, אלא רק מפני השם הויה' השורה על הצדיק ואינו שורה עליהםן וכו', וכל מאן דפוגם עבדוי אתפוגים דיוקניה, ושם ה' לא שריא באתר פוגים זוכל מי שחתה ופוגם מעשיין, נפגם הצלם שעליו ושם ה' איינו שורה במקם פוגם, והחיות אינם ירים מאיש זה, ובזה הוא פגימו שריא חשק זובגט ההוא שורת הקלייפות הנקראות חזק ומחשיכות את עולמו], בגין פגימו דסירה דשריא באיה חושא נשמות פוגם הריח שורה בו החושן] וכו', ובזה הוא אתר דשריא ההוא חשן, כמה מלacci חבלה, דאתקריאו נחשים ועקרבים מתקרבין ליה, וויבין ליה כמה נשיכין ואילן איון יסוריין [ובאותו מקום שורה בו החושן של הקלייפה, כמה מלacci חבלה - מזיקין - הנקראים נחשים ועקרבים מתקרבים אליו להזיקו וליסרו, שאר בריין. תא חזי, כל איון בני נשא דלא חטאן

שכמו שלגביה הבא במחתרת נאמר (שמות כב ב) שאם ורחה המשמש הוא ניצול מבעל הבית, שאם הרגו נהרג עליו, כן ע"י עיר מקלט ניצול הרוצח, ואם הרגו גואל הדם שם, נהרג עליו, ולכן עיר מקלט להזרחת המשמש. ורביינו מבאר עניין הזרחת המשמש, באופן אחר. מ. לשון הזוהר, הא כי"צ, [הדיםבור] 'אנכי ה' אלוקין' היהיה כתוב בלוחות, קיבל [מול דיבור] לא תרצה' וכו', מאן דקטיל, אוזיר דמותא וצלמא דמאירה ולפי שמי הרוג את האדם, ממעט בדמות וצלם של יוצרון, דכתיב כי' בצלם אלקים עשה את האדם', וכותב (יחזקאל א, כו) יעל דמותה הכסא דמותה כמואה אדם, אמר רבי חייא, כתיב 'שפך דם האדם באדם דמו ישפך' וכו', מאן דשפיך דמא, כאלו אוזיר דמותא וצלמא לדעליאל, קלומר, לא אוזיר דמותא דא אלא דמותא אחריא נמי שופך דם, לא מיעט רק הדמות של האדם למטה בלבד, אלא גם את הדמות של האדם העליין, הקב"ה, משמע דכתיב 'שפך דם האדם באדם דמו ישפיך', באדם עלה מה טרי האי פגימותא מההו דמה דאוישיד [באים העליין מגיע הפוגם של הדם ששפיך], Mai טמא, מושום כי' בצלם אלקים עשה את האדם. מא. לשון הזוהר, זמוראכם וחתכם היהיה', מכאן ולהלאה יהיא לבון דיוקניין דבניא נשא, דהא בקדמייא כתיב 'בצלם דיוקניין דבניא נשא, תא חזי, בקדמייא כתיב דיוקניין דבניא נשא, תא חזי, בקדמייא כתיב אלוקים עשה את האדם', וכותב (בראשית ט, ח) 'בדמות אלוקים עשה אותו' כיון דחטו אשטען דיוקניינו מההו דיוקנא עלה, ואתחפהו איון למדח מymi חיון ברא. בקדמייא כל בריין דעלמא זקפן עניין וחמאן דיוקנא קדישא עלאה וזען ודחלין מymi, כיון דחטו אתהפק דיוקניינו מעניינו ולדיוקנא אחרא ואתחפהך דיוקני נשא זען וドルין קמי שאר בריין. תא חזי, כל איון בני נשא דלא חטאן

וכו' (במדבר לה, יא), נקרא **בָּמוֹ** וריתה הشمוש. שבמו שביום אין להם רשות לשפטם, דכתיב (תהלים קה, כ) 'תשת חשך' וכו' (ראה זהר ח"א לד, ב. ח"ג רט, א), אך בערים האלה לא היה להם רשות לפנים.

כמו שפטות בזוהר (ח"א, ע, א) על פסוק (שם ט, כ) 'זָמְרָאָכֶם וְחַתְּכֶם יְהִי'. וכל עקר שליטות הוא בלילה, ולכון ערי מקלט אלה שהיו קולטים מכל צר ומשטין, ממשטין, במו שפטת הוזהר (ח"ב קד, ב), שזהו הטעם של 'והקריהם לכם ערים'

זרע שימוש המבוואר

הפרשת ערי מקלט, במו וריתה הشمוש, מפני שבמו שביום שהמשמש זורחת בו, אין להם לモיקין רשות לשפט על בני האדם, כדברי (תהלים קה, כ) 'תשת חשך וכו' וכי ליליה בו תרמש כל חיתו יצער', שرك בליליה יש רשות למזיקים, שודומים לחיות העיר, לרמוס ולשלוט, ולא ביום (ראה זהר ח"א לד, ב. ח"ג רט, א^ט), אך גם בערים האלה - ערי המקלט, לא היה להם למזיקים, רשות לפנים ולהזיק את הרוצח בשוגן.

הפסוק (שם ט, ב^ט) 'זָמְרָאָכֶם וְחַתְּכֶם יְהִי'. וכל עקר שליטות של המזיקין הוא בלילה, ולכון ערי מקלט אלה, שהו קולטים את הרוצחים מכל שונא ומכל מקטרג, שהם הקליפות הרוצחים להזיקם, במו שפטת הוזהר (ח"ב קיד, ב^ט), שזהו הטעם של מצות 'ухקריהם לכם ערים וכו' ערי מקלט תהיננה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה' (במדבר לה, יא) שכך ינצלו מהמזיקין. לכך נקרא

ציוונים ומקורות

(שמות שם), שביאר דברי המכילתא באופן אחר. אולם, גם דברי הזוהר שהובאו לעלי, שכח שיחוחש, שורה על האדם שנפגם צלמו, ובשביל זה מתටבים אליו מלאכי חבלה להזיקון, משמע שהגורם לשטלית המזיקין - מלאכי חבלה - הוא החשן, והיינו בלילה. מ"ד. לשון הזוהר, פקדוא (חדא) להפריש ערי מקלט למנן דקטל [בשביל מי שרץ], בגין ההוא מצריך דקטלת במצרים עבדו המצרי שהרגנה במצרים]. דתמן הוה נשח הקדמוני וכל משרייתיה דהו סחרין ליה וקטلت ליה בלבד זמנה ולא דחלה מרוודין דיליה דבכמה אחרין ודרשו אבתרך כמה נשין בנערותך דאיןון נעם"ה אגרת לילית' אוכמא, וקודשא בריך הוא יהיב לך ערי מקלט לאשותבה מנהון. מ"ה. לשון הזוהר (ח"א לד, ב), זיברא אלהים' וכו', אתה כל נפש החיה הרומשת דא נפש דההיא היה דאייה רומשת לך' טרי עולם ואמן אהיה היה דאייה רומשת הווי אימא

ונותנים לו כמה נשיכות, ואלה הם היסורים הבאים על האדם]. מב. לשון הפסוק, 'זָמְרָאָכֶם וְחַתְּכֶם יְהִי' הניה על כל חיota הארץ ועל כל עוף השמיים בכל אל אשר פרmesh קדימה ובכל דגון הנם בקדם גנונו. מג. בברכות (ה, א) אמרו שיראה אדם קראת שמע על מטהו מפני המזיקין. וראה בחולין (צא, א) שאסור לתלמיד חכם לצאת יהידי בלילה, שלא יונק רשי' שם). ובכואר שלילה הוא זמן המזיקין. ובירושלמי (קהלים פ"ה ה"ז) מבואר, שאין ראוי ליתן צדקה בלילה, שהוא כמסיג גבולי של החיזונים השלוטים בלילה. וכן כתוב בפרי עץ חיים (שער מנחה ועריב פ"ב). וכותב רשי' (שמות יב, כב), מגיד שמאחר שניתנה רשות למשחית לחבל איינו מבחין בין צדיק לרשע, ולילה רשות למחבלים הוא, שנאמר (תהלים קד, כ) 'בו תרמוש כל חיתו יער'. מקור דברי רשי', הוא במכילתא (פרשת בא, מסכתא דביסחא פרשה יא), ובבבאה קמא (ס, א). אך ראה רמב"ן

שְׁחַרְגָּן וּכְוֹ, בֶּקֶד בֶּל מֵי שְׁחַרְגָּן שׁוֹגָג גּוֹלָה,
שְׁגַגָּאמֶר (במדבר לה, יא) יְנַסֵּם אֶל אֶחָת מִן
הָעָרִים הָאָל וְחַי. וּכֹן קָנוּ בָּכָר קָבֵל עֲנֵשָׂו,
שְׁחַיָּה נָע וְנַד בָּאָרֶץ (בראשית ד, יב), וְעוֹד,

וְאַף בָּאָן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חָרֵיכֶם לֹ
הַשְּׁמָשׁ. דָּאָמְרֵינְן בְּיַלְקִיט (ראה ילקוט
שְׁמֻעוֹן פְּרָשָׁת וְאַתְחָנָן רְמוּת תְּחִכָּת) עַל פְּסָוק (דברים
ד, מא) אָזוּ יְבָדֵיל מֵשָׁה' וּכְוֹ, מַשְׁלֵל לְאַחֲרָה

זָרָע שְׁמַשׁוֹן הַמְּבֹזָאָר

יְגַלָּה וַיְתַכְּפֵר בָּזָה, בֶּקֶד אֶרְךָ עַל פִּי שְׁמֵי שְׁחַרְגָּן
בָּמוֹזִיד חַיִיב מִיתָה, מִכֶּל מִקּוּם, בֶּל מֵי שְׁחַרְגָּן
שׁוֹגָג, הַרִי הַוָּא גּוֹלָה, שְׁגַגָּאמֶר (במדבר לה, יא) יְנַסֵּם
אֶל אֶחָת מִן הָעָרִים הָאָל וְחַי - וְעַל יְדֵי
שִׁיגָּלָה לְעָרִי מַקְלָט, יַתְכְּפֵר וַיְחִיה.

וְסּוּבָר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁכָמוּ בָּן קָנוּ, בָּכָר
קָבֵל עֲנֵשָׂו עַל הַרִגְתָּה הַבְּלִי, בָּמָה שְׁחַיָּה וְרָאוּ
לְהַיּוֹת נָע וְנַד בָּאָרֶץ^ט, וַיְתַכְּפֵר לוּ בְּכָךְ,
וְעוֹדָר, שְׁאָר שְׁלָא נַתְקִים כָּל מָה שְׁנָגָז
בָּמוֹזִיד, הַיָּה נַהֲרָג, אֵךְ כַּיּוֹן שְׁעָשָׂה כָּن בְּשׁוֹגָג,

לְדֹעַת רַבִּי יְהוּדָה, נַתְכִּפּוּ קָין בְּגָלוּתָו, וְהַזְרָהָה הַשְּׁמֶשׁ
פִּירְסָמָה שָׁחוּר לְקָדְמוֹתוֹ

וְאַף בָּאָן אֶצְלָחְטָאוֹ שֶׁל קָין, אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, שְׁהַקְּבָבָ"ה חָרֵיכֶם לֹּו הַשְּׁמָשׁ. וַיְתַבְּאֵר
בְּהַקְדִּם מַה דָּאָמְרֵינְן בְּיַלְקִיט שְׁמֻעוֹן (ראה
פְּרָשָׁת וְאַתְחָנָן רְמוּת תְּחִכָּת)^{טט}, עַל פְּסָוק (דברים ד,
מא) אָזוּ יְבָדֵיל מֵשָׁה' וּכְוֹ, מַשְׁלֵל לְאַחֲרָה שְׁחַרְגָּן
וּכְוֹ, וְאָמַר לוּ הַמֶּלֶךְ, שָׁאַילָו הִיא עֲשָׂה כָּנ
בָּמוֹזִיד, הַיָּה נַהֲרָג, אֵךְ כַּיּוֹן שְׁעָשָׂה כָּנ בְּשׁוֹגָג,

צִוְנִים וּמִקְרוֹדוֹת

בַּיאָר רַבִּינוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים אֶתְיוֹ) לְעַנֵּין לִיל ט"ז
בְּנִיטָן. מַוְיָּה. הַלְשׁוֹן שְׁרַבְנִינוּ מַבִּיא, אֲינוּ לְפָנֵינוּ.
וְזַיְלַה הַיַּלְקָוט, לְנוֹס שְׁמָה רַוְצָחָ (דברים ד, מַב), מַשְׁלֵחָ
לְמַה הַדָּבָר דָוָה, לְחַרְשָׁ [אָוּמָן] שְׁהִיא עֲשָׂה אַיּוֹנִין
[אַגְּדָרָתָה בְּצָרוֹה] שֶׁל [הַמֶּלֶךְ], וְנִשְׁבָּרָה לְתֹרֶךְ יְדוֹ, אָמַר
הַמֶּלֶךְ, אַלְוַי לְטוּבָתוֹ [לְרוֹצְנוֹן] נִשְׁבָּרָה הִיא נַהֲרָג,
וְעַשְׂשֵׂיו שְׁלָא לְטוּבָתוֹ יַטְרֵד לְמַטְלָן [לְגָלוֹת], אוֹ לְבִתְיָה
הַסּוֹהָר. עַפְּ מִתְּנוֹתָה בְּהֹנוֹה (בָּמְדִכְרָ ז, ב)], כְּךָ שְׁוֹפֶךְ
דָם הַאֲדָם בְּאֶדְםָ דָמוּ יְשָׁפֵךְ, אַבְלָל מֵי שְׁהַוְגָג נֶשֶׁר
בְּטַובְתָו גּוֹלָה, שְׁנָאָמָר (שָׁם) יְנַסֵּם אֶל אֶחָת הָעָרִים הָאל
וְחַי, יַתְבְּרֹךְ שְׁמַוְתָּן שְׁוֹרֵךְ הַאֲרָאָן לְזִכְוָתָה בְּרִיּוֹתִין,
וְעַל הַעֲבִירוֹת נָתַן כְּפֹרָה. מַי. לְשׁוֹן הַפְּסָוק
הַוֹּבָא בְּמַילְואָה לְעַיל. מַתָּה. לְשׁוֹן הַפְּסָוק, לְנַס
שְׁפָה רַוְצָח אֲשֶׁר יָרַחְץ אֶת רַעַחַת בְּבָלִי דָעַת וְהַיָּא לֹא
שְׁנָא לֹא מַתְמָל שְׁלָשָׁם וְנָס אֶל אֶחָת מִן קָעָרִים הָאל
וְחַי. מַטָּה, לְשׁוֹן הַפְּסָוק, 'הַן גַּרְשַׁת אֲתִי קוֹיָם
מַעַל פְּנֵי הָאָרְקָה וּמִפְנֵיךְ אָסְפָר וְהַקְּיִתִי נָע וְנַד בָּאָרֶץ
וְהַיָּה כָל מֵצָאִי וְהַגְּנִי'. וַיָּרָא תְּרוּגָם אָוֹנְקוֹלָס, שְׁנַעַי
תְּרוּגָם מַטְלָלִי, וְנַדְיָה תְּרוּגָם יוֹגִילִי]. ג. כְּנוֹונָת
רַבְנָנוּ נַרְאָה, שְׁבַתְחִילָה כַּתֵּב שְׁכָרָגָג עַל יְהוָה
לְהַיּוֹת נָע וְנַד, וְהַיָּנוּ שְׁמָהָמָת כִּן נַתְכֵרָה לוּ עַוּוֹנוּ,
וְאַבְלָל כְּךָ לְרַאי שְׁחַזְוָר לוּ דָמוֹתוֹ וְצַלְמוֹ כָּמוֹ קְרוּדָם
הַחְטָא, וּמוֹסִיף לְוֹמֶר עוֹד, שְׁאָר שְׁבָאמָת וַיְתַר לוּ

דָא לְלִילָה אֲשֶׁר שְׁרַצָּוּ המִים לְמִינִימָה דְמִינִים מַגְדָּלִין
לְלוֹן, דְכֶד אֲתִי סְטָרָא דְדָרוֹת שְׁרָאַן מִין וְנִגְדָּן לְכָל
סְטָרִין וְאַרְבִּי יְמָא אֲזָלִין וְעַבְרִין וּכְוֹ. ר' חִזְקִיָה אָמַר,
'הַרְומָשָׁת' השׁוֹצֵת מַבְעֵי לְיהִי, אֲלָא כְּדָאָמְרֵינְן רַמְשָׁ
לְילִיאָ, וְעַל דָ' בָ'וּ תְּרָמוֹשׁ כָּל חִיתּוּ עַר', דְכַולְהוּ
שְׁלַטָּאן בְּשַׁעַתָּא דָאִיהָ שְׁלַטָּא וְפַתְחִין שִׁירָתָה בְּתַלְתָה
סְטָרִין דְפָלוּ לִילִיאָ וְזָמְרִי שִׁירָתָה וְלֹא מַשְׁתַכְכַּכְיָ
וְתוֹרְגָמוֹ בְּפִירְוּשׁ הַסּוֹלָם, זו הִיא נְפָשָׁה של אַתָּה
הַחִיה הַרְוָמָתָה לְדָ' רָוחַת הַעוֹלָם. פִּירְוּשׁ, שְׁדוֹרֶשׁ
רְוָמָשָׁת כָּמוֹ רְוָמָת, וְאָמַר שְׁהִיא רְוָמָת וּמְחַרְבָּת
לְכָל רְוָחֹת הַעוֹלָם. וְהִיא לִילָתָ וּכְוֹ. 'הַרְבוֹשׁ כָּל
חִיתּוּ עַר', דְהִיָּנוּ שֶׁכָּל כְּחֹות הַחִשָּׁךְ, שָׁהָם חִיתּוּ עַר,
שְׁוֹלְטִים בְּלִילָה, וְעַכְכָּבָד כָּל נְפָשָׁה הַרְוָמָתָה, פִּירְוּשׁ
הַמְּלָכוֹת. שְׁכָלּוּמִים שְׁוֹלְטִים בְּשַׁעַתָּה שְׁהַלְילָה, שְׁהִיא
הַנּוֹקָבָא, שְׁוֹלָתָה, וְאֲפִילּוּ הַקְּלִיפּוֹת. לשְׁוֹן הַזּוֹהָר (ח' רַמְטָ),
א, כַּיּוֹן דָאָהָיָר שְׁמָשָׁא כָּל חָד וְחָד אַתְּכָנֵשָׁ לְאַתְּרִיה,
הָדָא הוּא דְכַתְּבָבָ' תְּרוֹהָה הַשְּׁמִישׁ יַאֲסְפּוֹן' וּגוֹ. וְכָנְזָבָד
מִבּוֹאָר בְּזָהָר (ח"א קע, ב) לְעַנֵּין שְׁרוּ שְׁלָעָו. וְכָנְזָבָד
תְּחִבָּר רַבִּינוּ (וְאַתְּחָנָן אֶתְיוֹ ד"ה יְשָׁלָמָר) וְלֹאָכְלָן אֵין
רָנָה שְׁלַתָּה אֶלְאָ בְּלִילָה, להַעֲבֵר הַחִזְוֹנִים
מִמְשְׁלָחָם, מָה שָׁאַן כָּנְבִיּוֹם, שְׁכָרָבָר בְּלָאוּ הַכִּי אֵין
לְהַמְּלִיטה, כְּדַכְּתִיבָ' תְּרוֹהָה הַשְּׁמִישׁ יַאֲסְפּוֹן'. וְכָנְזָבָד

מחולקתם של קין ו Abel. רבי יהודה סבר, פמאן דאמר במדרש (ראה עשרה אמרות מאמר חקורי דין ח"ד פ"ח) שנתעוזרו על הבחנה, כיון שהיא לו לאותה קצת טעם להרג אותה, שעה בדורות (ובחינות קב", ב), והוא היה בבור, והוא דין אחיו

שערין נשאר לו חצי הגורה (סנהדרין ל, ב), דכתיב (שם ה, ט) 'וַיֵּשֶׁב בְּאָרֶץ נֹ�', וחיו לו לבפרט עוננו, וכן חוריה לו השם, שchor לו דמותו וצלמו.

ופלונגתייהו רבי יהודה ורבי נחמן תלא בטעם

זרע שמישון המבוואר

רבי יהודה היה קין שוג בהריגת הבל, ונתקperf בಗלוותו ופלונגתייהו - וסבירת מחולקתם רבי יהודה ורבי נחמן האם יש לפרש שהקב"ה הזוריח לו השימוש, פלייא בטעם מחולקתם של קין ו Abel, שמחמתה הרג קין את הבל. רבי יהודה סבר, פמאן דאמר במדרש (ראה עשרה אמרות מאמר חקורי דין ח"ד פ"ח), שנתעוזרו לריב על הבחנה - מי משניהם יוכה להיות כהן ולהקציב קרבנות לפני הקב"ה, ולפי זה, כיון שהיא לו לאותה קצת טעם להרג אותו - את הבל, שהרי בתחילה, עד שלא הוקם המשכן, הייתה העבודה של הקרבנות, נעשית בדורות, כמו שנינו (ובחים קיב, ב"ז), והוא - קין היה בבור - שנולד ראשון

עליו, משם שמהל לו הקב"ה כשבשה תשובה, מכל מקום, ערין נשאר לו להענס בתאי הגורה, דכתיב (שם ד, ט) "וַיֵּשֶׁב בְּאָרֶץ נֹר", וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ל, ב"ג), ושני העונשים שנגוזו עליו שהיה 'נע רינד', היו לו לבפרט עוננו, וכן חוריה ההורית לו השם, היינו לرمוזו, שעיל ידי הכהפה בגלוותו, chor לו דמותו וצלמו - הצלם אלוקים שיש בכל אדם שאינו חוטא, שהם נאבדו ממנו כשהרג את הבל, וعصשייו חזרו להיות בו, ועל כן שב לא יוכל כמו מהם מסתתרים ומתחבאים ביום בשעת זרחת המשם.

ציונים ומקורות

צריך לקבל עונש על כך. נג. עיין יליקוט ראובני (פרשת בראשית ד"ה ונפק), שכח בן בשם מדרש, אמנים לא נמצא במדרש לפניו. אלום נראה שמדובר בדברי היליקוט ראובני מתוך ספר עשרה אמרות וזה לשונו, מהא דכתיב גבי ראובן (בראשית מט, ג) יתר שאות ויתר עז', למדנו שהעבודה [בבכורות הוא משפט הכהונה. לפיכך נתעורר קין בה תחילה], ופרש ביד יהודה (על העשרה מאמרות), שקין שהיה הבכור ועיקר התולדה, נתעורר תחליה להכהנה ולהבכיה קרבן. ובפשותו נראה כוונת העשרה אמרות, שקין היה הראשון שרצה להביא קרבן. ורבינו הבין בכוונת עתורה, שהיה קין מרבי' על כך עם הבל. והוא לב אריה (פרשת שמיני אות יז) שביאר מה שלא היה ראוי קין לכוהנה בתחילה, אף

הקב"ה ולא נתקיים בו מה שנגוז עליו ולא קיבל את העונש, וממילא יתכן היה לומר שאף שיתר לו השייה על עונשו מ"מ גם לא נתן חטאו ואני ראוי שישיחזר לו דמותו וצלמו שנסתלקו ממנו, על כך מוסיף רבנו לומר שאף שייתר לו הקב"ה במקצת, מ"מ עדין נשאר לו חצי מהגורה, והיינו שהיה לו עונש על חטאו, וממילא בודאי ראוי שע"י כך יהיה נתן מחתאו וייחזר לו דמותו וצלמו כבתחילה מאחר שקיבל עונש. נא לשון הפסוק, יציא קין מלפני ה' וַיֵּשֶׁב בְּאָרֶץ נֹר קְרֵמָת עָרָן. נב. לשון הגמara, אמר רב יהודה בריה ורבי חייא, גלות מכהרת עון מהכח, מעיקרא כתיב ווייתר נוע ונדר, ולבסוף כתיב יישב בארץ נור. והיינו שמאחר שהוא בגלות, נתקperf לו מחזה מהטאו, ושוב אינו

וּרְבֵי נְחַמִּיה סָבֶר, דְמַחְלֻקָתָם הִתְהַ

או עַל הַקְּרָקָעָות (שְׁמוֹר לָא, ז'), או

עַל הַאֲוֹמָה יִתְרָה וּכ' (בֵּיר כּב, ז), וְהִיא

הַכְּלָל בְּמַיִם שְׁמַעְזֵר עַל הַפְּהַנָּה, שֶׁהָא

חִיב מִיתָה (ראה תְּחִומו פָרִישָׁת צו סימן י), וְ

וְהִיא שׁוֹגֵג בְּדוּין, וּכְבָר קִבְלָעַנְשׂוֹ לְגַמְרוֹ.

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

לוֹבִי נְחַמִּיה היה קִין מוֹזֵי בְּרוֹגִית הַבָּל וְלֹא כִּיפּוֹה לוֹ הַגּוֹלָת
וּרְבֵי נְחַמִּיה סָבֶר, דְמַחְלֻקָתָם של קִין וְהַבָּל
הִתְהַ, או עַל הַקְּרָקָעָות, שְׁקִין וְהַבָּל הסכימו
בְּינֵיהם, שְׁקִין יַזְכֵּה בְּכָל הַקְּרָקָעָות שְׁבָעוֹלִים,
וְהַבָּל יַזְכֵּה בְּמַטְלָלִין, וְעַל כֵּן טָעַן קִין,
שְׁאֵין רִשׁוֹת לְהַבָּל לְגֹור בְּשׁוֹם מָקוֹם בְּעוֹלָם,
וְהַרְגוֹ, כִּמְבוֹאָר בְּמַדְרָשָׁ (שְׁמוֹר לָא, יז'). אָוֶן
שְׁדָרְבוּ בְּינֵיהם עַל הַתְּאָוָה הַוִּתְרָה - הַשְׁנִיה
וּכ'וּ שְׁנוֹלָדָה עַם הַבָּל^{ל"}, מִיְשָׁאָהָה, וְהַרְגוֹ קִין
אֶת הַבָּל, כִּדְיַי שְׁהָוָא יִשְׁאָהָה, כִּמְבוֹאָר בְּמַדְרָשָׁ
(בֵּיר כּב, ז^{מ"}), וְלֹפִי פִּירּוֹשִׁים אֶלָּה, נִמְצָא שְׁקִין
בֵּיר כּב, ז^{מ"}, וְלֹפִי פִּירּוֹשִׁים אֶלָּה, נִמְצָא שְׁקִין
חוֹתְךָ, שְׁהַרְגוּ אֶת אֶחָיו בְּמוֹזֵיד.

לְאָדָם הָרָאָסָן, וְהִיא הַזָּהָר אֶת אֶחָיו הַבָּל עַל
מַה שָׁרַצָּה לְהַקְרִיב קְרָבָנוּ כְּכָהֵן, בְּמַי - כְּמוֹ
זֶר שְׁמַעְזֵר עַל הַפְּהַנָּה, שֶׁהָא חִיב מִיתָה
(ראה תְּחִומו פָרִישָׁת צו סימן יי^{נ"}), וְהִיא שׁוֹגֵג בְּדוּין
- שְׁחַחַב שְׁעַלְיוֹ מָטוֹל לְהַרְגוֹ, וְכָיוֹן שְׁהָיָה
שׁוֹגֵג וְלֹא מִזִּיד, בְּכָר קִבְלָעַנְשׂוֹ לְגַמְרֵי,
בְּמַה שְׁנָגֵר עַלְיוֹ לְגִלוֹת מַמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ כָּל
רוֹצֵחַ בְּשׁוֹגֵג שְׁגָלוֹתוֹ מִכְפְּרָתָה עַלְיוֹ. וְלֹכֶן
הַזְּרִיחָה לוֹ הַקְבִּיָּה אֶת גִּלְגָּל הַחֲמָה, כְּדִי
לְפָרָסָם שְׁקִיבָּל עֲוֹנָשׁוֹ, וְחַזּוֹרָה לוֹ דָמוֹתוֹ
וְצַלְמוֹ, וְעַל יְדֵי כּן, יִתְיִרָאָר כּוֹלָם
מַלְהַזִּיקָן, וְכַפִּי שְׁנָתְבָאָר לְעַילָן.

צִוְנִים וּמִקְרוֹרוֹת

הַוָּא דְרַכְתִּיב (מְשִׁלִּי כָּח, כּב) 'נִבְהַל לְהַזָּן אִישׁ רַע עַין',
וְזה קִין שְׁהַבָּיל עַצְמוֹ לְיטֹול הַעוֹלָם, כִּיצְחָדָק, כְּשֶׁהָיָה עַם
אֲחִי, שְׁנָאָמֵר (בְּרִאשָׁת ד, ח) 'זַיהֲי בְּחוֹתָם בְּשָׁדָה',
אָמְרוּ זֶה לְזֶה, בְּאַנְהָלָקָה הַעוֹלָם. אָמָר קִין, טֹל אֶתְהָ
אֶת הַמַּטְלָלִין, וְאַנְיַי הַקְּרָקָעָות, וְחַלְקֵוּ בְּינֵיהם, נְטַל
הַבָּל אֶת הַמַּטְלָלִין, וְקִין אֶת הַקְּרָקָעָות, וְחַשֵּׁב
לְהַזְכִּיאָוֹן מִן הַעוֹלָם, הִיָּה הַבָּל מַהְלָךְ בְּעוֹלָם וְקִין רַודְפּוֹ,
אָמָר לוֹ, זֶה מַתְרָךְ שְׁלִי, וְהִיא הַוּלָקָה לְהַרְגוֹ, וְאָמָר, זֶה
מַתְרָךְ שְׁלִי, עַד שְׁעִמְרָד עַלְיוֹ וְהַרְגוֹ, הוּי נִבְהַל לְהַזָּן אִישׁ
רַע עַין^ז, זֶה קִין שְׁהַיָּה עִינָוּ וַעֲדָה אֶחָיו, וְלֹא יְדֵי צִיְרָה
חַסְרֵי יְבָאָנוּ, וְמַה חָסְרֵן הַגְּעַל^ח, שְׁאָמָר קְדוּשָׁ בְּרוּךְ
הַוָּא עַעַנְד תְּהִיא בָּאָרֶץ^ז. נָ. פִּירּוֹשׁ, שְׁכָשְׁנוֹלָד
קִין נִולָּה עַמוֹּת אֲוֹמָה אֶחָת, וְשְׁכָשְׁנוֹלָד הַבָּל נְולָרוּ עַמוֹּ
שְׁתִי תְּאָוָמָות, כְּמוֹ שְׁבָיאָר רְשִׁי^ט (בְּרִאשָׁת ד, א) וּזְל^י,
אֶת קִין^ז, אֶת אֶחָיו אֶת הַבָּל, שְׁלַשׁ אֲתִים רַיבָּוִים הָם,
מַלְמָד שְׁתְּאָוָמָה נִולָּה עַם קִין^ז, וְעַם הַבָּל נְלֹדוּ שְׁתִים,
לְכָךְ נִמְאָר יְתָסְף^ז, עַכְבָּר. וּמְקוֹר הַדָּבָרִים הָוָא בְּמַדְרָשָׁ
(בֵּיר כּב, ב-ג), אָמָר לְיהִיא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְרָחָה, עַל
לִמְתָה שְׁנִים, וַיַּרְדוּ שְׁבָעָה, קִין וְתְּאָוָמָתוֹ, וְהַבָּל
הַאֲוֹמָתוֹ וְכ'וּ, וְזַהֲסָף לְלֹדַת אֶת אֶחָיו אֶת הַבָּל, הַדָּא
מְסִיעָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְרָחָה, דָאָמָר, עַלְיוֹ לִמְתָה שְׁנִים
וַיַּרְדוּ שְׁבָעָה. נָ. לְשׁוֹן הַמַּדְרָשָׁ, יִזְאָמָר קִין^ז אֶל

שְׁהָיָה בְּכָר, וְנִתְגַּלֵּל בְּאַהֲרֹן וְנוֹדֵךְ וְנִנְשַׁה רָאוּ
לְכָהָנוֹה. [בְּמַדְרָשָׁ (בְּכָר כּב, ז) אָמָר, שְׁקִין וְהַבָּל הָיוּ
מִדְיָנִים, זֶה אָמָר בְּתְחִומו בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נְבָנָה, וְהָא אָמָר
בְּתְחִומו בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נְבָנָה. וּרְאָה וְעַד בָּרֵךְ (פָרִישָׁת
בְּרָאָשָׁון דָה וַיֹּאמֶר קִין) שְׁבִיאָר דְבָרֵי הַמַּדְרָשָׁ
לְעַנְיָן הַכְּהָנוֹה שְׁנִיטָלָה מַקִּין, וְכַתֵּב, 'הַוָּא עַל פִּי מַדְרָשָׁ
רְבָה עַל פְּסָוק 'אֶת תְּטִיבָת שָׁאת' זֶה הַכְּהָנוֹה, כְּמָה דָאת
אָמָר יוֹשָׁא אַהֲרֹן אֶת יְדֵיו, דְמַשְׁעָעָל יְדֵי מַעֲשֵׂיו
נִיטָלָה מִמְנוֹ הַעֲבֹדָה, וְקִין לְאַבְינָה הַדָּבָרִים וְאַמְרָם אֶל
הַבָּל אֲחִיו וְפָתָר לוֹ עַל אָוֶן הַנְּלֵל, וְהַגִּיד לוֹ שֶׁמַן
הַשָּׁמִים קְנָסָהוּ, וְנִיטָלָה מִמְנוֹ הַעֲבֹדָה, וְלֹכֶן רָאוּ
שְׁבְּתְחִומו נְבָנָה בִּיהְמָקָר, וּמְתוּךְ כָּךְ 'זַיְקָם' וְגוּ].
נֶד. לְשׁוֹן הַמְשָׁנָה, עַד שְׁלָא הַזָּקָם הַמְשָׁנָה, הַבְּמָמוֹת
מוֹתָרֹת, וְעַבּוֹדָה בְּבָכְרוֹת. וּמְשָׁהָוקָם הַמְשָׁבֵן, נְאָסָרוּ
הַבְּמָמוֹת, וְעַבּוֹדָה בְּכָהָנוֹנִים. נָה. זְלִי הַמַּדְרָשָׁ, כִּי
בַּיּוֹם שְׁעִמְרָד עַזְוֹהָה לְהַקְטִיר בְּהַיכָּל, רְעִשּׂוּ שְׁמִים וְאַרְצָן,
וּבָאוּ הַשְּׁרָפִים לְשַׁרְפּוֹ בְּשִׁרְפָּה, כְּמוֹ שְׁנָאָמֵר (בְּמַדְרָשָׁ
טו, לה) יְוָאשִׁיצָה מַאת הָה וְתַאֲכֵל אֶת הַחֲמָשִׁים
וּמְתָים אִישׁ מִקְרַבִּי הַקְּרָתָת, עַל שְׁהַקְרִיבָוּ קְטוֹרָת
זֶרֶה, וְזֶהוּ שְׁקָרָם שְׁרָפִים שְׁבָאוּ לְשַׁוְרָפוֹ, וּבָאוּ שְׁמִים
כְּמוֹ כָּן לְשַׁוְרָפוֹ, וְהַאֲרָצָן בְּכָלּוּעַ, כְּסָבוֹרִים דִּינוֹ לְתַבְלָעַ
כְּקָרְחָה שְׁעַרְעָרָה עַל הַכָּהָנוֹה. נָה. לְשׁוֹן הַמַּדְרָשָׁ, הַדָּא

שִׁישׁ בּוֹ אֶחָד מֵאַרְבַּע מְرָאֹות נְגֻעִים הַלְּלִי, אֵין אֶלְאָ מִזְבֵּחַ בְּפִרְאָה. וְאָמְרִין שֵׁם בְּמִדְרָשׁ (ילקוט שמעוני פרשת ואתחנן ר' ה' חנינא), אָמַר רַبִּי יוֹסֵי בָּרְבִּי חֲנִינָא, הָאֲרָתָה תְּחִכָּתָה, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בָּרְבִּי חֲנִינָא, הָאֲרָתָה לְעֹלֵלֶךָ בְּשֵׁם שְׁהַשְׁמֵשׁ מְאִיר, מִזְרָחָה

רְשֵׁעַ. וְמִשּׁוּם הַכִּי פְּרִיךְ, לְאוֹתוֹ רְשֵׁעַ וּכְוֹ, בְּלֹוֶרֶר, שְׁאַינוֹ דַי לֹ עַנְשׁ הַגְּלוֹת, שְׁחָרֵי לֹא הִיה שׁוֹגָג, אֶלְאָ מִזְדֵּב וּפְזֹשֶׁעַ.

אֶלְאָ דָאָמְרִין בְּבָרְכוֹת (ה, ב), בֶּלֶ מַיְ

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

המִצְיאָה הַקְבִּיה לְקַיֵּן תְּקַנָּה אַחֲרָת עַל עֲוֹנוֹן עַל יָדֵי הַצְּרֻעָת. וְהִיּוּ בְהַקְרֵם מִזְדִּין בְּגַמְרָא בְּבָרְכוֹת (ה, ב^ט, שֶׁבֶל מַי שִׁישׁ בּוֹ אֶחָד מֵאַרְבַּע מְרָאֹות נְגֻעִים שֶׁל צְרֻעָת הַלְּלִי - הַכְּתוּבִים בְּתּוֹרָה, אֵין אֶלְאָ מִזְבֵּחַ בְּפִרְאָה - הַמְכַפְּרִים עַלְיוֹ מְעוֹנוֹתָיו. וְעוֹד יְשַׁלֵּחַ לְהַקְרֵים מִזְדִּין שֵׁם דָאָמְרִין שֵׁם בְּמִדְרָשׁ (ילקוט שמעוני פרשת ואתחנן ר' ה' חנינא), אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בָּרְבִּי חֲנִינָא, מָשָׁה רַבִּינוּ אָמַר לְהַקְבִּיה, הָאֲרָתָה לְעֹלֵלֶךָ בְּשֵׁם שְׁהַשְׁמֵשׁ מְאִיר, כְּמוֹ

וְמִשּׁוּם הַכִּי פְּרִיךְ - מַקְשָׁה רַבִּי נְחָמִיה עַל רַבִּי יְהוֹדָה, וְכֵי לְאוֹתוֹ רְשֵׁעַ וּכְוֹ, שְׁהָרָג לְאַחֲיוֹ בְּמִזְדֵּב, הִיה הַקְבִּיה מִזְרֵחַ לֹו גַּלְגָּל חַמָּה, הַרוּמָז שְׁכָבָר נִתְכַּפֵּר לֹו חַטָּאוֹ מִפְנֵי שְׁהָלֵךְ לְגַלְגָּלָה, בְּלֹוֶרֶר, שְׁאַינוֹ דַי לֹ עַלְיוֹן בְּעַנְשׁ הַגְּלוֹת כְּדֵי לְהַתְכִּפֵּר וְשִׁיחָזֵר לֹו בְּדוֹתָו וְצַלְמוֹ, וְעַד כֵּךְ יִשְׁמַר מִן הַמְזִיקִין, שְׁחָרֵי לֹא הִיה שׁוֹגָג, אֶלְאָ מִזְדֵּב וּפְזֹשֶׁעַ.

צְרָעַת קָן הַבָּיאָה אָוֹתוֹ לְעַסְקָה תּוֹרָה שְׁמַכְפָּרָת אֶלְאָ שְׁסּוּבָר רַבִּי נְחָמִיה, שְׁמַכְלָמָד

צִוְנִים וּמִקְרוֹרוֹת

וְהִיא בָּעוֹר בְּשָׂוֹר לְנֶגֶע צְרֻעָתִי וְגוֹ, וּפְרִישׁוּ חַמִּים, שְׁלִשָּׁאתִי וּבְהַתְּרִיתִי יְשַׁתְּולָהָה, כְּלוֹמָה, מְרָאָה הַדּוֹמָה לָהּ, שְׁמַטְמָאָה גַם כֵּן, נִמְצָא שָׁהָם אַרְבַּע מְרָאֹות נְגֻעִים רְאָה מְשָׁנָה (נגִעָה פ"א מ"א), גַּמְרָא (שבועות ה, א-ב), מְזֻחָה (וַיְקָרָא יג, ב). סָא. לְשׁוֹן הַילְקָוט, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בָּרְבִּי חֲנִינָא, הָאֲרָתָה לְעוֹלֵלֶךָ כְּשֵׁם שְׁהַשְׁמֵשׁ מְאִיר, בְּשֵׁעה שְׁהַפְּרָשָׁת עַרְיוֹן מִקְלָט שְׁהָיָה כְּפָרָה לְרוֹצֶחֶת, שְׁנָאָמָר מְזֻחָה שְׁמֵשׁ לְוֹסֵם רְוֹצֶחֶת, אָמַר לְיהִיא וְאָמַר יְחִיבָרְוּ הָעָרִים הַאֲלָה לְהַיִּיכְן בְּרוֹחִיכְן, אָמַר לְיהִיא יְכַחַרְוּ לְתוֹרָה, מָה כְּתִיב בְּעַנְנֵין הַזָּה (שם ד, מ"ד) זְוֹאת הַתּוֹרָה, יְבָרָח לְתוֹרָה, שְׁלַמֵּי שׁוֹחוֹשׁ בְּאַחֲרָמָבוֹיִן, הַתּוֹרָה מִרְאָתָנוּ, שְׁנָאָמָר יְוֹתָר מְעַרְיִ מִקְלָט, שְׁעָרֵי מִקְלָט, שְׁעָרֵי קְרֻלְטוֹת אֶלְאָ לְשׁוֹגָגִין, וְהַתּוֹרָה פָוָנה אֶת הַשׁוֹגָגִין וְאֶת הַמְזִידִין, וְמָה כְּתִיב שֵׁם, זְוֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שֵׁם (דברים ד, מ"ד), מָהוּ זְוֹאת, עָשָׂה מָוֹסֵף עַל עַרְיוֹן מִקְלָט, מָה עָרִי מִקְלָט, מָהוּ זְוֹאת, עָשָׂה שֵׁם מְשֵׁה, אָמַר לְהַמִּינָה לְפָנָיכֶם שְׁהָיָה מְצֻלָּת יְוֹתָר מְעַרְיִ מִקְלָט, שְׁעָרֵי קְרֻלְטוֹת אֶלְאָ לְשׁוֹגָגִין, וְהַתּוֹרָה פָוָנה אֶת הַשׁוֹגָגִין וְאֶת הַמְזִידִין, וְמָה כְּתִיב שֵׁם, זְוֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שֵׁם (דברים ד, מ"ד), מָהוּ זְוֹאת, עָשָׂה מָוֹסֵף עַל עַרְיוֹן מִקְלָט, מָה עָרִי מִקְלָט מְצֻלָּת מִן הַמִּתְהָה, אֶפְכָּת הַתּוֹרָה כֵן. וְעוֹד אָמְרוּ בְמִדְרָשׁ (שם), אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, רַבְנוּ מְשֵׁה, אָמַ

הַבְּלָא אַחֲיוֹ וְיִהְיֶה בְּהַיּוֹתָם וְגַן (בראשית ד, ח), עַל מָה הָיוּ מְדִינִים וּכְוֹ, אָמַר רַבִּי הַנוּא, תָּאוֹמָה יִתְרָה נַוְלָה עַם הַבָּל, זֶה אָמָר, אַנְיָנוּ נַוְלָה שָׁאָנוּ בְּכָרוֹ, וְזה אָמַר, אַנְיָנוּ נַוְלָה שְׁנוֹלָה עַמִּי, וּמַתְוָךְ כֵּךְ יִקְּסֵם קְן, עַכְשָׁוֹן מְשֻׁמָּע, שְׁעָדִין לֹא נִשְׁאָה הַבָּל אֶלְאָ שְׁבִּיקַשׁ לִישָׁאָה, וְקָנָן הַרְגָּוּ כְּדֵי שְׁהָוָא יוּכָל לִישָׁאָה. אַמְּנָמָן בְּתִיקְוָנִי וּוּהָר (תִּקְוָון סְטִיקִיג, א) מִבּוֹאָר, שְׁכָבָר נְשָׁא אָוֹתָה הַבָּל, שָׂוֹלָל, מַאי 'שָׁאָתִ' שְׁנָאָמָר בְּקַיִן (בראשית ד, ז) 'הָלָא אֶם תִּחְיֵב שָׁאָתִ' וּכְרָפָן אֶת תִּחְיֵב שָׁאָתִ' וְבְהַפְּנֵק אֶת תִּחְיֵב, וְקָנָן אֶת תִּחְיֵב שָׁאָתִ' (שָׁאָתִ' תִּחְיֵב אֶת תִּחְיֵב) [קְנָן] עַל יִצְאָל אֶשְׁתִּית עִמִּיתָן לֹא חָתֵן שְׁכָבָתִי (וַיְקָרָא יְהִי, כ) וּכְוֹ, דָאָתָא [שְׁבָא] עַל תְּאוֹמָתוֹ שְׁלַבְלָא [שְׁהָיָה] גַּם אֶשְׁתִּים, וְדָא אַיְהוּ [זָוֹהָה] מִה שְׁכָבָתִי (בראשית ד, ח) 'יִקְּסֵם קְין אֶל הַבָּל, קְם עַל תְּאוֹמָתוֹ (וְאַשְׁתִּוְמָתָו) שְׁלַבְלָא [זָוְלָה] וְלַבְּתָרְכִּיל בְּעַלְלָה (זָוְלָה עַלְלָה)], וְלַבְּתָרְכִּיל בְּעַלְלָה (זָוְלָה עַלְלָה) [זָוְלָה עַלְלָה]. נֶט. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְהַתְּנִינָא, כָּל מַי שִׁבַּשׁ וּבְאַחֲרָה מְרָאָות נְגֻעִים הַלְּלִוּ, אֵין אֶלְאָ מִזְבֵּחַ כְּפָרָה. ס. שָׁהָן (ב') אָדָם כִּי יִהְיֶה בָּעוֹר בְּשָׂוֹר שָׁתָּא אוּסְפָּת אָוּרָה רַבִּתָּה וּבְהַרְתָּה וּבְהַרְתָּה וּבְתּוֹלְתָה, שְׁנָאָמָר (וַיְקָרָא יג, ב)

דְּתַקְנִיתִיה דְמַצְרָע, יַעֲסֵק בְּתוֹרָה, דְכַתִּיב
(משל ט, ד) 'מְרַפֵּא לְשׁוֹן עַין חַיִם' (ראה
עריכן ט, ב), בְּרִי שִׁבְרָח לְהֹוֶרֶה, וְהֹתֹרֶה
מְגַנְּנָא וּמְצָלָא (סוטה כא, א), וּבָזָה יַעֲשָׂה
תְּשׁוֹבָה גָּמוֹרָה, וַיַּתְּפִרְפִּר לוּ עָזֹונָו.

שְׁמַשׁ' (דברים ה, מא-מכ), בְּשַׁעַה שְׁהַפְּרִשָּׁת
עָרֵי מִקְלָט, שַׁהְוא בְּפִרְאָה לְרוֹצָח. אָמֵר
לוּ, וְאָמַר יְחִירָבּו הַעֲרִים לְהִיכָּן בּוֹרְחִים,
אָמֵר לוּ, יְבָרָחוּ לְתוֹרָה וּכְוֹ, עֲכָ"ל.
וּמְשֻׁזָּם הַכִּי, הַוּרִים לוּ אֶת הַצְּבָעָה,

זֶרַע שְׁמַשׁוֹן הַמְבוֹאָר

וּמְשֻׁום הַבִּי הַוִּרְוִית לוּ הַקְּבִ"הּ לְקַיֵּן אֵת
הַצְּבָעָה, שְׁלָא נַחֲכוּן לְהַעֲנִישׁוּ בְּכֶךָ, אֶלָּא
לְרַמּוֹנוּ לוּ דְהָרִי תַּקְנִיתִיה דְמַצְרָע - תַּקְנִית
הַמְצֻורָע שִׁתְּכַפֵּר לוּ עָוֹנוֹ הַיָּא עַל יְדֵי
שִׁיעַטְקָה בְּתוֹרָה, דְכַתִּיב (משל ט, ד) 'מְרַפֵּא
לְשׁוֹן עַין חַיִם', כְּמֻבָּאָר בְּגַמְרָא (עריכן ט,
ט), וּבְרִי שִׁבְרָח קִין לְתוֹרָה, וְהֹתֹרֶה מְגַנְּנָא
- מְגִינָה מִן הַיִסְוָרִין וּמִן הַפּוּרָעָנוֹת, וּמְצָלָא
- וּמְצִילָה מִהְיצָר הַרְעָה, כְּמֻבָּאָר בְּגַמְרָא
(סוטה כא, א), וּבָזָה - שִׁיעַטְקָה בְּתוֹרָה, יַנְצֵל
מִהְיצָר הַרְעָה וַיַּעֲשֵׂה תְּשׁוֹבָה גָּמוֹרָה עַל
חַטָּאוֹת^ט, וַיַּתְּפִרְפִּר לוּ עָזֹונָו, וְעַל יְדֵי כֶּךָ יַנְצֵל
מִן הַעֲנוֹשׁ. וּנוֹמֵץ, שְׁבּוֹצּוֹת הַצְּרָעָה

שְׁנָאָמֵר (דברים ד, מא-מכ)^{טב} 'מִוּרָחָה שְׁמַשׁ לְנַסְךָ
שְׁמַה רֹצֶחֶם וְגֹרֶר וְגַנְסָאָל אֶחָת מִן הַעֲרִים הַאֵל
וְחַי', מִזְרָחָה שְׁמַשׁ' - הַזְּרוֹחָת לְעוֹלָם כְּמוֹ
שְׁהַמְשָׁשָׁ מַאיָּר, בְּשַׁעַה שְׁהַפְּרִשָּׁת עָרֵי מִקְלָט,
כְּכֹתֵב לְנַסְךָ שְׁמַה רֹצֶחֶם וְגֹרֶר וְגַנְסָאָל אֶחָת מִן
הַעֲרִים הַאֵל וְחַי, שַׁהְוא בְּפִרְאָה לְרוֹצָח - הַהְוָרָג
בְּשָׁוָגָן גּוֹלָה אֲלֵיהֶם, וְהַרְוָגָלָה מְכֹפֵתָה לוּ.
אָמֵר לוּ, וְאָמַר יְחִירָבּו הַעֲרִים - עָרֵי המִקְלָט,
לְהִיכָּן בּוֹרְחִים - לְהִיכָּן הַרוֹצָחִים להַנְצָל
מְגַוְּאֵל הַדָּם וּמִן הַמִּזְיקָן, וְשַׁחַטָּא הַרְצִיחָה
יַחֲכֵר לְהָם, אָמֵר לוּ, יְבָרָחוּ לְתוֹרָה וּכְוֹ - לְבַתִּי
מְדֻרְשָׁות וַיַּעֲסְקוּ שֵׁם בְּתוֹרָה, לְפִי שְׁגָם דְּבָרַי
תּוֹרָה קוֹלְטִים וּמְצִילִים מִן הַמוֹתָא^{טג}, עֲכָ"ל.

צִוְנִים וּמִקּוֹרָות

לֹא מִשְׁמַשׁ כְּמוֹבָחָה, שְׁהַגְּעִים מְכֹפְרִים גַם עַל הַמוֹזִיד.
וּבְמִהְרָשָׁא^{טג} (ברכות טט) כתַב, שְׁמְכֹפְרִים רַק עַל
הַשְׁוֹגוֹן, כְּקַרְבָּן, וְגַם סִמְךָ עַל הַגְּמָרָא בְּסָטוֹתָה, שְׁהַתּוֹרָה
מְגִינָה מִכָּל פּוּרָעָנוֹת וִיסְוָרִים, וּכְדַלְלָהָן. וְצָ"ע.
סִד. לְשׁוֹן הַפְּסָוק, 'מְרַפֵּא לְשׁוֹן עַין חַיִם וְסַלְפָה
בְּהַשְׁכָּר בְּבוֹחָה'. סִה. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמֵר רַבִּי חַמָּא
בְּרַבִּי חַנִּינָא, מָה תַּקְנְתוּ שֵׁל מְסִפְרֵי לְשׁוֹן הַרְעָה, אָמֵר
תַּלְמִיד חַכָּם הָא יַעֲסֹוק בְּתוֹרָה, שְׁנָאָמֵר 'מְרַפֵּא לְשׁוֹן
עַין חַיִם', וְאַין לְשׁוֹן אֶלָּא לְשׁוֹן הַרְעָה, שְׁנָאָמֵר (ירמיהו
ט, ז), 'חַז שְׁחוֹט לְשׁוֹנוֹן', וְאַין עַין אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנָאָמֵר
(משל ט, ג), 'חַז חַיִם הִיא לְמַחְזִיקִים בָּה', עֲכָ"ל.
טו. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמֵר רַב יוֹסֵף וּכְוֹ, תּוֹרָה בֵין
בְּעִידָנָא דְעַסִּיק בָה וּבֵין בְּעִידָנָא דְלָא עַסִּיק בָה, מְגַנָּא
וּמְצָלָא, וּכְוֹ, אָלָא אָמֵר רַבָּא, תּוֹרָה בְּעִידָנָא דְעַסִּיק בָה
מְגַנָּא וּמְצָלָא, בְּעִידָנָא דְלָא עַסִּיק בָה, אָגְנוּ מְגַנָּא,
אָצְולִי לֹא מְצָלָא. סִג. וְאָמְרוּ בְּמִדרְשׁ (אי"ר
פְּתִיחָתָא דְחַכִּימִי ב), עַל הַפְּסָוק (יְרֻמָּה טז, יא) יוֹאָתֵי
עַזְבוּ וְאֶת תּוֹרָתִי לֹא שְׁמָרוּ, הַלּוֹא אָוֹתִי עַזְבוּ וְתּוֹרָתִי

בְּטַלוּ עָרֵי מִקְלָט לְהִיכָּן אָנוּ בּוֹרְחִים, אָמֵר לָהֶם לְתּוֹרָה,
שְׁנָאָמֵר 'וְזֹאת הַתּוֹרָה', וְהִיא נַוְתָּנָת לְכָם חַיִם, שְׁנָאָמֵר
(משל ג, יח) 'עַץ חַיִם הִיא לְמַחְזִיקִים בָּה'.
סִב. לְשׁוֹן הַפְּסָוקִים, אָז יְבָרְדִיל מִשְׁאָל עָרִים בְּעֶבֶר
הַיּוֹדָן מִזְרָחָה שְׁמַשׁ, לְנַס שְׁמַה רֹצֶחֶם אֲשֶׁר וַיַּצְחֵק אֶת
רַעְיוֹן בְּבָלִי רְעֵת וְהַוָּא לֹא שָׁנָא מֵוּמְפָלָל שְׁלָשָׁם וְגַנְסָאָל
אֶל אֶחָת מִן הַעֲרִים הַאֵל וְחַי'. סִג. לְכָאָרוֹה נָרָא
מְדֻבְרֵי הַילְקָוט, שְׁכַתֵּב שְׁגָם אָמַר יְחִירָבּוּ עָרֵי המִקְלָט יְשַׁחַט
תְּקָנָה לְרוֹצָחִים, עַל יְדֵי שִׁבְרָחָה לְתּוֹרָה. וְלְכָאָרוֹה זֶה
לֹא כְּמַסְקָנַת הַגְּמָרָא (מכות י, א), שְׁמָה שְׁדָרְבֵי תּוֹרָה
קוֹלְטִים, הַיּוֹנוֹ רַק מַמְלָאֵךְ מוֹתָא. וְעוֹד צָ"ע. וְעוֹד צָ"ע.
שְׁבִילְקָוט מְבוֹאָר, שְׁהַתּוֹרָה עוֹמְדָת וּמְצָלָת בָּמְקוּם עָרֵי
הַמִּקְלָט, וְהַרְוָגָלָה מְכֹפֵרִים רַק עַל הַשְׁוָגָן, וְרַבִּי
נַחְמִיה סּוּבָר שְׁקִין הִיא מַזִּיד. וְאָלְיִהְעָרְקָרְמָה שְׁהַעֲרִקָּרְמָה
רַבִּינוֹן, הוּא עַל הַגְּמָרָא בְּבָרְכּוֹת, שְׁהַגְּעִים מְכֹפְרִים,
וּמְשֻׁמְעָר שְׁמְכֹפְרִים אֲךְ עַל הַמוֹזִיד נַשְׁבָּרְגָּרְגָּל הַגְּמָול (סִימָן
מִגְעַנְיִין יְסוּרִים שֶׁל אֲהַבָּה) וּבְכָאָרְדָּם (ברכות טט)
וּבְקִירָא דְשְׁכָבִי (דָרּוֹשׁ נז) כתַבוּ, שְׁהָם 'כְּמַזְבָּחָה', אַבָּל

זָרָע שְׁמִישׁוֹן הַמִּבּוֹאֵר

שהקב"ה הוריח לו, יתכפר עוננו, ולא יוכלו שוב הבריות להזיקו^{תט}.

ציווילים ומקורות

המשמש, שאין שלוטים המזוקין ביום כשhashemesh זורחת. ורבי נחמי סבר שהיה מזיד, לפי שהרגנו בעבור הריב על הלוקת העולם [קרקעות ומטללין], או בעבור הריב על תאומתו היתירה של הבעל שרצה קין לישאה. ולכן לא כיפרה עליו גלותנו. אבל נתכפר על ידי הצרעת, שזה גرم לו לעסוק בתורה, והتورה גמרה כפרתו, והגינה עליו מן הפורענות. ונמצא, שכןן הצרעת הייתה האות להצלתו.

שמרו, מתוך שהוא מתעסקין בה, המאור שבה היה מחזירן למוטב. סח. תמצית הדירוש. רבי יהודא סובר שקין היה שוגג בהריאת הבעל, לפי שסביר שהבעל התחייב מיתה מפני שעורר על הכהונה, וכן נתקף לגמרי על ידי גלוותו כרוצח בשוגג. והקב"ה הוריח עליו המשמש, לפרשם שנתכפר וחזר למלתו הראשונה שהזרו לו דמותו וצלמו שאבדו לו כשלחתו והרג אדם שנברא בצלם אלוקים, ושוב לא יזיקווהו, ונעשה אצלם כת ויחסת



לוד ברוּתָרְצָרָע שְׁמַשּׁׁוֹן

רואה ליהבין יותר?!
מעוניין לשמש ווארט קולע!
בענייני הפרשה?!
יעיון קצר ונפלא בעניינים אחרים?!
שיעור חיצין על דרוש שלט?!

בלשון הקודש * באידיש
באנגלית * בצרפתית

קָול זָרָע שְׁמַשּׁׁוֹן

ארץ ישראל
02-80-80-600

ארה"ב
716-229-4808

לונדון
0333-300-2515

חדר חדש!

דוקטור עם זרע שמשון
לעברי 130 * לאידיש 230 * לאנגלית 330

חדש!
הופיג' חנילס "זרע שמשון"

לפריטים:

ארץ ישראל

**02-80-80-500
052-71-66450**

ארה"ב

347-496-5657

